Din vistieria inimii mele
Arhimandritul Teofil Părăian

CĂTRE CITITORII MEI
Iubite Cititor,

Cartea aceasta este pregătită anume pentru tine. Din clipa în care o vei citi, ea nu va mai fi numai a mea, ci va fi şi a ta. Cele „din vistieria inimii mele” vor intra şi în „vistieria inimii tale”.

Cuvântările şi cuvintele, câte sunt cuprinse în cartea de faţă, au fost rostite în faţa unor ascultători. Cele mai multe dintre ele au fost revărsări de suflet, spre bucuria şi în folosul obştii Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, cu prilejul spovedaniei. Obişnuiesc ca în zilele hotărâte pentru spovedanie, să rostesc un cuvânt de învăţătură. Aceste cuvinte de învăţătura au fost considerate de către ascultători – şi de ce n-aş spune-o – şi de mine, „binevenite şi dorite”. Unii dintre ascultători mi-au propus să adun aceste cuvinte într-o carte şi să le trimit la propovăduire, ceea ce, cu ajutorul lui Dumnezeu, am şi făcut.

Este o bucurie pentru mine să ştiu că aceste cuvântări ale mele n-au rămas numai cuvânt vorbit, care poate fi uitat, ci au putut fi date scrisului, ca să rămână, după spusa strămoşilor noştri latini, care ziceau: „Verba volant, scripta manent”.

De acum, din clipa existentei acestei cărţi, cuvântările mele de odinioară pot fi citite şi recitite, pot fi impropriate şi întrebuinţate. Ele pot fi revăzute şi asimilate şi, în felul acesta, nu sunt expuse uitării.

Cărţii de faţă i-am dat titlul „Din vistieria inimii mele”. Titlul acesta mi-a fost sugerat de cuvântul Domnului Hristos păstrat în Evanghelia de la Luca, unde citim: „Omul bun, din vistieria cea bună a inimii sale, scoate cele bune, pe când omul rău, din vistieria cea rea a inimii lui, scoate cele rele” (Luca 6, 45). Eu am conştiinţa că am scos din vistieria inimii mele ceea ce am mai bun şi am oferit ascultătorilor mei, iar acum, prin cartea aceasta, ofer ce am mai bun şi cititorilor, deci în mod special ţie, Iubite Cititor.

Orice cuvânt vorbit sau scris este „din prisosul inimii” (Matei 12,

34). „Din prisosul inimii" mele este şi cartea de faţă. Fiecare dintre cuvântările care alcătuiesc cartea se vrea o atenţionare, o aducere aminte în vederea progresului sufletesc. Şi, pentru că alcătuirile pe care le cuprinde cartea de faţă îmi sunt dragi mie, după cum sunt dragi şi celor care au dorit să existe această carte, le-am cuprins sub titlul „Din vistieria inimii mele". Poate că cititorii mei se vor opri mai mult asupra uneia sau alteia dintre cuvântări sau dintre răspunsuri. Toate fiind „din prisosul inimii", le recomand pe toate!

Deci, Iubite Cititor, ia aminte la cele scrie de mine, la cele ce le-am pregătit pentru tine şi, împreună, în faţa lui Dumnezeu, să ne arătăm recunoştinţa faţă de cei care au contribuit în vreun fel ca această carte să existe şi să-şi facă lucrarea de îmbunătăţire sufletească, pentru ca şi în aceasta să se preamărească Prea Cinstitul şi de Mare Cuviinţă Nume al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Fie Numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac!

Arhimandrit
Teofil Părăian

POMENIREA SFÂNTULUI MACARIE CEL MARE

Mănăstirea Brâncoveanu
19 ianuarie 1996

Astăzi este ziua de pomenire a unui fericit cu numele „Fericit". Este ziua de pomenire a Sfântului Macarie. „Macarie" în limba greacă înseamnă „Fericit". Sfântul Macarie a fost fericit în această viaţă slujind lui Dumnezeu, şi este fericit în viaţa de dincolo, ca unul care este la Dumnezeu. Îl cinstim ca pe cineva primit de Dumnezeu, fericit de Dumnezeu, fericit prin Dumnezeu.

Când pomenim un fericit cu nume de „Fericit", este firesc să ne întrebăm cum am putea fi şi noi fericiţi. Dacă am sluji Mântuitorului nostru Iisus Hristos împlinind cele pentru care Domnul Hristos îi fericeşte pe oameni, am putea să fim fericiţi şi să avem nume de fericiţi.

Cele nouă fericiri cuprinse în *Sfânta Evanghelie de la Matei*, Capitolul V, pe care le auzim la fiecare Sfântă Liturghie, sunt un urcuş spre bucurie, un urcuş spre fericire:

„Fericiţi cei săraci cu duhul". Pentru smerenia lor, pentru lipsa

lor de îndestulare, în înţelesul că nu se mulţumesc cu puţin, ci vor totdeauna să facă mai mult şi mai mult, Domnul Hristos îi fericeşte şi le spune că „a lor va fi împărăţia cerurilor".

Îi fericeşte Domnul nostru Iisus Hristos pe „cei ce plâng", ca pe unii care vor fi mângâiaţi. Domnul Hristos nu vrea să fim în plângere, ci vrea să fim în bucurie: „Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri" – a zis El după cele nouă fericiri, făgăduind fericirea din mângâiere celor care au întristare în lumea aceasta.

Îi fericeşte Domnul Hristos pe cei blânzi, spunându-le că ei „vor moşteni pământul"; dacă Domnul Hristos îi fericeşte pe „cei blânzi", înseamnă că toţi trebuie să ne străduim să fim blânzi.

Îi fericeşte Domnul Hristos pe „cei ce flămânzesc şi însetoşează de dreptate", adică pe cei care simt trebuinţă de a fi drepţi, pe cei care caută toată dreptatea („Să împlinim toată dreptatea" (*Matei 3, 15*) cum a zis Domnul Hristos la botezul Său). Dreptatea aceasta trebuie să fie o necesitate a sufletului omenesc; dacă nu este o necesitate, înseamnă că nici nu o căutăm.

Fericiţi sunt cei milostivi, că „aceia se vor milui". Îi fericeşte Domnul Hristos pe cei blânzi, pe cei milostivi, pe cei binevoitori, pe cei înţelegători cu lipsurile oamenilor, pe cei care adaugă ceva celor ce nu au (există şi o milostivire sufletească şi, dacă nu o ai, nu ai nici lucruri de dat).

Îi fericeşte Domnul Hristos pe „cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu". Grija noastră, ca unii care vrem să-L vedem pe Dumnezeu, este aceea de a ne curăţi inima, de a înlătura din inima noastră toate lucrurile pe care nu le binecuvântează Dumnezeu.

Îi fericeşte Domnul Hristos pe „făcătorii de pace", care se vor chema „fiii lui Dumnezeu"; aşadar şi noi trebuie să fim doritori de a înmulţi binele, de a înmulţi pacea între oameni.

Îi fericeşte Domnul Hristos pe cei „prigoniţi pentru dreptate", adică pe cei care sunt statornici în dreptate, care se silesc pentru dreptate şi atunci când au împotriviri, care nu caută dreptatea cu comoditate, ci caută dreptatea cu silinţa („Împărăţia lui Dumnezeu se ia cu năvală" – *Matei 11, 12*).

Îi fericeşte Domnul Hristos pe cei care, statornici fiind în bine, pot suporta să fie batjocoriţi de oameni fără a se clinti din bine, pot să

sufere orice cuvânt rău (minciună, neadevăr) spus împotriva lor. Pe aceştia Domnul Hristos îi îndeamnă la bucurie: „Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri”. Este sigur că Sfântul Macarie, cel cu nume de „Fericit”, a fost lucrătorul acestor bunuri sufleteşti care aduc fericirea.

L-a fericit Domnul Hristos pe Apostolul Toma, care a vrut să se încredinţeze de învierea Mântuitorului, Care a spus cu prilejul acesta: „Fericiţi sunt cei ce n-au văzut şi au crezut” (*Ioan 20, 29*). Deci sunt fericiţi cei ce cred, pentru că dacă nu crezi, nu te sileşti prin credinţa pentru cele pe care le aduce credinţa.

L-a fericit Domnul Hristos pe Sfântul Apostol Petru, care a făcut mărturisirea: „Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu” (*Matei 16, 16*), după care Domnul Hristos a zis: „Fericit eşti Simone, că nu trup şi sânge ţi-au descoperit ţie aceasta, ci Tatăl Meu, Cel din ceruri”. Dumnezeu însuşi i-a descoperit adevărul că Domnul Hristos este Fiul lui Dumnezeu Celui viu!

A fericit Domnul Hristos pe ucenicii Săi, pe ascultătorii Săi, când a zis: „Fericiţi sunt ochii voştri că văd şi urechile voastre că aud. Căci adevărat grăiesc vouă că mulţi proroci şi drepţi au dorit să vadă cele ce priviţi voi, şi n-au văzut, şi să audă cele ce auziţi voi, şi n-au auzit”(*Matei 13, 16 – 17*).

A fericit Domnul Hristos pe Maica Sa preasfântă şi pe cei care cunosc cuvântul Evangheliei şi se silesc pentru păzirea lui: când o femeie a ridicat glasul din popor şi a zis „Fericit este pântecele care Te-a purtat şi fericiţi sunt sânii pe care i-ai supt”, Domnul Hristos a răspuns „adevărat”, deci a fericit pe Maica Domnului, şi a adăugat: „Fericiţi sunt şi cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu şi-l păzesc” (*Luca 11, 28*).

Şi, în sfârşit, a mai avut Domnul Hristos un cuvânt rămas în Sfânta Evanghelie: „Fericit este acela care nu se va sminti întru Mine”(*Matei 11, 6*) adică acela care are siguranţa adevărului că Domnul Hristos este Mântuitorul nostru.

Pe toate acestea sigur le-a împlinit Sfântul Macarie, cel cu nume de „Fericit”, şi de aceea este fericit.

Cred că vă mai aduceţi aminte că v-am spus eu o cale spre fericire; anume, o cale care începe cu credinţa în Dumnezeu: cel care

vrea să fie fericit trebuie neapărat să fie credincios, pentru că fericirea o dă Dumnezeu. Am zis că în limba greacă „credincios în Dumnezeu” se numeşte „Teopist”. Cine are credinţă în Dumnezeu, se sileşte să împlinească voia lui Dumnezeu, se supune lui Dumnezeu şi devine „rob al lui Dumnezeu”, adică „Teodul”. Cel care împlineşte poruncile lui Dumnezeu, pe măsură ce le împlineşte, Îl cunoaşte pe Dumnezeu şi devine „Teognost”. Cine-L cunoaşte pe Dumnezeu, acela îl iubeşte pe Dumnezeu pe măsura cunoaşterii Lui, şi devine „Teofil”. Şi cine este „iubitor de Dumnezeu”, pentru că aceasta înseamnă „Teofil”, sigur este fericit, pentru că iubirea aduce totdeauna fericire. Şi acela este „Macarie”.

Pentru că astăzi este pomenit Sfântul Macarie, pe lângă cele ce vi le-am spus, vreau să mai adaug şi faptul că în alcătuirea numită tropar avem prilejul să vorbim cu Sfântul Macarie şi să zicem: „Locuitor pustiului şi înger în trup şi de minuni făcător te-ai arătat, de Dumnezeu purtătorule părintele nostru Macarie. Cu postul, cu privegherea, cu rugăciunea, cereştile daruri luând, vindeci pe cei bolnavi şi sufletele celor ce aleargă la tine cu credinţa. Mărire Celui ce ţi-a dat ţie putere, mărire Celui ce te-a încununat pe tine, mărire Celui ce lucrează prin tine, tuturor, tămăduiri”.

Vorbim cu Sfântul Macarie şi spunem despre el că este locuitor pustiului. Noi nu suntem în pustiu, dar putem să fim într-un pustiu gândit. Sfântul Andrei al Cezareei spune, în Comentariul la Apocalipsa, că „unii se retrag în pustia simţită, alţii se retrag în pustia gândită, iar alţii sunt vitejii care se prezintă cu credinţa lor oriunde şi oricând”. Sfântul Macarie a fost în pustia simţită, a fost locuitor al pustiului. Zicem despre el mai departe că este „înger în trup”, adică purtând trup, a trăit în lumea aceasta ca un înger: cu gândul la Dumnezeu, slăvindu-L pe Dumnezeu.

Sfântul Macarie a avut şi puterea de vindecător, a fost şi „de minuni făcător”; acestea le-a primit de la Dumnezeu prin post, prin priveghere şi prin rugăciune: „Cu postul, cu privegherea şi cu rugăciunea, cereştile daruri luând”. A primit daruri de la Dumnezeu şi de aceea a vindecat pe cei bolnavi, a vindecat sufletele celor ce aleargă la Dumnezeu. Pentru toate acestea aducem mărire lui Dumnezeu şi zicem: „Mărire Celui ce ţi-a dat ţie putere (pentru că nu din putere

omenească a avut el darul acesta), mărire Celui ce te-a încununat pe tine (Dumnezeu l-a încununat pe Sfântul Macarie pentru viaţa lui cinstită), mărire Celui ce lucrează prin tine, tuturor, tămăduiri" (pe sfinţi îi cinstim întotdeauna în legătură cu Dumnezeu).

Să-l dăm slavă lui Dumnezeu pentru toate aceste rânduieli de slujbă, pentru toate gândurile sfinte, pentru tot ce ne poate îndruma spre bine şi să avem încredinţarea că având în ajutor astfel de oameni fericiţi, putem ajunge şi noi la linişte sufletească. Liniştea sufletească este cel dintâi semn al faptului că suntem în legătură cu Dumnezeu, că suntem sub binecuvântarea lui Dumnezeu.

Dumnezeu să ne ajute, prin rugăciunile Sfântului Macarie, să fim şi noi fericiţi!

FEMEIA PĂCĂTOASĂ

Mănăstirea Brâncoveanu
15 aprilie 1998

Cu ziua de astăzi se sfârşeşte vremea în care se face Liturghia Darurilor mai înainte sfinţite. Aceasta înseamnă că până în Postul Paştilor din anul viitor nu vom mai auzi spunându-se în biserică: „Acum, puterile cereşti împreună cu noi slujesc. Că iată, intră Împăratul măririi, iată Jertfa cea de taină săvârşită se înconjoară. Cu credinţa şi cu dragoste să ne apropiem, ca să fim părtaşi vieţii celei veşnice. Aliluia, aliluia, aliluia!" sau: „Pâinea cea cerească şi Paharul Vieţii gustaţi şi vedeţi că bun este Domnul. Aliluia, aliluia, aliluia!". Nu se va mai spune în Sfânta Biserică: „Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea".

Şi pentru că până în Postul Paştilor din anul viitor nu se va mai face această dumnezeiască Liturghie a Domnului nostru Iisus Hristos, înseamnă că nu vom mai auzi spunându-se în biserică, vorbind cu Dumnezeu Tatăl: „Cu înţelepciunea Sa a zidit toată făptura. Cu nespusa Sa purtare de grijă şi pentru multă bunătatea Sa ne-a adus pe noi în aceste cinstite zile, spre curăţirea sufletului şi a trupului, spre nădejdea învierii, spre înfrânarea poftelor". Nu ne vom mai ruga până atunci să ne dea Dumnezeu „Lupta cea bună să o luptăm, calea postului să o

săvârşim, credinţa nedespărţita să o păzim, capetele nevăzuţilor balauri să le sfărâmăm, biruitori asupra păcatului să ne arătăm şi fără de osândă să ajungem a ne închina şi Sfintei învieri”.

Biserica nu va mai zice aceste cuvinte, dar este bine ca noi să le avem în vedere. Să ne gândim mereu că la Sfânta Liturghie nu suntem singuri, ci suntem împreună cu îngerii, că puterile cereşti slujesc împreună cu noi, că avem posibilitatea să ne împărtăşim cu Pâinea cea cerească şi cu Paharul Vieţii. Este bine să ne gândim că avem datoria să binecuvântăm pe Domnul în toată vremea, să avem în vedere că nu numai zilele Sfântului Post sunt cele preacinstite, că nu numai zilele acestea sunt cele în care ni se cere să ne curăţim sufletele şi trupurile, să avem nădejdea învierii, să luptăm lupta cea bună, să săvârşim calea mântuirii, ci toate celelalte zile. În toată vremea să ne arătăm cu grijă să fim biruitori asupra păcatului, să călcăm peste capetele nevăzuţilor balauri, peste răutăţile de toate felurile. Să nu uităm aceste lucruri şi să ducem mai departe dorinţa noastră de a-l sluji lui Dumnezeu.

Întru această zi de miercuri din săptămâna Sfintelor Patimi, Biserica ne-a pus înainte exemplul de întoarcere la Mântuitorul nostru Iisus Hristos a unei femei cinstitoare a Mântuitorului, femeia păcătoasă.

Cinstiri aduse Mântuitorului nostru Iisus Hristos prin mir au fost mai multe, iar Sfânta noastră Biserică stăruie în chip deosebit asupra faptului că una dintre femeile care I-a adus cinstire Mântuitorului nostru Iisus Hristos a fost o păcătoasă. Unii fac legătură între Sfânta Maria Magdalena, pe care Biserica o pomeneşte în 22 iulie, şi femeia păcătoasă, care a turnat peste Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în semn de cinstire, mir de mare preţ. Nu ştim dacă este aşa! Ştim că în *Evanghelia de la Luca* se istoriseşte despre cinstirea adusă Mântuitorului nostru Iisus Hristos de către o femeie păcătoasă care a uns cu mir picioarele Domnului Hristos, care a plâns şi a udat cu lacrimi picioarele Mântuitorului, care le-a şters cu părul din capul ei şi le-a sărutat.

Pentru că în *Sfânta Evanghelie de la Luca* se spune că erau şi uceniţe care L-au urmat pe Domnul Hristos, între care şi Maria Magdalena, unii au făcut legătura între Maria Magdalena (cf. *Luca 8, 2*) – păcătoasa din vremea aceea devenită sfântă mai târziu – şi între

păcătoasa care a udat cu lacrimi picioarele Domnului Hristos (cf. *Luca 7, 38*). Însă aceasta s-a întâmplat pe la mijlocul propovăduirii Domnului nostru Iisus Hristos, nu către sfârşit, în faţa Sfintelor Pătimiri. De fapt, în Sfânta Evanghelie nu ni se spune dacă femeia aceea a fost sau nu păcătoasă, ci doar că L-a cinstit pe Mântuitorul. Sfânta noastră Biserică ne-o pune în conştiinţa cu dorinţa de a ne trezi să ne recunoaştem păcatele şi să avem nădejde la mila lui Dumnezeu.

Este bine să reţinem faptul că, în timp ce Iuda L-a vândut pe Domnul Hristos pe 30 de arginţi, o femeie păcătoasă a primit dar de la Domnul nostru Iisus Hristos, şi că Domnul Hristos a rânduit ca acea femeie şi fapta ei să fie cunoscută de mulţi: „Oriunde se va propovădui Evanghelia aceasta, în toată lumea, se va spune şi ce a făcut ea, spre pomenirea ei” (*Matei 26, 13*). Este un îndemn de a-i fi recunoscători ei şi celor care ne-au făcut într-un fel sau altul vreun bine în viaţa noastră.

Sfânta noastră Biserică, pomenind pe femeia care L-a cinstit pe Domnul Hristos cu mir de mare preţ, care I-a udat picioarele cu lacrimi, care I-a sărutat picioarele Domnului nostru Iisus Hristos, are o alcătuire minunată: „Doamne, femeia ceea ce căzuse în păcate multe, simţind dumnezeirea Ta şi luând rânduială de mironosiţă, a adus Ţie mir înainte de îngropare”. Pomenind pe această femeie, Domnul Hristos a primit-o, iar noi, vorbind cu Domnul Hristos, spunem că femeia aceea a simţit dumnezeirea Mântuitorului, a simţit că Domnul Hristos nu este om de rând: „Simţind dumnezeirea Ta şi luând rânduială de mironosiţă (adică fiind cinstitoare şi prin mir) a adus Ţie mir înainte de îngropare, zicând (deşi în *Sfânta Evanghelie* nu ni se spune că ar fi zis ceva, însă se fac nişte legături minunate): «Vai mie, că noapte îmi este mie înfierbântarea desfrâului şi întunecată şi fără lună, pofta păcatului»”. Aseamănă pornirile cele rele cu o noapte întunecată, cu o noapte fără lună, cu o noapte în care nu se vede răutatea: „Noapte îmi este mie înfierbântarea desfrâului şi întunecată şi fără lună, pofta păcatului. Primeşte izvoarele lacrimilor mele, Cela ce scoţi cu norii – apă din mare”.

S-a gândit sau nu s-a gândit femeia păcătoasă la acestea? Nu ştim! Dar ştim că este adevărat că Domnul Hristos, cu puterea Lui, scoate apa mării, o ridică în nori şi o preface în ploaie. „Primeşte

izvoarele lacrimilor mele, pleacă-Te peste suspinurile inimii mele, Cela ce ai plecat cerurile cu nespusa plecăciune”. Venind Dumnezeu în lumea aceasta din cer, a adus cerul pe pământ, a plecat cerurile cu „nespusa Lui plecăciune”. „Şi-mi dă să-ţi sărut preacuratele Tale picioare şi să le şterg cu părul capului meu, pe care auzindu-le [suspinurile] Eva în rai, întru amiază-zi, de frică, s-a ascuns”. Şi-apoi minunându-se de păcatele ei şi de măreţia Domnului Hristos, zice: „Cine va cerca mulţimea păcatelor mele şi adâncul judecăţilor Tale? De suflete Mântuitorule, Izbăvitorul meu, nu mă trece cu vederea pe mine, roaba Ta, Cel ce ai nemăsurată mare milă”.

Ştiind noi cuvintele acestea ale Sfintei Biserici, este bine să ne cercetăm pe noi înşine şi să ne gândim ce putem face pentru a aduce cinstire Mântuitorului Iisus Hristos, ce putem să aducem noi în loc de mir: „Viaţa curată, întru pocăinţa agonisită, cântare de biruinţă”. Ce putem noi să aducem în loc de lacrimi, pe care nu le avem? Dorinţa de a avea ce încă nu avem. În orice caz, să ne gândim mai mult şi mai bine că păcatul este întunecat, că Hristos este lumină şi să cerem lumina lui Hristos în viaţa noastră. Să ne gândim că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om şi a plecat cerurile pentru noi, că se cuvine să ne scufundăm întru smerenie ca să ne ridice Mântuitorul nostru Iisus Hristos mai presus de noi înşine. Să ne gândim la nemăsurata milă a Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi să avem încredinţarea că Domnul Hristos ne primeşte şi pe noi, El, care are „nemăsurată mare milă”.

Trecem de ziua de astăzi, vor veni şi alte zile, mereu altele, fiecare dintre ele fiind pentru noi o zi de mântuire, în care trebuie să ne aducem aminte de ceea ce trebuie să purtăm în suflet, în nădejdea mântuirii noastre, amin!

HRISTOS ÎN MIJLOCUL NOSTRU

Mănăstirea Brâncoveanu
5 septembrie 1997

Săptămâna trecută am slujit la Mănăstirea Bogdana, de lângă Oneşti, unde am întâlnit o stareţă care se numea Hristofora. Când am auzit că o cheamă Hristofora (*purtătoare de Dumnezeu*), i-am zis: „Maică, să-L arăţi pe Hristos pe care-L porţi!” Adică să nu aibă nume

mincinos, ci să aibă nume real, care să se manifeste în viaţă. Dacă te numeşti Hristofor – trebuie să-L porţi pe Hristos, şi dacă-L porţi pe Hristos, aceasta trebuie să se vadă. Fiecare dintre noi trebuie să fie un „hristofor”. Chiar dacă nu ne cheamă Hristofor, trebuie să fim purtători de Hristos. Poate că unii dintre voi ştiţi că, în 16 august, Sfânta noastră Biserică pomeneşte *Chipul cel nefăcut de mână al Mântuitorului nostru Iisus Hristos*, chip pe care Domnul Hristos L-a imprimat pe o pânză pe care i-a trimis-o apoi regelui Avgar din Edessa. Chipul acela s-a păstrat şi este o istorie întreagă în legătură cu el.

Când se face pomenirea acestei minuni a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, se citeşte din *Sfânta Evanghelie* ceva din care înţelegem despre Chipul cel nevăzut al Domnului Hristos, despre Chipul lăuntric, despre profilul sufletesc al Domnului Hristos. Anume, se citeşte o istorisire în care se spune că odată, pe când Domnul Hristos mergea spre Ierusalim, a trecut printr-un sat din Samaria, unde oamenii n-au vrut să-L primească. Doi dintre ucenicii Domnului Hristos, care erau mai râvnitori, au zis: „Doamne, vrei să zicem să se pogoare foc din cer şi să-i mistuiască?” (cum a făcut cândva prorocul Ilie). Domnul Hristos a zis: „Nu ştiţi, oare, fiii cărui duh sunteţi? Căci Fiul Omului n-a venit ca să piardă sufletele oamenilor, ci ca să le mântuiască” (*Luca 9, 55*). Cu alte cuvinte – „Dacă aţi cunoaşte Chipul Meu cel din lăuntru, n-aţi putea pune o astfel de problemă. N-aţi putea cere ceea ce vreţi voi să faceţi. N-aş fi de acord să fie nimiciţi cei care Mi se-mpotrivesc. Nu vor să mă primească – nu-i pedepsesc, ci sunt bun şi cu ei”.

Cineva care nu este bun cu toţi, nu-i bun. În Pateric este o zicere a Sfântului Macarie: „Cu un cuvânt bun – şi pe cel rău îl faci bun, iar cu un cuvânt rău – şi pe cel bun îl faci rău”. Bineînţeles, este vorba de o răutate relativă şi de o bunătate relativă, oscilantă şi fluctuantă. Noi trebuie să fim totdeauna buni. Cine e şi rău, nu se aseamănă cu Domnul Hristos, pentru că Domnul Hristos este totdeauna bun.

Cel care a rânduit să se citească chiar acest loc din *Sfânta Evanghelie de la Luca*, a vrut probabil să ne pună în conştiinţa trăsătura cea mai de căpetenie a Domnului Hristos – bunătatea. Bunătatea cuprinde şi îngăduinţa, şi înţelegerea, şi smerenia, şi blândeţea şi multe altele. Ucenicilor care aveau totuşi răutate în suflet („Doamne, vrei să zicem să se pogoare foc din cer şi să-i mistuiască,

pentru că nu Te-au primit?”), Domnul Hristos le-a răspuns: „Nu aveţi duhul Meu! Nu ştiţi ce duh purtaţi în voi, dacă vreţi un astfel de lucru! N-ar trebui să vreţi aşa ceva! Prin urmare, fiţi buni, ca să vă asemănaţi cu Mine! Fiul Omului n-a venit să piardă sufletele, a venit să le mântuiască. Şi dacă vreţi să vă asemănaţi cu Mine, Fiul Omului (Fiul Omului fiind un titlu mesianic al Domnului Hristos), atunci să nu vă mai vină în inimă astfel de gânduri şi astfel de dorinţe! Fiţi buni!”

La sfintele slujbe este o alcătuire: „Preacuratului Tău chip ne închinăm Bunule, cerând iertare greşelilor noastre, Hristoase Dumnezeule. Că de voie bine ai voit a Te sui cu trupul pe cruce, ca să mântuieşti din robia vrăjmaşului pe cei pe care i-ai zidit. Pentru aceasta, cu mulţumită strigăm Ţie: «Toate le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru, Cel ce ai venit să mântuieşti lumea»”. Deci, când ne stă în faţă chipul Mântuitorului Iisus Hristos, cel văzut şi făcut de mână omenească, trebuie să ne gândim la Chipul cel nefăcut de mână omenească, la Chipul lăuntric al Domnului Hristos, cât îl cunoaştem, şi să ne gândim că Domnul Hristos este bun: „Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule”. Şi când ne închinăm Ţie, Cel ce eşti bun, cerem iertare de greşelile noastre. Doamne, Iisuse Hristoase, Tu ai chip văzut, făcut de mână omenească, sfinţit de Biserică, un chip în care-ţi reverşi harul, icoana fiind un fel de prezentă harică, un fel de priză de har venit de la Dumnezeu.

Deci „Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule, cerând iertare de greşeli, Hristoase Dumnezeule”. De ce cerem iertare de greşeli? Pentru că L ştim bun. Spunem Domnului nostru Iisus Hristos ce încredere avem noi în El: „Că de voie bine ai voit a Te sui cu trupul pe cruce”, adică a Te răstigni; deci noi, Doamne, ne închinăm Ţie, care eşti bun, care din bunătate Te-ai răstignit pentru noi, pentru că avem încredinţarea că ne ajuţi. „Că de voie Te-ai suit cu trupul pe cruce”, şi nu se poate, după ce ai făcut lucrul cel mare, să nu faci unul mai mic decât acesta: să ne ierţi păcatele! „Pentru aceasta, toate le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru, Cel ce ai venit să mântuieşti lumea”.

Cerem iertare de greşelile noastre pentru că „de bunăvoie Te-ai suit cu trupul pe cruce” – de ce? „ca să scoţi din robia vrăjmaşului pe cei ce i-ai zidit”. Suntem zidiţi de Tine, dar suntem în robia vrăjmaşului; Tu Te-ai suit pe cruce ca să mântuieşti din robia

vrăjmaşului pe cei i-ai zidit, deci „cu mulţumită strigăm Ţie: «Toate le-ai umplut de bucurie»”.

Iată că, privind chipul făcut de mână omenească, chipul cel văzut al Domnului Hristos, putem să ne gândim la Chipul cel nevăzut al Domnului Hristos.

Dacă cineva vrea să fie purtător de Hristos, trebuie să se distingă faţă de ceilalţi oameni prin bunătate. O bunătate lucrătoare, o bunătate care ne face asemenea cu Hristos, care a venit nu să piardă sufletele, ci să le mântuiască. Când zicem bunătate, ne gândim la ceva cuprinzător. Domnul Hristos a spus despre Sine: „Învăţaţi-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi avea odihnă sufletelor voastre” (*Matei 11, 29*). Fără blândeţe şi fără smerenie, nu există bunătate. Bunătatea cuprinde smerenia şi blândeţea din inimă şi, dacă vrem să fim ca Domnul Hristos, trebuie să avem şi noi blândeţe şi smerenie.

Domnul Hristos a fost foarte îngăduitor. Gândiţi-vă la femeia aceea care era acuzată pe drept că a făcut adulter şi pe care au adus-o oamenii ca Domnul Hristos s-o condamne. Domnul Hristos a zis: „Cel fără de păcat dintre voi să arunce cel dintâi cu piatra asupra ei” (*Ioan 8, 7*). Şi n-a mai lovit-o nimeni! De ce? Pentru că toţi erau în păcat! Toţi erau vinovaţi, vinovaţi nearătaţi, vinovaţi neştiuţi de oameni, dar ştiuţi de conştiinţa lor. Domnul Hristos, după ce s-au retras toţi pârăsii, a zis: „Femeie, unde sunt pârâşii tăi? Nu te-a osândit niciunul? Niciunul, Doamne”. Şi Domnul Hristos a încheiat: „Nu te osândesc nici Eu”. Aşa face bunătatea! Aşa face Domnul Hristos! Aşa face purtătorul de Hristos! Aşa face Hristofor: nu condamnă, nu asupreşte, nu defaimă, ci acoperă, învăluie.

Ştiţi că despre Sfântul Macarie se spunea că a fost Dumnezeu pământesc (parcă te ia groaza când auzi un astfel de cuvânt în *Pateric*: Dumnezeu pământesc!). De ce Dumnezeu pământesc? Pentru că aşa cum Dumnezeu acoperă lumea, aşa acoperea şi el păcatele oamenilor: pe cele pe care le vedea, ca şi cum nu le-ar fi văzut, pe cele pe care le auzea, ca şi când n-ar fi auzit de ele.

Aşa face Domnul Hristos, aşa trebuie să facem şi noi! Să fim buni, să fim înţelegători, să fim milostivi, să fim iertători. Şi cu asta n-am făcut totul! mai trebuie să facem ceva: Domnul Hristos a spus

despre Sine că „Fiul Omului n-a venit să i se slujească, ci ca să slujească El şi să-şi dea sufletul, preţ de răscumpărare pentru mulţi” (*Matei 20, 28*). Deci să fim în slujba oamenilor, în slujba altora.

Când ucenicii au vrut să-i lase pe oameni să se descurce singuri („Dă drumul mulţimilor să se ducă să-şi cumpere de mâncare”) Domnul Hristos a zis: „N-au trebuinţă să se ducă; daţi-le voi lor să mănânce” (*Matei 14, 16*) – adică întâi gândiţi-vă ce puteţi face voi pentru ei, nu ce poate face altul.

Dacă facem aşa, dacă ne gândim ce putem face noi pentru omul de lângă noi, nu ce ar putea face altul, atunci suntem ascultători de Domnul Hristos şi suntem pe calea îmbunătăţirii sufleteşti. Fiind pe calea îmbunătăţirii sufleteşti, suntem nu numai gânditori la Hristos, gânditori despre Hristos, ci şi hristofori.

Dacă ne silim să fim aşa, sigur că suntem odihnitori de oameni, sigur că suntem înmulţitori de bucurie („Toate le-ai umplut de bucurie, Cel ce ai venit să mântuieşti lumea”), suntem purtători de bunătate, suntem purtători de smerenie, de blândeţe, de îngăduinţă, de înţelegere. Dăm ceva din ceea ce avem noi, pentru binele altuia. Nu ne gândim ce să facă alţii şi ce să nu facem noi, ci ne gândim ce să facem noi. Să fim oameni buni, înţelegători, şi atunci Hristos este în mijlocul nostru.

La Sfânta Liturghie, la un moment dat, preoţii se îmbrăţişează şi zic: „Hristos în mijlocul nostru. Este şi va fi, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin!”. Conştiinţa aceasta, că Hristos este în mijlocul nostru, trebuie să se realizeze şi în sensul acesta, ca prin noi Hristos să fie adus în mijlocul nostru. Să-L aducem noi înşine pe Hristos în mijlocul nostru şi în mijlocul oamenilor care nu ştiu de Hristos. Noi să arătăm ce înseamnă omul care-L are pe Hristos, nu ce înseamnă omul care nu ştie de Hristos, omul care nu se gândeşte la Hristos. În felul acesta, dacă îl aducem noi pe Domnul Hristos în mijlocul oamenilor, suntem hristofori, suntem purtători de Hristos.

Poate că ar fi bine ca la spovedanie, unde câteodată unii nu au ce să spună în ceea ce priveşte răutatea, să ne gândim să spunem ceva în ceea ce priveşte bunătatea. Nu cumva suntem şi noi ca ucenicii aceia râvnitori pentru Domnul Hristos, dar fără dreaptă judecată, care au zis: „Doamne, vrei să zicem să se pogoare foc din cer să-i mistuiască?”?

Să ne gândim dacă suntem aşa cum vrea Domnul Iisus Hristos să fim: ca El, Care nu a venit să piardă sufletele, ci ca să le mântuiască, amin!

DRAGOSTEA ESTE NĂSCUTĂ DE NEPĂTIMIRE

Mănăstirea Brâncoveanu
20 mai 1993

Am vorbit vinerea trecută despre „Ce înseamnă să iubeşti" şi am spus că a iubi înseamnă să-l cuprinzi în tine pe cel iubit, să-l faci al tău, să te raportezi la el aşa cum te raportezi la tine însuţi; înseamnă să te bucuri de el, să-i fii de ajutor, să împlinesti ceea ce-i lipseşte, să-i oferi toate posibilităţile de a se simţi bine şi totodată să te simţi şi tu bine lângă el, să poţi să-i fii de folos, să te bucuri din bucuria de a iubi.

Mai spuneam că o astfel de iubire este (după cuvântul Sfântului Maxim Mărturisitorul) „născută de nepătimire", adică cine n-a ajuns la nepătimire nu poate avea o astfel de iubire şi nu poate avea nici fericirea pe care o dă iubirea.

Am mai menţionat din învăţăturile Sfântului Apostol Pavel, cuvântul despre dragoste din Capitolul al XIII-lea din *Epistola I-a către Corinteni* şi am vorbit despre chipurile de arătare ale iubirii şi despre chipurile prin care se câştiga iubirea. Sunt, dacă luăm aminte la ele, 15 chipuri ale iubirii, 15 trepte care duc spre iubire. Cine nu a ajuns la nepătimire, acela nu a ajuns la cele câte alcătuiesc iubirea; are capacitatea de a iubi, dar iubeşte la întâmplare: pe unul îl iubeşte şi pe altul îl urăşte, pe acelaşi o dată îl iubeşte, o dată îl urăşte, pe unul îl iubeşte mai mult, pe altul mai puţin şi se manifestă altfel decât cel nepătimitor, care are o revărsare a iubirii. Pentru a ajunge la iubirea din poezia „O, creşte-mi iubirea", pe care v-am recitat-o vinerea trecută, trebuie să crească în noi nepătimirea.

Este secetă de iubire în lumea întreagă, este secetă de iubire în viaţa noastră personală, este secetă de iubire în viaţa noastră de obşte, pentru că n-am ajuns să trecem de patimi. Este multă hărţuiala, este multă zdroabă în sufletele noastre, pentru că ne hărţuiesc şi ne zdrobesc patimile.

Într-una din alcătuirile de la sfintele slujbe se spune aşa: „Marea

vieţii văzând-o înălţându-se de viforul ispitelor, la limanul Tău cel lin alergând, strig către Tine: «Scoate din stricăciune viaţa mea, Multmilostive»”. Ne dăm seama că patimile zdrobesc, că patimile aduc zbucium, ură, că patimile aduc îndepărtare. Patimile fărâmiţează, distanţează, resping, patimile marginalizează, desconsideră, îl socotesc pe altul nevrednic şi de aceea viforul patimilor aduce nemulţumire, nelinişte. Unde vezi nemulţumire, unde vezi nelinişte, unde vezi zdroabă, unde vezi zbucium, să ştii că sunt prezente patimile, pentru că iubirea odihneşte, iubirea luminează, iubirea întăreşte, iubirea fericeşte. Unde este iubirea, acolo este linişte, bucurie, pace, acolo sunt roadele Duhului; acolo nu poate avea loc nici ura, nici nemulţumirea, nici împotrivirea, nici desconsiderarea.

Ar trebui să ne fie ruşine ori de câte ori intervine în viaţa noastră ceva care aduce depărtare, care împinge, care respinge, care întoarce răutatea, care întoarce ura în suflet, care aduce vârtej. Patimile sunt ca un vifor, patimile sunt ca o furtună, patimile sunt ca un vârtej, de aceea zicem: „Marea vieţii văzând-o înălţându-se de viforul ispitelor”. Iar iubirea este liman lin, linişte, este odihnă sufletească.

Ar trebui să ne fie ruşine de câte ori în sufletul nostru se ivesc nişte răutăţi care ne depărtează de „omul de lângă noi”. De fapt, omul de lângă noi este omul cel mai însemnat. Nu trebuie să ne gândim la oameni de peste mări şi tari (care ne sunt apropiaţi şi ei), ci trebuie să-l avem în vedere pe omul de lângă noi, pentru că Dumnezeu l-a pus lângă noi. Cei care suntem aici, de pildă, suntem pentru că vrea Dumnezeu să fim aşa. Dumnezeu vrea să fim bucuroşi unii de alţii şi să împlinim ceea ce lipseşte. Asta face iubirea: împlineşte, completează, adaugă.

Dacă ai pe cineva apropiat, îi treci cu vederea şi defectele. Dacă iubeşti pe cineva, îl iubeşti cu scăderile lui cu tot, cu patimi cu tot, cu răutăţi cu tot. Dacă nu-l iubeşti, nu-l iubeşti nici cu calităţile lui, nu-l iubeşti nici cu virtuţile lui. Sigur, fiecare dintre noi avem şi virtuţi, avem şi scăderi, dar iubirea acoperă scăderile şi completează acolo unde este de completat şi pune în evidentă acolo unde este ceva de pus în evidentă. Numai că până acolo este departe! Este departe în înţelesul că trebuie să rezolvăm odată patimile, răutăţile, scăderile,

insuficientele, să trecem peste toate şi atunci vine iubirea, care e fericire. Domnul Hristos ne cere iubire şi faţă de vrăjmaşi („Iubiţi pe vrăjmaşii voştri” – *Matei 5, 44*) ca să avem încă o posibilitate de a fi fericiţi, de a înmulţi iubirea, şi prin ea să se înmulţească fericirea.

Domnul Hristos spune să-i iubim pe vrăjmaşii noştri ca să fim fiii Tatălui nostru. Şi ce spune despre Tatăl nostru? Că El trimite soarele peste cei buni şi peste cei răi, că El trimite ploaia peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi (cf. *Matei 5, 45*).

Dacă vrem să fim ca Tatăl din ceruri, trebuie să trimitem şi noi puterea iubitoare, câtă o avem, peste tot, şi să ne facem probleme când nu putem cuprinde pe cineva în suflet, ci-l ţinem la distanţă, îl ţinem afară şi-l împingem încă şi mai departe. Trebuie să ne facem probleme că dacă facem lucruri de felul acesta, nu semănăm cu Tatăl Cel din ceruri, Cel bun cu cei nemulţumitori şi răi, Cel gata să împlinească lipsurile, Cel gata să ne ridice peste noi înşine.

Domnul Hristos, când ne îndeamnă să-i iubim pe vrăjmaşii noştri, spune: „Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă fac urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă şi vă prigonesc” (*Matei 5, 44*). Au fost oameni care au putut face lucrul acesta! Sfântul Apostol Pavel spune în încheierea *Epistolei către Corinteni*, Capitolul al IV-lea: „Prigoniţi, noi răbdăm; huliţi, noi mângâiem; blestemaţi, noi binecuvântăm”. Cum au putut face lucrul acesta? Fiind în legătură cu Domnul Iisus Hristos.

Noi zicem: „Marea vieţii văzând-o înălţându-se de viforul ispitelor, la limanul Tău cel lin alerg strigând către Tine: «Scoate din stricăciune viaţa mea, Multmilostive»” şi mergem mai departe tot cu păcatele noastre, tot cu răutăţile noastre, pentru că nu suntem hotărâţi pentru bine, pentru că facem rugăciunea formal, pentru că legătura noastră cu Dumnezeu nu intră în existenta noastră. De fapt, nici nu avem o legătură, ci avem o angajare de sistem, adică o angajare formală, o angajare de tipic; cum zicea părintele Serafim Popescu: „Toate merg după tipic, numa-n suflet nu-i nimic”.

Să ne cercetăm şi mai departe în legătură cu cele pe care le-am spus vinerea trecută şi pe care le-am spus astăzi, să vedem cum stăm cu iubirea, şi atunci ştim cum stăm cu fericirea, ştim cum stăm şi cu nepătimirea, ştim cum stăm şi cu silinţa de mai bine.

Să ne cercetăm pe noi înşine unde suntem, ca să ştim ce trebuie să facem pentru a fi unde trebuie să fim! Amin!

FERICŢI CEI CURAŢI CU INIMA

Mănăstirea Brâncoveanu
2 iulie 1993

Ne rugăm adeseori cu cuvintele din *Psalmul 50*, printre care sunt şi acestea: „Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule şi duh drept înnoieşte întru cele din lăuntru ale mele". Cuvintele acestea constituie o rugăciune când într-adevăr cerem ceva prin ele, şi nu sunt cuvinte de rugăciune, când le rostim ca pe o formulă, fără să cerem ceva. Ca să fie într-adevăr o rugăciune, curăţirea inimii trebuie să fie o preocupare de toată vremea a fiecăruia dintre noi. Dacă nu avem preocuparea aceasta, nu vom ajunge niciodată la o inimă curată, iar dacă suntem preocupaţi în toată vremea de curăţirea inimii, vom avea fericirea pe care o spune Domnul Hristos în Predica de pe munte: „Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu" (*Matei 5, 8*).

Prin *inimă* se înţelege partea cea mai lăuntrică a fiinţei omeneşti, nefiind vorba de inima de carne, ci de locul cel mai adânc al fiinţei noastre. Când cerem de la Dumnezeu să ne dea „inimă curată", dorim de fapt să se curăţească inima noastră, fiinţa noastră, în deplinătate şi în adâncime.

„Învăţaţi-vă de la Mine – a zis Domnul Hristos – că sunt blând şi smerit cu inima, şi veţi avea odihnă sufletelor voastre" (*Matei 11, 29*). Sfântul Ioan Scărarul, referindu-se la acest cuvânt al Domnului Hristos, atrage atenţia că Domnul Hristos a zis „Învăţaţi-vă *de la Mine*", deci nu de la lume, nu de la om şi nu din carte, ci „de la Mine", de la lucrarea Mea cea din voi, „că sunt blând şi smerit cu inima, şi veţi avea odihnă sufletelor voastre" de patimile care vă războiesc. Câtă vreme avem nemulţumiri, câtă vreme avem zbucium sufletesc, câtă vreme avem întinăciuni ale gândurilor, inima noastră încă nu este curată. Încă nu s-a împlinit rugăciunea „Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule", încă nu suntem în situaţia de fi fericiţi de însuşi Domnul nostru Iisus

Hristos, încă nu avem în simţirea noastră conştiinţă legăturii cu Dumnezeu. A-L vedea pe Dumnezeu înseamnă a avea conştiinţa existentei lui Dumnezeu, a avea conştiinţa legăturii cu Dumnezeu, a simţi prezenta lui Dumnezeu în sufletul nostru şi a simţi prezenta lui Dumnezeu în jurul nostru, în natură, în oamenii cu care venim în legătură. Or, aşa ceva se întâmplă numai cu aceia care au inimă curată.

Fiecare Sfântă Spovedanie are rostul de a ne curăţi prin eforturile pe care le facem de a ne recunoaşte păcatele (şi nu numai păcatele, ci şi deficientele, greşelile şi tot ce ţine de negativul fiinţei omeneşti) şi de a le ocoli. Rostul Sfintei Spovedanii este să ne curăţească de păcatele din trecut şi să ne pregătească pentru a fi curaţi în viitor. Or, lucrul acesta se întâmplă cu adevărat numai dacă suntem cu destulă seriozitate şi dacă ne silim să nu repetăm cele pe care le-am făcut în viaţa noastră, iar dacă se întâmplă să ajungem iarăsi la întinăciuni, să căutăm curăţirea sufletului.

Ca ajutor pentru curăţirea inimii avem *rugăciunea* şi *privegherea*: „Privegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu intraţi în ispită” (*Matei 26, 41*). Privegherea are înţeles de luare aminte, iar rugăciunea are înţeles de angajare în faţa lui Dumnezeu într-o strădanie de a avea inimă curată: „Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule” spunem noi în rugăciune şi, spunând cuvântul acesta, avem încredinţarea că inima curată este un dar de la Dumnezeu. Ne învrednicim de acest dar în măsura în care ne rugăm şi ne silim, în măsura în care avem priveghere, în măsura în care căutăm să înlăturăm din sufletul nostru orice chip al răutăţii, orice chip al întinării.

Dacă, cu ajutorul lui Dumnezeu, reuşim să ajungem la aceasta, ajungem la linişte sufletească, ajungem la conştiinţa prezentei lui Dumnezeu în noi şi în jurul nostru, în natură şi în oameni, şi atunci avem fericirea pe care ne spune Domnul Hristos că o au cei care au inimă curată, care îl văd pe Dumnezeu.

Dumnezeu să ne ajute ca prin inima curată să avem condiţia vederii Lui, amin.

SUS SĂ AVEM INIMILE

Mănăstirea Brâncoveanu

9 iulie 1993

Ne-am obişnuit aşa de mult cu zicerile de la Sfânta Liturghie, încât de multe ori nu ne mai dăm seama de importanta lor şi mai ales de îndemnurile pe care le primim, nu numai pentru clipa în care ni se dau, ci pentru toată vremea vieţii. De pildă, la fiecare Sfântă Liturghie se spune „Sus să avem inimile”, iar noi răspundem: „Avem către Domnul”. Bineînţeles, răspundem pentru clipa aceea, dar nu trebuie să rămânem cu gândurile noastre aici, pe pământ, ci să le avem direct la Dumnezeu. „Sus să avem inimile”, să avem mereu îndreptată la Dumnezeu simţirea, gândirea, puterea noastră simţitoare şi gânditoare. Noi spunem „Avem către Domnul” şi ne obligăm cu aceasta să avem totdeauna inima către Domnul.

Cel dintâi lucru pe care îl auzim după ce răspundem noi că avem inima către Domnul este: „Să mulţumim Domnului”. Cine are inima îndreptată către Dumnezeu, trebuie să-l aducă mulţumire lui Dumnezeu. Cel dintâi gând pe care trebuie să-l avem când este vorba de Dumnezeu este gând cinstitor, gând mulţumitor. Când spunem că trebuie să mulţumim Domnului, spunem că într-adevăr Îi mulţumim şi aducem şi un cuvânt întemeiat pentru mulţumirea noastră, zicând: „Cu vrednicie şi cu dreptate este a ne închina Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Treimii celei de o fiinţă şi nedespărţite”.

Prin urmare, avem inima către Domnul? Avem, pentru că zicem „Avem către Domnul”. Dacă avem inima sus, către Domnul, atunci aducem mulţumire către Domnul şi spunem temeiul mulţumirii noastre. Zicem că facem aceasta pentru că aşa se cuvine, că facem aceasta „Cu vrednicie şi cu dreptate” (aducem închinare pentru că mulţumirea noastră este închinare adevărată, nu închinare formală) şi continuăm: „este a ne închina Tatălui, şi Fiului şi Sfântului Duh, Treimii celei de o fiinţă şi nedespărţite”. A avea inima sus înseamnă a avea conştiinţa că în faţa lui Dumnezeu trebuie să ne revărsăm mulţumirea, cinstirea noastră, închinarea noastră. Cum nu putem trăi fără aer, aşa nu putem trăi fără Dumnezeu, aşa nu putem trăi fără a avea inima sus, aşa nu putem trăi cu adevărat fără a aduce închinare lui Dumnezeu, „Treimii celei de o fiinţă şi nedespărţite”.

Cred că ar fi cazul, când ne spovedim, să avem în vedere şi aspecte de felul acesta: cât avem noi inima sus, cât avem noi inima

către Dumnezeu, cât avem închinare către Dumnezeu, cât suntem de angajaţi pentru a-l mulţumi lui Dumnezeu, pentru că este bine să avem în vedere şi să facem toate lucrurile acestea mai ales noi, călugării, care suntem undeva între cer şi pământ. Călugării trebuie să fie mai presus de lumea aceasta, dacă se poate sus, „deasupra lumilor, în locul minunilor”.

O mănăstire trebuie să fie plasată undeva mai presus de lumea aceasta, pentru că dacă o mănăstire este din lumea aceasta, atunci n-are rost să existe! De ce să existe o mănăstire, dacă cei din ea trăiesc ca şi ceilalţi oameni, n-au inima sus, nu aduc decât închinare formală sau numai la anumite soroace? Dacă nu aduc o închinare continuă, atunci nu sunt mai presus de lumea aceasta! Or, noi nu suntem din lumea aceasta, pentru că Domnul Hristos a zis către ucenicii Săi: „Voi nu sunteţi din lume” (*Ioan 15, 19*). Dacă despre noi se poate spune că suntem din lume, dacă avem conştiinţa că suntem din lume, din lumea aceea pe care zicem că am părăsit-o, atunci înseamnă că nu suntem unde trebuie să fim şi nu are rost să existăm în felul acesta!

Trebuie să facem totdeauna un efort de a ne depăşi pe noi înşine şi de a depăşi condiţia obişnuită a oamenilor întru slujirea lui Dumnezeu, ca să avem inimile sus, ca să aducem mulţumire lui Dumnezeu, ca să aducem închinare, având conştiinţa că aşa trebuie, pentru că este „Cu vrednicie şi cu dreptate a ne închina Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Treimii celei de o fiinţă şi nedespărţite”.

Să ne cercetăm şi în privinţa unor aspecte de felul acesta, când ne spovedim. Dumnezeu să ne ajute!

ORTODOCŞI ŞI CATOLICI

Mănăstirea Brâncoveanu
21 octombrie 1997

Mi s-a întâmplat de multe ori să fiu întrebat: „Ce deosebire este între ortodocşi şi catolici?” Deosebirile sunt multe; aproape la fiecare punct de dogmă şi la fiecare practică există o deosebire. De exemplu, catolicii nu ţin postul obligatoriu. La noi postul este obligatoriu. Apoi, postul lor este uşor, nu numai cu vegetale, ci şi cu lactate, doar carnea

fiind exclusă în vremea postului. Slujbele lor sunt foarte scurte, ale noastre sunt lungi. Iată nişte deosebiri din punct de vedere practic.

Catolicii spun că Maica Domnului s-a născut mai presus de fire, aşa cum S-a născut Domnul Hristos. Biserica noastră spune că singurul care S-a născut mai presus de fire este Domnul Hristos.

În ceea ce priveşte harul sfinţitor, ortodocşii spun că este o energie necreată, iar catolicii spun că harul este energie creată, că Dumnezeu a creat o energie pe care a pus-o între El şi oameni şi pe care a dat-o omului.

N-am să mă opresc la toate deosebirile care-mi vin acum în minte, ci am în vedere *cele patru puncte florentine*, cele patru deosebiri formulate la Sinodul de la Ferarra – Florenţa, care s-a ţinut între anii 1437 – 1439, unde s-a pus întrebarea: „Ce cerem noi, catolicii, ortodocşilor care ar vrea să devină catolici?". Ce mărturisiri de credinţa trebuie să facă ortodocşii pentru a deveni catolici? Problema aceasta s-a pus în înţelesul că se dorea şi se insista ca Biserica să redevină una, ca înainte de despărţirea de la 1054. Ei au sperat că ortodocşii vor deveni catolici şi prin aceasta se va reface unitatea Bisericii. De fapt, şi înainte de 1054 au existat deosebiri. Prima deosebire între occidentali şi răsăriteni a fost în secolul al II-lea în legătură cu data Paştilor. Apoi s-a adăugat „filioque", în 582… şi multe altele.

Cei de la Sinodul de la Ferarra au zis aşa: „Cineva, ortodox fiind, dacă vrea să devină catolic, trebuie să-l mărturisească pe Papa drept *cap văzut al Bisericii*". Biserica este reprezentată de episcopul Romei, de Papa. De fapt, titlul acesta de „Papă" îl folosesc şi ortodocşii, de pildă „Papă al Alexandriei" (Patriarhul Alexandriei se numeşte Papă al Alexandriei). Nu contează atât termenul, ci ceea ce se crede despre Papa de la Roma. Papa de la Roma este considerat drept urmaşul direct al Sfântului Apostol Petru. Catolicii susţin că Sfântul Apostol Petru a avut o situaţie specială între apostoli, că a fost pus de Domnul Hristos peste toţi ceilalţi apostoli, deci cine îi urmează în Scaunul episcopal lui Petru nu este un episcop de rând, ci este mai mare peste toţi episcopii. Nu este vorba de „Primus inter pares", de primul între egali, ci de unul mai mare decât toţi ceilalţi, care sunt sub stăpânirea lui.

Al doilea punct elaborat la Florenţa a fost *purcederea Duhului Sfânt*, „filioque". Catolicii susţin că Duhul Sfânt nu-şi are originea numai în Tatăl, ci şi în Fiul, adică Tatăl şi Fiul îl purced pe Duhul Sfânt. În Sfânta Evanghelie de la Ioan avem cuvântul „Care de la Tatăl purcede" (*Ioan 15, 26*) referitor la Duhul Sfânt, iar Sinodul de la Niceea a consfinţit acest adevăr, că Duhul Sfânt purcede numai de la Tatăl. Nu s-a explicat nici atunci, nici de atunci încoace, care este deosebirea între „naştere" şi „purcedere". Biserica noastră zice că Fiul e *născut* de Tatăl, şi că Duhul Sfânt *purcede* de la Tatăl. Unii zic că purcederea este ceva continuu... în sfârşit, Biserica nu a venit cu nicio explicaţie, dar are formulat adevărul că Duhul Sfânt purcede de l*a Tatăl, ia*r catolicii au introdus că şi d*e la Fiul, ca*re în latină se zice „filioque".

Al treilea punct este existenţa unui loc intermediar între rai şi iad, adică a *purgatoriului*. *Purgo, purgare*, în limba latină, înseamnă „a curăţi"; „purgatoriu" înseamnă „loc curăţitor". Noi nu credem în existenta purgatoriului, dar credem în posibilitatea de a se trece sufletele de la iad la rai prin intervenţia Bisericii (nu prin ispăşire) până la cea de-a doua venire a Domnul nostru Iisus Hristos.

Catolicii cred într-o ispăşire, adică te duci în iad, faci stagiul de ispăşire, te chinui acolo, iar după ce ţi-ai plătit păcatele, te primeşte Dumnezeu în rai, pentru că eşti curăţit. Este o concepţie diferită. Nu-i vorba numai de un loc diferit, ci şi de o concepţie diferită. După credinţa noastră ortodoxă, cei condamnaţi la iad sunt condamnaţi pentru totdeauna, dar noi credem în posibilitatea de intervenţie a Bisericii; nu în înţelesul că sufletul s-a chinuit acolo ca să-şi ispăşească păcatele, ci în înţelesul că cel care a ajuns în iad – de acolo nu mai iese cu puterile lui, nu iese când i se împlineşte stagiul de ieşire, ci iese când îl primeşte Dumnezeu pentru rugăciunile Bisericii şi pentru milosteniile care se fac pentru sufletul lui. Aceasta este concepţia noastră, a ortodocşilor.

Deci noi nu credem în purgatoriu, ci în posibilitatea de a se trece de la iad la rai. Domnul Hristos a spus în pilda cu săracul Lazăr şi cu bogatul nemilostiv că „Între noi şi voi s-a întărit prăpastie mare, ca cei care voiesc să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi" (*Luca 16, 26*). Înseamnă că nu este posibil prin puterile omului, dar credem că este posibil prin rugăciuni, pentru că Dumnezeu

este împlinitorul rugăciunilor.

Al patrulea punct de la Ferarra – Florenţa este *azima ca element pentru săvârşirea Sfintei Împărtăşanii*. Catolicii şi protestanţii folosesc azimă; ortodocşii folosesc pâine dospită. Mai folosesc pâine dospită greco-catolicii şi catolicii care fac liturghie în rit bizantin. Este o încurcătură şi cu treaba aceasta, adică se poate şi aşa, şi aşa… Socoteli omeneşti, Dumnezeu ştie până la urmă cum va fi şi ce va fi!

Ceea ce trebuie noi să reţinem sunt cele patru puncte florentine:

Papa drept cap al Bisericii, dogmă catolică neacceptată de ortodocşi;

Filioque, adică Duhul Sfânt purcede şi de la Fiul, dogmă catolică neacceptată de ortodocşi;

Existenta purgatoriului, dogmă catolică neacceptată de ortodocşi; în secolul al VI-lea, când a apărut lămurit chestiunea purgatoriului, şi sfinţi pe care-i pomenim noi (Sfântul Grigore Dialogul, Sfântul Grigore cel Mare) erau de concepţia aceasta, că există purgatoriu. Deci nu este o invenţie târzie, ci o concepţie de pe vremea când Biserica nu era despărţită. Biserica a existat cu concepţia aceasta până la 1054 şi nu s-a despărţit. Nu aceasta a făcut să se despartă Biserica. În orice caz, concepţia aceasta este în Catolicism şi nu există în Ortodoxie.

Azima ca element folosit la Sfânta Împărtăşire; eu personal nu ştiu de când a început să se folosească azimă, însă Sfântul Ioan Gură de Aur, în secolul al IV-lea, spune că se folosea pâine dospită.

M-a întrebat un polonez: „Părinte, sunt deosebiri mari între ortodocşi şi catolici?” Şi i-am răspuns: „Nu sunt deosebiri mari, dar catolicii şi ortodocşii sunt organizaţi pe deosebiri”. Dacă eşti organizat pe deosebiri, atunci deosebirile devin mari. De exemplu, dacă un preot greco-catolic nu are voie să slujească în rit latin, pentru că este căsătorit, deja este o deosebire mare, pentru că greco-catolicii sunt căsătoriţi, iar romano-catolicii necăsătoriţi! Se resping, deşi sunt în sânul aceleiaşi Biserici. Sau, tot aşa, în Biserica Catolică se face Liturghia şi cu azimă, şi cu pâine dospită (la cei care fac liturghia în rit bizantin). De exemplu, călugării de la Chevetogne fac liturghia şi în rit latin şi în rit bizantin, iar la ritul bizantin folosesc pâine dospită. Noi zicem că unde se foloseşte pâine nedospită nu se face prefacerea, iar ei

zic că se face prefacerea şi acolo. Sunt nişte lucruri omeneşti, pe care le discută oamenii, noi nu ştim cum le rezolvă Dumnezeu.

Se mai pune totuşi o problemă, importantă în special în partea aceasta de tară: sunt valabile Tainele catolicilor, sau numai cele ale ortodocşilor sunt valabile? Dacă cineva botezat la catolici trece la ortodocşi, i se recunoaşte botezul sau nu i se recunoaşte? Sau dacă cineva hirotonit la catolici trece la ortodocşi, i se recunoaşte sau nu hirotonia? Sunt două modalităţi de a rezolva această chestiune: la Sfântul Munte, unde sunt radicalişti, le administrează toate Tainele. Vă aduceţi aminte că aici, la mănăstire, a fost părintele Placide Deseille, un catolic care a trecut la ortodocşi la Sfântul Munte, împreună cu câţiva călugări din mănăstirea pe care a înfiinţat-o în Franţa. Ce au făcut părinţii de la Sfântul Munte? Le-au recunoscut numai exorcismele, adică nu i-au mai întrebat: „Te lepezi de Satana şi de toţi îngerii lui şi de toată trufia lui?”, pe celelalte le-au făcut din nou, ca să fie siguri.

Aici, în Ardeal, în 1948, când greco-catolicii au trecut (cam forţat!) la ortodoxie, nu li s-a cerut din partea Bisericii Ortodoxe absolut nimic (doar o adeziune, să spună că sunt ortodocşi, atâta tot). Li s-au recunoscut toate. Preoţilor li s-a recunoscut Preoţia, celor cununaţi, Cununia, celor botezaţi, Botezul, Mirungerea, absolut toate. Deşi Hirotonia ar putea fi cu semnul întrebării. De ce? Pentru că la catolici se hirotonesc mai mulţi deodată. La noi, în Ortodoxie, un singur candidat poate fi hirotonit la liturghie. La catolici pot fi hirotoniţi 20 – 30 deodată. Cum se realizează aceasta? Episcopul pune mâna pe capul primului candidat, după aceea preoţii, în legătură cu mâna episcopului, pun şi ei mâinile peste ceilalţi, cât trebuie să cuprindă. S-ar putea pune întrebarea, dacă cineva vrea să scormone: „Bine, în cazul acesta este sau nu validă hirotonia?” Or, problemă aceasta nu s-a mai pus. Eşti preot la catolici? eşti preot şi la ortodocşi!

Când a început Biserica Greco-Catolică aici, în Ardeal, Atanasie Anghel, care era mitropolit al Ardealului la Alba Iulia, a fost re-hirotonit, adică i s-a administrat şi hirotonia de diacon, şi cea de preot, şi cea de episcop. Aşa erau vederile atunci. Acum nu mai sunt vederile acestea, aşa că, prin iconomie, Biserica poate spune dacă este sau nu valid un lucru făcut în Biserica Catolică. Deci dacă ne întâlnim cu un preot catolic, îl considerăm sau nu cu succesiune apostolică, cu

hirotonie validă? Aceasta ne-o spune Biserica! Aşa şi în relaţiile personale, putem să-l recunoaştem cu succesiune apostolică, pentru că există o legătură de la apostoli până la ultimul hirotonit.

Se pot recunoaşte şi altele, depinde de Biserică ce anume spune despre problemele acestea. Cred că e bine să se ştie lucrurile acestea, mai ales în partea aceasta de tară, unde şi acum se pun probleme serioase în legătură cu greco-catolicii, ale căror pretenţii n-au nicio raţiune de a exista. Greco-catolicii sunt un fel de două feluri, care vor să existe pentru că au mai existat, fără să aibă vreun temei, vreo raţiune de existentă a lor.

Acestea am vrut să vi le spun astăzi, în această zi de pomenire a unor sfinţi care au luptat pentru Ortodoxie. V-aş ruga să reţineţi lucrurile acestea, pentru că s-ar putea să vă întrebe cineva: „Părinte, dar cum e cu catolicii, ce e cu catolicii, de ce nu putem fi şi noi catolici, ce, catolicii nu se mântuiesc, numai ortodocşii se mântuiesc?” Dacă se mântuiesc sau nu, este o chestiune la care răspundem cam cu greu, pentru că numai Dumnezeu ştie cine se mântuieşte. Biserica a fost întotdeauna exclusivistă şi a zis că numai membrii ei se mântuiesc, aşa că s-ar putea spune de către catolici că numai ei se mântuiesc, de către ortodocşi că numai ei, până la urmă numai Dumnezeu ştie cine se mântuieşte şi cine nu.

SĂ MULŢUMIM DOMNULUI

Mănăstirea Brâncoveanu
26 noiembrie 1994

Voi vorbi astăzi câteva cuvinte în legătură cu îndemnul de la Sfânta Liturghie „Să mulţumim Domnului!” şi cu răspunsul „Cu vrednicie şi cu dreptate este a ne închina Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Treimii celei de o fiinţă şi nedespărţite”, pentru a stărui puţin cu gândul asupra datoriei noastre de a-l mulţumi lui Dumnezeu şi de a-l sluji lui Dumnezeu. De cele mai multe ori, credincioşii noştri *cer* ceva de la Dumnezeu. *Cerem* de la Dumnezeu să ne miluiască, să ne mântuiască... numai că ar trebui să-l mai şi mulţ*umim lui* Dumnezeu şi să-l aduc*em şi laudă; no*i facem şi aceasta, dar nu cu îndestulare. Cred

că niciunul dintre noi nu este atât de angajat în lauda lui Dumnezeu şi în mulţumirea către Dumnezeu, încât acestea să fie mai mari şi mai adânci decât rugăciunea de cerere.

La Sfânta Liturghie zicem: „Pe Tine Te lăudăm, pe Tine Te binecuvântăm, Ţie îţi mulţumim, Doamne, şi ne rugăm Ţie, Dumnezeului nostru”, dar zicem numai atunci! Ar trebui ca toată viaţa noastră să fie o împlinire a cuvântului „Pe Tine Te lăudăm...”, şi ar trebui ca toată viaţa noastră să fie o închinare adusă lui Dumnezeu, aşa cum răspundem la cuvintele „Să mulţumim Domnului”, zicând: „Cu vrednicie şi cu dreptate este a ne închina...”

Mulţumirea noastră trebuie să fie continuă şi dorită din conştiinţa că aşa se cuvine, că aşa trebuie. Domnul Hristos a spus că „Fiul Omului n-a venit să i se slujească, ci ca să slujească El şi să-şi dea sufletul răscumpărare pentru mulţi” (*Matei 20, 28*). Nu există o poruncă a lui Dumnezeu care să ne angajeze la slujire, ci este o îndatorire a noastră, noi vrem să-l slujim. De ce vrem să-l slujim? Pentru că aşa este „cu vrednicie şi cu dreptate”, pentru că aşa trebuie, pentru că nu se poate altfel. Cineva care crede cu adevărat în Dumnezeu, nu poate să stea în faţa lui Dumnezeu fără să-l aducă mărire, fără să-l aducă roadă, mulţumire, fără să se simtă îndatorat cu slujirea, atât în vremea sfintelor slujbe, cât şi în cealaltă vreme a vieţii. Trebuie să ne simţim îndatoraţi chiar şi cu slujirea omului de lângă noi, pentru că Dumnezeu a pus omul de lângă noi ca să-i facem bine, să-l ajutăm, să-l slujim lui Dumnezeu prin el.

Cred că aţi citit din *Sfânta Evanghelie* cuvântul spus de Domnul Hristos: „Nu vă bucuraţi de aceasta, că duhurile vi se pleacă, ci vă bucuraţi că numele voastre sunt scrise în ceruri” (*Luca 10, 20*). Poate ar fi bine să mă opresc asupra acestui cuvânt, pentru că este foarte important.

Este important în înţelesul că şi noi trebuie să dorim a fi scrişi în cartea cea din ceruri, în gândurile Mântuitorului. În cartea prorocului Isaia este scris că Dumnezeu a zis: „Te-am însemnat în palmele Mele”(*Isaia 49, 16*) (este vorba de Ierusalim). Ce înseamnă să ai ceva scris în palmă? Să vezi mereu ce este scris. De câte ori vezi mâinile, vezi şi ce este scris în palmă. Bineînţeles, este un fel de a vorbi, pentru că deşi vorbim de mâinile lui Dumnezeu („Mâinile Tale m-au făcut şi

m-au zidit” *Ps. 118, 73*), Dumnezeu nu trebuie gândit ca având mâini, ca având picioare ş.a.m.d. Numai Domnul Hristos, Care este Fiul lui Dumnezeu întrupat, este cu fire omenească şi are trup omenesc, bineînţeles, transfigurat, mai presus de lumea aceasta. El poate să aibă ceva scris în palme. Şi, de fapt, chiar are: semnul cuielor! Acesta este semnul iubirii lui Dumnezeu. De câte ori priveşte Domnul Hristos prin firea Sa omenească la firea Sa omenească, la mâinile Sale, vede şi semnul cuielor, semnul pe care voia să-l vadă Sfântul Apostol Toma. Când Domnul Hristos vede semnul cuielor, vede semnul iubirii, pentru că Fiul lui Dumnezeu S-a jertfit din iubire pentru noi, pentru ca numele noastre să fie scrise în ceruri.

Dar ştim noi când anume vor fi scrise numele noastre în ceruri? Atunci când vor fi scrise mai întâi în cerul smereniei, după cum afirmă Sfântul Ioan Scărarul. Mai întâi să fim smeriţi, şi-atunci sigur suntem scrişi în ceruri. Nu numai *pe* cer, ci şi *în* cer. Sfânta Tereza de Lisieux era bucuroasă că vedea cumva că pe cer este litera T scrisă cu stele, şi zicea că e numele ei scris acolo. Dacă suntem smeriţi, Îi facem locaş lui Dumnezeu în sufletul nostru. Sufletul nostru devine cer al lui Dumnezeu, iar numele nostru, dacă-L avem pe Dumnezeu în noi, este scris în cerul smereniei.

În sfârşit, m-am mai gândit la ceva: astăzi pomenim un sfânt cu numele Nikon, care are supranumele „Pocăiţi-vă”. De ce i s-a dat numele acesta, de „Pocăiţi-vă”? Pentru că era un propovăduitor al pocăinţei. El le spunea mereu oamenilor să se pocăiască, în înţelesul de a părăsi păcatul, pentru că acesta este sensul pocăinţei, şi de a face roadă vrednică de pocăinţă, de a face cât mai mult bine, ca să se astupe relele.

Pocăinţa trebuie făcută cu faţa spre viitor şi trebuie făcută cu nădejde şi cu bucurie. Dacă ne îndreptăm mintea spre Dumnezeu şi ştim cât este de bun Dumnezeu, nu putem să ne îndoim de bunătatea Lui. Oricâte păcate ar fi făcut cineva, ştie că până la urmă mila lui Dumnezeu este mai mare decât păcatele lui, ştie că Dumnezeu ne primeşte pe toţi dacă ne schimbăm viaţa.

„Aşa şi în cer va fi mai multă bucurie pentru un păcătos care se pocăieşte, decât pentru nouăzeci şi nouă de drepţi, care n-au nevoie de pocăinţă” (*Luca 15, 7*) se spune în *Sfânta Evanghelie*, în legătură cu

oaia cea pierdută. Numai că pentru a ajunge la aceasta trebuie să ne schimbăm viaţa. Ne schimbăm viaţa spre bine – e nădejde de bine. Rămânem mai departe în rele, se lăţesc relele şi nu putem avea nici măcar linişte sufletească, iar despre bucuria celor care au conştiinţă că numele lor sunt scrise în ceruri, nici nu poate fi vorba.

Trebuie să luăm aminte întâi să ne angajăm în slujirea Domnului şi în slujirea omului, pentru că este „Cu vrednicie şi cu dreptate a ne închina Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh"; să dorim şi să căutăm ca numele nostru să fie scris în cerul smereniei, ca să poată fi scris în ceruri şi, în sfârşit, să facem binele, ca semn al pocăinţei.

Să avem nădejde la mila lui Dumnezeu şi pocăinţa noastră să fie cu bucurie şi cu faţa spre viitor. Amin!

PSALMUL 22

Mănăstirea Brâncoveanu
2 octombrie 1992

Astăzi vă aduc în atenţie un psalm, anume *Psalmul 22*.

Este psalmul cel mai plin de încredere, cel mai plin de înălţare, este psalmul bucuriei, al optimismului. Psalmistul îşi exprimă bucuria de a-L avea pe Dumnezeu aproape, şi zice: „Domnul este păstorul meu şi nimic nu-mi lipseşte". Îl compară pe Dumnezeu cu un păstor de oi, cu un cioban, şi spune, plin de încredere, că „Domnul este păstorul meu" şi, pentru că este păstorul meu, „nimic nu-mi lipseşte".

Face apoi o comparaţie între oile păstorite de un păstor bun şi încrederea, bucuria pe care o dă Dumnezeu celui care-l slujeşte: „La păşuni bune mă sălăşluieşte şi mă povăţuieşte la ape line". Păşunea şi apa sunt două lucruri de căpetenie pe care le urmăreşte păstorul pentru oile sale. Comparativ vorbind, Dumnezeu ne dă toate cele de trebuinţă, exprimate în psalmul acesta prin păşunea cea bună şi prin apa limpede.

„Sufletul mi-l întăreşte pentru numele Său şi pe cărările dreptăţii mă povăţuieşte". Psalmistul vorbeşte acum despre el, despre unul care are suflet şi care este mai presus decât oile cele necuvântătoare; „sufletul mi-l povăţuieşte, mi-l întăreşte", adică

Dumnezeu se preocupă nu numai de cele trebuitoare pentru viaţa fizică, ci se preocupă şi de cele necesare vieţii sufleteşti, pentru că omul este fiinţă cu suflet şi are trebuinţe mai presus de ale celor necuvântătoare.

Siguranţa că Dumnezeu este cu noi şi că ne dăruieşte toate cele de trebuinţă este dusă până la aceea că se nimiceşte orice temere: „De-aş umbla pe valea umbrei morţii (de-aş fi pândit de moarte), de rele nu m-aş teme, căci Tu cu mine eşti”. Încredinţarea prezentei lui Dumnezeu ne face hotărâţi împotriva tuturor celor negative şi, orice s-ar întâmpla, chiar de-am fi pândiţi de moarte, având încredinţarea şi fiind pătrunşi de adevărul că Dumnezeu este cu noi, n-avem niciun fel de teamă.

„Toiagul Tău şi varga Ta, acestea sunt mângâierea mea”. În cuvintele acestea, Psalmistul vrea să spună că Dumnezeu, în grija Sa pentru mântuirea noastră, pentru binele nostru, ne poate trimite şi necazuri, dar şi în cazul când am avea necazuri, avem totuşi mângâiere din conştiinţa că necazurile ne vin ca din mâna lui Dumnezeu, pentru folosul nostru.

„Tu-mi găteşti masă înaintea vrăjmaşilor mei. Cu untdelemn ungi capul meu şi cupa mi-e plină rasă”. În aceste cuvinte arată belşugul bunătăţilor lui Dumnezeu revărsate peste cei credincioşi, chiar în faţa unor lucruri care ar inspira teama, chiar în faţa vrăjmaşilor. În faţa vrăjmaşilor avem belşug. Ne găteşte Dumnezeu masă înaintea vrăjmaşilor: „Tu-mi găteşti masă înaintea vrăjmaşilor mei. Cu untdelemn ungi capul meu”, adică îmi dai şi cele care nu sunt de absolută trebuinţă, îmi dai mai mult decât as cere, de cât mi-ar trebui. „Cu untdelemn ungi capul meu” – cu untdelemnul cunoştinţei, „şi cupa e plină rasă”, adică nu există niciun fel de lipsă în legătura aceasta cu Dumnezeu, în belşugul pe care îl dă Dumnezeu.

„Mila Ta, Doamne, să mă însoţească în toate zilele vieţii mele, ca să locuiesc zile multe în casa Domnului Dumnezeului meu”. Este o rugăciune către Dumnezeu cel milostiv, Care ne cuprinde cu mila Sa, şi avem încredinţarea că Dumnezeu ne însoţeşte în toate zilele vieţii noastre: „Mila Ta, Doamne, să mă însoţească în toate zilele vieţii mele, ca să locuiesc zile multe în casa Domnului Dumnezeului meu”.

Este cel mai senin psalm, un psalm al bucuriei, un psalm al

încrederii, al încredinţării. Noi repetăm nişte gânduri ale altora şi nu ajungem să le simţim pentru noi înşine, pentru viaţa noastră. Umblăm după cantitate şi nu suntem atenţi la calitate.

În *Filocalia*, vol. IV, se spune, că ucenicul l-a întrebat pe avva Filimon de ce citeşte mai ales din *Psaltire*? Cuviosul Filimon a zis: „Frate, atâta bucurie am în sufletul meu din cuvintele psalmilor, ca şi cum eu însumi i-aş fi făcut".

Să ne ajute bunul Dumnezeu să avem şi noi conştiinţa că *Psalmul 22* este psalmul nostru, psalmul pe care noi înşine l-am făcut, psalmul în care ne revărsăm cel mai bine, în care ne arătăm cel mai bine încredinţarea prezentei lui Dumnezeu în viaţa noastră, în care ne arătăm cel mai bine bucuria de prezenta lui Dumnezeu, în care se manifestă cel mai mult şi cel mai bine mulţumirea şi împlinirea sufletului nostru.

Înaintea bunului Dumnezeu să ne facem mai buni, pentru că bunătatea cea mai multă se realizează în liniştea sufletului. În liniştea sufletului se realizează bucuria, se realizează conştiinţa prezentei lui Dumnezeu. Şi unde este Dumnezeu cu darul Său, acolo niciun lucru nu este greu. Amin!

PSALMUL 102

Mănăstirea Brâncoveanu
9 octombrie 1992

Între cei 150 de psalmi, doi îmi sunt cei mai apropiaţi: *Psalmul 22* şi *Psalmul 102*. Sunt psalmii bucuriei, psalmii revărsării sufleteşti de mulţumire lui Dumnezeu pentru binefacerile primite. Am putea zice, ca odinioară avva Filimon: „Psalmii aceştia, parcă eu i-am făcut".

Vom lua astăzi în considerare câteva versete desprinse din *Psalmul 102*, în care se arată bunătatea lui Dumnezeu faţă de fiecare dintre noi.

Vorbind cu Dumnezeu, ne gândim la bunătatea lui Dumnezeu şi spunem că „Pe cât e de sus cerul deasupra pământului, atât de mare este bunătatea Lui spre cei ce se tem de Dânsul". Nimeni nu ştie ce distantă este între cer şi pământ. Nimeni nu ştie unde este cerul. „Toţi

ştim că este cer, dar nu ştim ce este", zice Sfântul Petru Damaschin; Ilie Mâniat spune, vorbind despre rai: „O, raiule, noi putem să te dobândim, dar nu putem să te înţelegem". În orice caz, între cer şi pământ este o distantă foarte mare. Numai în măsura în care ne apropiem de cer ne dăm seama ce este cerul.

Dacă cerul este locul lui Dumnezeu, atunci inima omului este cerul. Prin urmare, când ne gândim la bunătatea lui Dumnezeu cea mai presus de cunoştinţa noastră, ne gândim la ceva nemărginit, ne gândim că „Pe cât de mare este mărirea Ta pe atât de mare este şi mila Ta". Ştim că mărirea lui Dumnezeu, ca şi mila lui Dumnezeu, este nemărginită şi că ne putem încrede în mila lui Dumnezeu. Sfântul Isaac Sirul zice că „păcatele noastre faţă de mila lui Dumnezeu sunt ca un pumn de nisip faţă de un şuvoi îmbelşugat care împrăştie nisipul".

Prin urmare, trebuie să fim încredinţaţi că Dumnezeu este bun, să avem încredere în bunătatea lui Dumnezeu, dar nu ca să păcătuim, ci ca să ştim că Dumnezeu ne iartă. Dacă Sfântul Evanghelist Luca s-ar fi gândit că *pilda cu fiul risipitor*, care este o mărturie despre bunătatea lui Dumnezeu, i-ar putea duce pe unii să păcătuiască, nu ne-ar fi lăsat această pildă. Nu ne este teamă că dacă credem în bunătatea lui Dumnezeu se înmulţesc păcatele, pentru că omul care are dreaptă judecată n-are de ce să înmulţească păcatele. Trebuie să fim încredinţaţi că bunătatea lui Dumnezeu, iubirea lui Dumnezeu şi mila lui Dumnezeu sunt nemărginite.

Apoi, vorbind mai departe despre cele ale lui Dumnezeu, zicem: „Pe cât este de departe răsăritul de apus, atât a depărtat de la noi fărădelegile noastre". Putem să fim încredinţaţi nu numai că Dumnezeu este bun, ci putem să fim încredinţaţi că este bun cu noi înşine. Ne ridică mai presus de noi, ne duce acolo unde este El, ni. Se dăruieşte nouă. Acesta este un lucru extraordinar!

Mai departe zicem: „Cum miluieşte un tată pe copiii săi, aşa miluieşte Domnul pe cei ce se tem de Dânsul". Nu a găsit Psalmistul o comparaţie mai potrivită pentru a arăta legătura lui Dumnezeu cu noi, decât legătura dintre un tată şi un fiu al său. Prorocul Isaia, vorbind ca din partea lui Dumnezeu, zice că Dumnezeu a spus: „Oare va uita mama pe copiii săi?" şi spunând apoi că nu va uita mama pe copiii săi, adaugă: „După cum mama îşi mângâie pe fiul ei şi Eu vă voi mângâia pe

voi, şi voi veţi fi mângâiaţi în Ierusalim” (*Isaia 66, 13*).

Dacă vrem să exprimăm legătura între Dumnezeu şi om, trebuie să pornim de la faptul că Dumnezeu este Tatăl nostru şi să ne gândim la Domnul Hristos, Care ne-a lăsat o rugăciune pe care noi o spunem fără să o gândim destul: „Tatăl nostru care eşti în ceruri” – avem Tată în cer! Avem şi mamă în cer, tot pe Dumnezeu, avem şi frate în cer, tot pe Dumnezeu. Dumnezeu este tot ce-i bun şi frumos faţă de noi. Domnul Hristos a spus că „Dacă un fiu îi va cere tatălui său pâine, oare piatră îi va da? Şi dacă-i va cere peste, oare şarpe îi va da? Şi dacă-i va cere un ou, oare scorpie-i va da?”. Şi spune Domnul Hristos: „Dacă voi, răi fiind (în calitatea de tată, fiind răi ca oameni), ştiţi să daţi fiilor voştri daruri bune, cu atât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri” (*Luca 11, 13*).

Eu nu ştiu cum oamenii cred atât de mult în ceea ce spune *Sfânta Evanghelie* şi *Sfânta Scriptură* despre pedepsele veşnice, cum le este frică de iad, de pedeapsă şi de mânia lui Dumnezeu, şi nu cred în bunătatea lui Dumnezeu. Nu zic să nu credem în ceea ce se spune în Sfânta Scriptură, în toate privinţele, dar să nu uităm de bunătatea lui Dumnezeu. Ştiind noi despre bunătatea lui Dumnezeu, să avem bucuria că suntem cuprinşi în bunătatea Lui.

Iată de ce îmi plac mie aceşti psalmi, dintre care pe unul îl spunem în fiecare zi, la utrenie şi, cu toate acestea, suntem aşa de nebăgători de seamă faţă de el. Sfântul Isaac Sirul zice: „Cine nu se uimeşte de Dumnezeu, încă nu-L cunoaşte pe Dumnezeu”.

Dacă am cunoaşte mai mult bunătatea lui Dumnezeu şi am înţelege-o şi am simţi-o, ne-am uimi de bunătatea lui Dumnezeu şi nu ne-am mai împrăştia cu lucrurile lumii acesteia, cu atâtea rele, cu atâtea deşertăciuni şi chiar cu atâtea spurcăciuni.

Să ne ajute bunul Dumnezeu să ne încredinţăm de tot ce-i sfânt, frumos, bun şi înălţător, să ne ajute Dumnezeu să ne încredinţăm şi de mijlocirile Maicii Preacurate, de bunătatea Maicii Preacurate, pentru că se spune că „tot ce poate Dumnezeu cu puterea, poate Maica Domnului cu rugăciunea”.

Dacă avem încredinţarea aceasta, n-avem de ce să ne mai temem: nici de moarte, nici de boală, nici de iad, nici de pedepse, de nimic, pentru că un tată nu poate să facă altceva decât să miluiască pe

fiii săi, mai ales atunci când are la îndemână şi mijlocirile unei mame bune, ale Maicii Preacurate, şi ale tuturor sfinţilor. Dumnezeu să ne ajute!

INTRAREA ÎN BISERICĂ A MAICII DOMNULUI

Mănăstirea Brâncoveanu
21 noiembrie 1997

La slujba Sfântului Maslu este o alcătuire, o rugăciune către Maica Domnului, cu următorul cuprins: „Pe tine, preacuratul palat al Împăratului ceresc, ceea ce eşti mult lăudată, te rog, curăţeşte-mi mintea mea cea întunecată cu tot felul de păcate şi o fă locaş înfrumuseţat al dumnezeieştii Treimi, ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată, fiind mântuit eu, netrebnicul robul tău”.

Această rugăciune ne pune în atenţie măreţia Maicii Domnului. O numim pe Maica Domnului „palat preacurat al Împăratului ceresc”; o numim pe Maica Domnului „mult lăudată”. Dorim ca prin mijlocirea Maicii Domnului să fie curăţita mintea noastră „de tot felul de păcate”, dorim să fie făcută mintea noastră „locaş înfrumuseţat al dumnezeieştii Treimi”. Cerem aceasta „ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată”. Avem în vedere măreţii ale Maicii Domnului pe care ni le pune în atenţie Sfânta noastră Biserică, dar pe care noi nu le putem înţelege şi nu le putem preţui la măsura lor, pentru că nu avem condiţiile ca să stăm cu admiraţie în faţa Maicii Domnului.

O ştim pe Maica Domnului „palat al Împăratului ceresc”, o ştim „mult lăudată”, o ştim mijlocitoare, înfrumuseţătoare de suflet, ştim că are putere şi milă, ştim că are mărire, ştim că toate acestea trebuie luate în seamă. Pentru toate acestea trebuie să-i aducem laudă Maicii Domnului, dar nu putem face aceasta, pentru că lucrurile lui Dumnezeu nu pot fi înţelese numai din puterea omului.

Maica Domnului este Maica Dumnezeului nostru, este cea aleasă de Dumnezeu ca prin ea să vină în lumea aceasta Fiul Său. Este cea care L-a purtat în pântecele său pe Mântuitorul lumii, este cea care L-a născut pe Cel ce este om adevărat şi Dumnezeu adevărat. Maica Domnului este mama Mântuitorului nostru şi atunci este mult lăudată;

nu este nimeni în lumea aceasta ca Maica Domnului, nimeni nu are măsurile Maicii Domnului. Iar măsurile Maicii Domnului sunt mari, pentru că ea este în legătură cu Treimea cea dumnezeiască, cu puterea care a umbrit-o, cu Duhul Sfânt care S-a pogorât peste ea, cu Fiul ei şi Dumnezeul nostru pe care L-a născut.

Maica Domnului este locaş al Preasfintei Treimi. Este mărirea a toată lumea, care din oameni a răsărit şi pe Cuvântul L-a născut. Este „mai înaltă decât cerurile şi mai curată decât strălucirile soarelui". Este „mai cinstită decât heruvimii şi mai mărită, fără de asemănare, decât serafimii", fiindcă este Maica Dumnezeului nostru. Pe toate acestea noi le spunem cu cuvântul. Am vrea să le înţelegem cu gândul şi să le trăim cu simţirea, dar din puterea noastră nu putem face aceasta decât la măsurile noastre, şi atunci cerem de la Maica Domnului ajutor să înţelegem şi să lăudăm mărirea ei, puterea ei, mila ei.

Ar trebui să avem mereu astfel de gânduri măcar la sărbătorile Maicii Domnului, cinci fiind acestea: Naşterea Maicii Domnului în 8 septembrie, Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, în 21 noiembrie, Soborul Maicii Domnului, în 26 decembrie, Bunavestire, în 25 martie, şi Adormirea Maicii Domnului, în 15 august. Dar noi ne întâlnim cu Maica Domnului şi în alte zile la slujbele noastre, când zicem: „Spăimântatu-s-au toate de dumnezeiască mărirea ta, că tu, Fecioară neispitită de nuntă, ai avut în pântece pe Dumnezeu Cel peste toate şi ai născut Fiu pe Cel fără de ani, pe Cel ce dăruieşte pace tuturor celor ce te laudă pe tine".

Ne gândim la Maica Domnului în timpul sfintelor slujbe, când auzim: „Pe preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim". Ne gândim la Maica Domnului când auzim la sfintele slujbe: „Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii, întru cântări cinstind-o, să o mărim".

Ne gândim la Maica Domnului când ni se spune: „Pe tine, preacuratul palat al Împăratului ceresc, ceea ce eşti mult lăudată". Ne gândim la Maica Domnului când se spun cuvintele: „De tine se bucură, ceea ce eşti plină de dar, toată făptura, soborul îngeresc şi neamul omenesc; ceea ce eşti biserică sfinţită şi rai cuvântător, lauda fecioriei, din care Dumnezeu S-a întrupat şi prunc S-a făcut Cel ce este mai

înainte de veci. Că braţul tău – scaun l-a făcut şi pântecele tău mai desfătat decât cerurile l-a lucrat. De tine se bucură, ceea ce eşti plină de har, toată făptura, mărire ţie!”. Ne gândim la Maica Domnului ca la ceea ce este mai presus de minte şi de cuvânt, căci ni se spune: „Pe tine, Maica lui Dumnezeu, cea mai presus de minte şi de cuvânt, care ai născut negrăit sub ani pe Cel fără de ani, credincioşii, te mărim”.

Astăzi, la sărbătoarea aceasta, ne gândim la legătura Maicii Domnului cu Templul din Ierusalim. Templul din Ierusalim era un locaş sfânt, ceea ce aveau evreii mai de căpetenie, mai înalt, mai deosebit, un fel de cer pe pământ, un fel de loc în care se uneşte cerul cu pământul. Dorinţa evreilor era ca fiecare să ajungă la Templul din Ierusalim. Acolo, după Tradiţia Bisericii, preasfânta Fecioară Maria a stat 12 ani şi fost educată împreună cu alte fecioare, până la vârsta de 15 ani.

Templul din Ierusalim era ceva deosebit, dar în el era o încăpere mai presus decât orice în această lume. Acolo era Chivotul Legii, în care erau cele două Table ale Legii, pe care erau scrise cele 10 Porunci, era Toiagul lui Aaron, care odrăslise, era un vas cu mană din cea care căzuse spre hrana evreilor în pustie, după ce trecuseră Marea Roşie, când au fost eliberaţi din robia Egiptului, erau doi heruvimi care aveau aripile întinse peste Chivotul Legii… Acolo nu intra decât o dată pe an, singur, arhiereul.

În credinţa Bisericii noastre este şi adevărul că Maica Domnului a stat în această încăpere, vreme îndelungată, deşi sunt unii care spun că lucrul acesta era cu neputinţă. Şi totuşi, Biserica noastră zice, în alcătuirile ei de slujbă: „Ceea ce s-a hrănit în Sfânta Sfintelor, celei îmbrăcate cu credinţa şi cu înţelepciune şi cu neîntinata feciorie, maimarele Gavriil i-a adus din ceruri închinăciune”.

Nu trebuie să fim încurcaţi în gândurile noastre de astfel de nepotriviri, ci trebuie să ştim că dacă lucrul acesta n-a fost cu putinţă în chip obişnuit, a fost cu putinţă în chip mai presus de fire. În *Epistola către Evrei* a Sfântului Apostol Pavel este scris că Domnul nostru Iisus Hristos, Arhiereul cel veşnic, n-a intrat niciodată într-o Sfântă a Sfintelor făcută de mână omenească. Şi totuşi a intrat în Sfânta Sfintelor, în Sfânta Sfintelor pe care o închipuia Sfânta Sfintelor de aici, de pe pământ. Sigur, aşa a fost şi cu Maica Domnului.

Maica Domnului, cea pregătită ca să-L nască pe Mântuitorul lumii, cea pregătită ca în pântecele ei să se unească firea omenească cu firea dumnezeiască în Mântuitorul nostru Iisus Hristos, a intrat şi ea în Sfânta Sfintelor – prin viaţa ei, prin gândurile ei, prin măreţiile ei, prin darurile ei. A intrat în Sfânta Sfintelor care este smerenia, pentru că la Bunavestire a zis către îngerul binevestitor „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău!” (*Luca 1, 38*), iar Sfânta Elizabeta i-a zis: „Binecuvântat este rodul pântecelui tău!” (*Luca 1, 42*).

Toate acestea s-au întâmplat având-o în vedere pe Maica Domnului, care este „mai înaltă decât cerurile” şi, dacă este mai înaltă decât cerurile Bisericii noastre, dacă este mai curată decât strălucirile soarelui, sigur că prin aceasta a intrat în Sfânta Sfintelor nefăcută de mână omenească – prin viaţa ei, prin ceea ce purta în suflet, prin ceea ce a avut în gândurile ei când se pregătea să nască pe Mântuitorul, prin ceea ce a gândit, prin ceea ce a simţit când L-a purtat în pântecele ei pe Mântuitorul lumii.

Maica Domnului, ea însăşi este Sfântă a sfinţilor, Sfântă mai înaltă decât toţi sfinţii. La măsurile Maicii Domnului nu există niciun sfânt. Noi aşa o cinstim pe Maica Domnului, ca pe cea mai înaltă dintre toţi sfinţii, ca pe cea mai aleasă, ca pe ceea ce este unică în lumea aceasta. Dacă ea a fost închipuită de Sfânta Sfintelor, de încăperea aceea din Templul din Ierusalim în care nu putea să intre decât o dată pe an singur arhiereul, dacă a fost închipuită de Sfânta Sfintelor, atunci este ea însăşi Sfântă a Sfintelor. Biserica noastră ne-o prezintă ca fiind un „sicriu însufleţit”, un chivot: „Ca de un sicriu însufleţit, ca de un chivot însufleţit al lui Dumnezeu, nicicum să nu se atingă mâna necredincioşilor, iar buzele credincioşilor, fără tăcere glasul îngerului strigând, cu bucurie să zică: «Bucură-te, cea plină de dar, Domnul este cu tine!»”.

Aşa a zis îngerul, aşa zicem şi noi, de aceea avem bucuria de a fi cinstitori ai Maicii Domnului. O primim pe Maica Domnului aşa cum ne-o prezintă Biserica, o ţinem în sufletul nostru cu evlavia câtă o avem şi ne silim să urmăm exemplul Maicii Domnului în supunerea faţă de Mântuitorul, în grija faţă de oameni, în tăcerea care se desprinde din faptul că avem atât de puţine cuvinte ale Maicii Domnului în *Sfânta Evanghelie*. O avem pe Maica Domnului ca exemplu

de milostivire pentru cei ce au trebuinţă de ajutorul ei şi, ştiind că Maica Domnului nu este numai mama Mântuitorului, ci şi mama noastră, ne gândim şi la însuşirile de mamă pe care le are preasfânta Fecioară Maria faţă de credincioşii care fac ceea ce a zis ea să facă, adică ascultă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Să-l mulţumim lui Dumnezeu pentru aceste daruri ale Bisericii noastre, să mulţumim lui Dumnezeu pentru faptul că Maica Domnului este şi mama noastră. Să mulţumim lui Dumnezeu pentru faptul că avem pe Maica Domnului mijlocitoare pentru binele nostru, să mulţumim lui Dumnezeu că avem pe Maica Domnului ajutătoarea noastră. Să nu uităm că „ceea ce poate Dumnezeu cu puterea, poate Maica Domnului cu rugăciunea”, şi să avem încredere în ajutorul ei. Să-i urmăm cât putem exemplul, ca să avem şi noi parte de binecuvântarea Domnul nostru Iisus Hristos acum şi pururea, amin!

PILDA CU BOGATUL CĂRUIA I-A RODIT ŢARINA CU BELŞUG

Mănăstirea Brâncoveanu
22 noiembrie 1998

La această Sfântă Liturghie s-a citit din *Sfânta Evanghelie de la Luca*, pilda cu bogatul căruia i-a rodit ţarina cu belşug. Este o pildă nepilduitoare. În această pildă se arată că nu trebuie să facă cineva cum a făcut acel bogat care a avut în vedere posibilitatea de a aduna bogaţii numai pentru el.

În Capitolul al XII-lea al *Evangheliei de la Luca* scrie că odată, pe când vorbea Domnul Hristos puţinilor ascultători, cineva din mulţime a zis: „Învăţătorule, zi fratelui meu să împartă cu mine moştenirea”, şi Domnul Hristos a răspuns: „Omule, cine M-a pus pe Mine judecător sau împărţitor peste voi?”, după care a adăugat: „Luaţi aminte, că viaţa cuiva nu stă în prisosul avuţiilor sale”, iar ca ilustrare a acestui fapt a spus pilda cu bogatul căruia i-a rodit ţarina cu belşug. O ştim cu toţii, am fi putut s-o învăţăm chiar înainte de a fi citită la Sfânta Liturghie: Un om bogat a văzut că în anul acela ţarina lui a rodit cu belşug. A intrat atunci la îngrijorare şi s-a întrebat ce-ar putea să facă în această

împrejurare, că nu-i pregătit pentru a aduna atâtea roade în magaziile pe care le are. După oarecare chibzuinţă, a zis: „Voi dărâma magaziile şi mai mari le voi zidi, voi aduna acolo toate roadele mele şi voi zice: «Suflete, ai multe bunătăţi strânse pentru mulţi ani; odihneşte-te, mănâncă, bea, veseleşte-te»". Dumnezeu, se spune mai departe în pildă, i-a zis: „Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău. Şi cele ce ai pregătit ale cui vor fi?" şi încheie Domnul Hristos pilda, spunând: „Aşa se întâmplă cu cel ce-şi adună comori sieşi şi nu se îmbogăţeşte în Dumnezeu!"

Am învăţat când eram student la Teologie, la cursul numit *Ermeneutică* (un curs care învaţă cum se tălmăcesc cuvintele din *Scriptură*) că dacă vrei să înţelegi bine un text, trebuie să ai neapărat în vedere scopul pentru care a fost scris (în cazul nostru – pilda cu bogatul căruia i-a rodit ţarina cu belşug). Ce a urmărit Domnul Hristos să-i înveţe pe oameni prin această pildă? Am putea să ştim? Da, este foarte simplu! mai întâi încadrând în context; aceasta este o regulă, adică nu iei textul cuvânt cu cuvânt, ci urmăreşti cui i-au fost spuse cuvintele, de ce i-au fost spuse omului aceluia, de ce a fost el caracterizat ca nebun, în ce împrejurare? Ca să înţelegi lucrurile acestea, trebuie să ai în vedere toate câte sunt în legătură cu aceste afirmaţii.

Am putea zice foarte simplu: „Nu ne priveşte, nu ne interesează! Nu avem nicio treabă cu pilda aceasta, nu ţine de noi!" Dar oare nu ţine de noi nici cuvântul: „Aşa se întâmplă cu oricine care se îmbogăţeşte pentru sine şi nu se îmbogăţeşte în Dumnezeu"? Aici ne priveşte! Partea aceasta, că se cuvine a ne îmbogăţi în Dumnezeu, ne priveşte! Nu ni se spune ce înseamnă a ne îmbogăţi în Dumnezeu, dar înţelegem din pildă. A te îmbogăţi în Dumnezeu înseamnă să dai din prisosul tău. Duminica trecută vă spuneam că samarineanul milostiv a dat din prisosinţa lui. Aşa trebuia să facă şi bogatul căruia i-a rodit ţarina, să dea din ceea ce avea el în plus. Nu trebuia nici să-şi facă provizii mai mari, nici să adune pe mai mulţi ani roadele, ci să se gândească şi la cei care n-au, să le dea şi acelora şi atunci s-ar fi îmbogăţit în Dumnezeu din prisosul lui. El n-ar fi fost păgubit cu nimic, ar fi trăit tot atât de bine, dar ar fi putut să-i ajute şi să-i veselească şi pe alţii.

Ziceam că ne priveşte şi pe noi ceva: cuvântul acesta, că trebuie

să ne îmbogăţim în Dumnezeu. Cum? Dacă avem prisosuri, să le folosim pentru binele altora şi atunci suntem la măsurile samarineanului milostiv, iar Domnul Hristos ne recomandă şi pe noi cum l-a recomandat pe samarineanul milostiv, când a zis: „Mergi şi fă şi tu asemenea” (*Luca 10, 37*), dă şi tu din ceea ce ai, dă şi tu din prisosul tău! mai întâi l-a recomandat pe samarineanul milostiv acelui om care L-a întrebat pe Domnul Iisus Hristos: „Cine este aproapele meu?”, acelui om care a înţeles că aproapele celui căzut între tâlhari este samarineanul milostiv. Domnul Hristos a zis: „Mergi şi fă şi tu asemenea”. Cuvântul acesta ni-l spune Domnul Hristos tuturor, pentru că toţi trebuie să facem ceea ce a făcut samarineanul milostiv.

Dar mai e ceva ce ne priveşte pe noi, chiar dacă nu suntem bogaţi, chiar dacă nu avem ţarina, chiar dacă nu facem hambar, chiar dacă ne mulţumim cu câte le avem, chiar dacă nu zicem: „Suflete, ai multe bogăţii strânse pentru mulţi ani, odihneşte-te, mănâncă, bea, veseleşte-te!”. E ceva ce Domnul Hristos nu are în vedere în text aşa de lămurit, ceva la care ne gândim prea puţin, poate chiar deloc.

Dacă luăm aminte cum este prezentată pilda, vedem că omul acela nu a făcut nimic din ce şi-a propus: nu a dărâmat hambarele, nu a făcut altele, nu a adunat bogăţiile în hambare, nu a zis ce şi-a propus să zică şi, cu toate acestea, a fost numit nebun: „Nebune, în noaptea aceasta vor cere de la tine sufletul tău, iar cele ce le-ai adunat, ale cui vor fi?”. Ne priveşte pe toţi: şi pe cei săraci şi pe cei bogaţi, şi pe cei învăţaţi şi pe cei neînvăţaţi. Ce anume? Că Dumnezeu priveşte înăuntrul nostru, că Dumnezeu ne cunoaşte tainele inimii, că Dumnezeu ştie aşezarea sufletului nostru. Ne dăm seama de aceasta din cuvintele Domnului Hristos: „Din prisosul inimii grăieşte gura”(*Luca 6, 45*); „După roadele lor îi veţi cunoaşte” (*Matei 7, 16*); „Omul cel bun, din vistieria cea bună a inimii sale scoate cele bune, iar omul cel rău, din vistieria cea rea a inimii sale scoate cele rele” (*Luca 6, 44 – 45*).

Cum e cu bogatul căruia i-a rodit ţarina? Cele ce ni se spun în pildă că le-a zis – nu le-a zis nici măcar cu cuvântul vorbit! De unde ştim? Scrie acolo, în *Evanghelie*: „Şi-a zis în sine”, deci nu a zis cu cuvântul vorbit, nu a zis către cineva, ci în sine, în mintea lui, în conştiinţa lui a zis: „Ce voi face, că nu am unde să adun bogăţiile mele?

Ştiu ce voi face (în gând zicea): voi dărâma hambarele mele (deci la viitor), voi zidi altele mai mari, voi aduna în ele belşugul de rod al ţarinilor mele, şi voi zice: «Suflete, ai multe bogăţii strânse pentru mulţi ani, odihneşte-te, mănâncă, bea, veseleşte-te!»". Nu a zis nimic cu cuvântul, nu a zis nimic la prezent, ci numai la viitor, iar Dumnezeu i-a zis: „Nebune!". De ce i-a zis Dumnezeu – nebun? Pentru că n-avea nişte judecaţi în care să intre şi Dumnezeu, Care a binecuvântat ţarina să intre atâta belşug. Nu a zis: „Oare Dumnezeu, Care este dătătorul binelui, ce-mi cere? Oare Dumnezeu n-ar vrea să dau cuiva din bogăţiile acestea?" Dacă ar fi gândit în lumina gândului la Dumnezeu, nu mai era nebun. EI L-a exclus pe Dumnezeu din gândurile lui. El a făcut ce a zis Psalmistul: „Zis-a cel nebun în inima sa: «Nu este Dumnezeu»" (*Ps. 13, 1*). El a zis „Nu este Dumnezeu", nu în înţelesul că a spus cu cuvântul, ci în înţelesul că nu a ţinut seama de Dumnezeu, nu l-a interesat de Dumnezeu.

Aşa zic mulţi în gândul lor sau nici nu zic, dar acţionează ca şi când nu ar exista Dumnezeu. De exemplu, trebuie să meargă omul la biserică şi zice: „Nu mă duc la biserică!". Nu te duci la biserică, dar ştii tu ce înseamnă treaba aceasta? Înseamnă că L neglijezi pe Dumnezeu, că L pui pe Dumnezeu la spate, că L pui pe Dumnezeu în dos, că nu vrei să ştii de Dumnezeu. Aaa… păi eu cred, eu mă închin, eu zic rugăciunile… Da, zici atunci, seara, când te culci, dar când trebuie să te duci la biserică, nu există Dumnezeu pentru tine, nu te interesează Dumnezeu, nu vrei să ştii de Dumnezeu. Aceasta este atitudinea, de aici se vede dacă eşti sau nu cu Dumnezeu.

Dumnezeu i-a zis „nebun" pentru că bogatul acela nu a ţinut seama de Dumnezeu. În mod *practic* nu a ţinut seama de Dumnezeu. Probabil că dacă l-ar fi întrebat cineva: „Crezi în Dumnezeu?" „Cred!" – ar fi zis, dar faptele lui l-au arătat necredincios.

De multe ori le zic oamenilor: „Nu crezi în Dumnezeu, pentru că nu te duci la biserică! Şi ei: „Ba cred!" Cum crezi în Dumnezeu, când tu nu te duci la biserică? Cum crezi? Unde-i credinţa ta, ce lucrare are credinţa ta?

Ceea ce mă interesează acum şi aş vrea să reţinem cu toţii, pentru că sunt lucruri care ne privesc, este faptul că Dumnezeu se uită înăuntrul inimii, se uită la aşezarea omului; Dumnezeu ştie ce este

omul, ce face omul, ce crede omul

Să ţinem seama de lucrul acesta: bogatul nu a zis cu cuvântul, a zis în sine, nu a împlinit ce şi-a propus, nu a ajuns să zică ce voia să zică şi, cu toate acestea, a fost socotit nebun.

Din această pildă să învăţăm să înlăturăm şi gândurile care ar putea fi contrare voii lui Dumnezeu. Dacă privim pilda în acest sens, avem cu toţii ceva de învăţat din ea. Totodată, să cercetăm şi să ne îmbogăţim în Dumnezeu, ca să nu ni se întâmple ceea ce i s-a întâmplat bogatului care se gândea numai la el însuşi. Dacă facem aşa, este nădejde de bine şi acum, şi în veşnicie. Amin!

CUVINTE DE LA ATHOS

Mănăstirea Brâncoveanu
5 iunie 1996

Astăzi se face pomenirea Sfântului Atanasie, cel care a întemeiat Lavra din Sfântul Munte, prima mănăstire din Muntele Athos.

Orice mănăstire este ceva deosebit faţă de lumea aceasta, dar Sfântul Munte are ceva deosebit şi faţă de celelalte mănăstiri. Unii dintre călugări se gândesc mereu cum ar fi să ajungă ei în Sfântul Munte, să trăiască acolo. Este un gând bun, deşi nu s-ar putea zice că dacă ai ajuns la Sfântul Munte, gata, ai ajuns în cer. Tot oameni sunt şi la Sfântul Munte. L-am întrebat odată pe un părinte de acolo, părintele Dometie Trihenea, când a fost la noi la mănăstire: „Părinte, cum sunt părinţii de la Sfântul Munte?" Şi a zis: „Să nu-ţi închipui că la Sfântul Munte sunt oameni veniţi din cer pe pământ! Sunt oameni de pe pământ... care doresc să ajungă în cer!" Bineînţeles, dacă sunt oameni de pe pământ, înseamnă că şi acolo sunt lucruri care ţin de pământul acesta. Sunt şi acolo oameni doritori de avere, deşi s-au făgăduit la sărăcie, sunt şi acolo oameni doritori de mărire, deşi s-au făgăduit la smerenie; sunt şi acolo oameni doritori de plăcere, deşi s-au făgăduit să renunţe la plăcerile veacului acestuia; şi acolo, fiind oameni, se ceartă unii cu alţii, deşi ar trebui să caute pacea cu toată lumea, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel (Evre*i 12, 14).*

Sunt însă şi unele înlesniri, care nu se află în altă parte. De pildă,

faptul că acolo, fiind mănăstiri de bărbaţi, nu intră femeile. Femeile nu au voie să intre în Sfântul Munte nu pentru că ar fi inferioare, că ar fi nevrednice sau că ar fi căzute din darul lui Dumnezeu, ci ca să nu fie prilej de ispită. Părinţii de la Sfântul Munte şi-au dat seama că femeia poate fi o primejdie şi au hotărât ca acolo să nu ajungă nicio femeie. Şi în România, la Mănăstirea Frăsinei, este rânduială ca la Sfântul Munte, nu intră femeile.

La Sfântul Munte se ţine foarte mult la rânduiala de suflet. Mitropolitul Nicolae Bălan, Dumnezeu să-l odihnească, când părintele Arsenie [Boca] şi cu părintele Serafim [Popescu] s-au hotărât să devină călugări, i-a trimis mai întâi la Sfântul Munte. I-a trimis să cunoască realităţile de acolo, să înveţe acolo şi să se întoarcă să rostuiască viaţa de aici. Nu s-a putut împlini lucrul acesta decât în parte. Nu s-a putut rândui ca în această mănăstire să nu intre femeile. Acum, să fim cinstiţi, ştim cum intră: într-o ţinută în care nu se cuvine să intre cineva într-o mănăstire. Tolerăm lucrurile acestea din diferite motive care nu ţin de Dumnezeu şi n-avem curajul să spunem că aşa nu se cuvine! Vedeţi cât de departe suntem de Sfântul Munte?!

Pomenim astăzi pe un sfânt care a fost la Sfântul Munte, şi nu ţinem seama de gândurile lui şi de rânduielile lui! Ca la Sfântul Munte nu se poate, ca la Frăsinei nu se poate, că nu-i hotărârea de la început şi nu-i hotărârea aşa, dar mai multă grijă trebuie să avem! În *Pateric* se spune că diavolul s-a dus la o mănăstire unde era nu o femeie, ci un copil, şi a zis: „Apoi, dacă eşti tu aici, nu mai am ce face!” Şi aceasta trebuie să ne dea de gândit! De ce? Copilul are ceva din înfăţişarea femeii şi poate fi ispititor pentru cei care nu au destulă tărie şi se gândesc la păcate. Este adevărat că tot în *Pateric* se spune că erau nemulţumiţi unii călugări că se jucau copii în apropiere şi s-au plâns Cuviosului Pimen, care le-a zis: „De glasul îngerilor fugiţi?” Depinde cum priveşti o chestiune, dar nu ştii dacă întotdeauna eşti aşa de statornicit în bine încât să nu mai poţi fi clintit.

Părintele Serafim, Dumnezeu să-l odihnească, a stat la Sfântul Munte şase luni. În aceste şase luni a fost povăţuit de părintele Antipa Dinescu, care este cuprins şi în *Patericul românesc*, foarte pe scurt. Acolo, la Sfântul Munte, părintele Serafim a primit o scrisoare de la mitropolitul Nicolae Bălan, care i-a dat în grijă să meargă la Atena să se

înscrie la Facultatea de Teologie, că numai aşa poate să-i trimită bursă din ţară. Se gândea mitropolitul că părintele o să vină şi cu nişte cunoştinţe de limbă greacă. Părintele Serafim i-a spus părintelui Antipa că a primit scrisoarea care-l îndemna să se ducă la Atena, la Teologie. Este interesant răspunsul părintelui Antipa (să nu uităm că era vorba de o scoală teologică, nu de o scoală laică): „Mă, să te ţii de pravilă, că dacă nu, te îndrăceşti!”

Dacă părintele Serafim ar fi adus numai cuvântul acesta, nu s-a dus degeaba la Sfântul Munte. Nu s-a dus degeaba pentru el, nu s-a dus degeaba pentru mine şi nu s-a dus degeaba pentru toţi care ştiu cuvântul acesta al părintelui Antipa Dinescu: „Să te ţii de pravilă, că dacă nu, te îndrăceşti!”. Scazi, te învârtoşezi, uiţi de Dumnezeu, Îl neglijezi pe Dumnezeu! Cei care-L neglijează pe Dumnezeu sunt mai răi decât necredincioşii!

La mine la spovedanie vin oameni care spun că sunt credincioşi, dar că nu merg la biserică. Totdeauna le spun: „Este mai bine să nu crezi în Dumnezeu, decât crezând, să-L pui pe Dumnezeu la spate!” Când crezi în Dumnezeu, trebuie să faci ceva pentru Dumnezeu. Lui Dumnezeu nu-I dai „ceva da” şi „ceva nu”, ci-l dai tot ce poţi! Sigur că sunt împrejurări când nu poţi să-ţi faci toate datoriile.

Dumnezeu ştie neputinţele omului şi primeşte şi neputintele în loc de pravilă. Aceasta nu înseamnă că nu-ţi faci pravila în cazul când nu poţi să ţi-o faci! E ca şi când ţi-ai făcut-o, dacă ajungi la neputinţa de a ţi-o face, dar doreşti totuşi s-o faci. În cazul acesta, fără pravilă – eşti cu pravilă! Pentru că nu uiţi de Dumnezeu, pentru că nu-L neglijezi pe Dumnezeu. Iar dacă poţi să-l slujeşti lui Dumnezeu şi zici: „Lasă, fac eu mai puţin astăzi, că fac altă dată”, în cazul acesta te joci cu Dumnezeu. Şi dacă te joci cu Dumnezeu, ajungi să se întâmple cu tine ceea ce a spus părintele Antipa Dinescu: te îndrăceşti şi atunci mergi din rău în mai rău.

Prin anii ’75 au fost aici, la mănăstire, nişte călugări francezi de la Sfântul Munte: părintele Placide [Deseille], pe care unii poate-l ştiţi, şi nişte ucenici ai lui. Ei ne-au adus de la Sfântul Munte un cuvânt care mie mi-a plăcut tare mult. L-am reţinut, l-am spus şi altă dată şi-l voi mai spune: „La Dumnezeu să te gândeşti ca la Dumnezeu, nu ca la om, şi să-L respiri pe Dumnezeu cum respiri aerul!”. Cuvântul acesta pare

cumva de neînţeles: cum adică să-L respiri pe Dumnezeu, că Dumnezeu nu este aer?! Este vorba de înţelesul de a nu-L uita pe Dumnezeu, să ţii seama de Dumnezeu cum tii seama de aerul pe care-l respiri.

La Dumnezeu să te gândeşti cât trebuie şi, mai ales, „ca la Dumnezeu, nu ca la om”. Sunt unii oameni care-mi spun: „Părinte, vă spun drept că atunci când sunt pe cale să fac un păcat, de multe ori mă gândesc la dumneavoastră mai mult decât la Dumnezeu”. Deci tine la om mai mult decât la Dumnezeu! Este bine că se opreşte omul de la păcat, indiferent din ce motive, dar e frumos să ne gândim la Dumnezeu. Dumnezeu să fie în prim-planul existentei noastre!

Pentru că a fost vorba de pravilă, de rânduială de rugăciune, de program de slujbă, de participarea la sfintele slujbe, tot părintele Dometie Trihenea, când a venit vorba despre pescuit, a zis: „E mai bun peştele decât cartoafele (sic!), dar pierzi prea multă vreme de pravilă pentru pescuit!” Iată un gând de la Sfântul Munte: *pierzi vreme de pravilă când mergi la pescuit*. Stai prea mult acolo şi nu-ţi împlineşti datoriile principale; nu te-ai făcut călugăr ca să pescuieşti, te-ai făcut călugăr ca să-l slujeşti lui Dumnezeu. Dacă pescuieşti şi nu-ţi îndeplineşti datoriile pe care le ai, ai ales pestele în loc de Dumnezeu! Ai ales pestele în loc de pravilă! Deci părintele Dometie a avut dreptate când a zis că pierzi timp de pravilă pentru pescuit.

Cred că astăzi, când pomenim pe Sfântul Atanasie al Athonului, e bine să ne gândim la aceste cuvinte de la Sfântul Munte. Este bine să ne facem program mai serios întru a-l sluji lui Dumnezeu, este bine să înlăturăm toate primejdiile, pentru că nu avem rânduiala de la Sfântul Munte şi nici măcar nu ne silim să ne facem rânduială atât cât am putea în condiţiile noastre. La spovedanie ne putem gândi şi la aspecte de felul acesta.

Dumnezeu să ne ajute!

SĂ TACĂ TOT TRUPUL OMENESC

Mănăstirea Brâncoveanu
13 aprilie 1996.

Alaltăieri, la Sfânta Liturghie, în loc de imnul heruvimic „Noi,

care pe heruvimi, cu taină închipuim, şi făcătoarei de viaţa Treimi întreit sfântă cântare aducem; toată grija cea lumească să o lepădăm. Ca pe Împăratul tuturor să primim, pe Cel înconjurat în chip nevăzut de cetele îngereşti. Aliluia, aliluia, aliluia”, s-a cântat: „Cinei Tale celei de Taină, Fiul lui Dumnezeu, astăzi părtaş mă primeşte, că nu voi spune vrăjmaşilor Tăi Taina Ta, nici sărutare îţi voi da cu Iuda; ci ca tâlharul mărturisindu-mă, strig Ţie: Pomeneşte-mă, Doamne, întru Împărăţia Ta”.

Era firesc să se spună aceste cuvinte adresate Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pentru că se pomenea atunci Cina cea de Taină, ultima cină pe care a avut-o Domnul Hristos înainte de Sfânta Sa Pătimire, înainte de Răstignirea Sa. Este cina la care a fost întemeiată Sfânta Liturghie, adică s-a rânduit ca acea cină să se repete mereu, până la sfârşitul veacurilor, pentru credincioşii care se împărtăşesc.

Cuvintele acestea: „Cinei Tale celei de Taină astăzi…” le spunem de fiecare dată când stăm în faţa Sfântului Potir, pentru a ne împărtăşi cu dumnezeieştile, sfintele, preacuratele, nemuritoarele, cereştile, de viaţa făcătoarele, înfricoşătoarele lui Hristos Taine. În felul acesta, pomenind Jertfa Mântuitorului nostru Iisus Hristos, avem în faţă cinstitele Taine ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi Cina cea de Taină, avem bucuria de a sta în faţa Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care a găsit chipul de a. Se uni cu credincioşii, intrând în alcătuirea mădularelor lor.

Tot la Sfânta Liturghie s-au spus nişte cuvinte care se spun numai o dată pe an, în Sâmbăta Mare: „Să tacă tot trupul omenesc şi să stea cu frică şi cu cutremur şi nimic pământesc în sine să nu gândească”. Este un îndemn al Bisericii noastre, o atragere a luării aminte: „Să tacă tot trupul omenesc”. De ce să tacă? Pentru că dacă ar vorbi, n-ar putea să spună ceea ce ar trebui. Mai bine să stea cu frică şi cu cutremur, în tăcere, pentru că viaţa nu se manifestă numai în cuvânt, ci şi în gând. Toate aspectele vieţii îşi au temelia în gând. După versetul „Să tacă tot trupul omenesc, să stea cu frică şi cu cutremur” se adaugă: „şi nimic pământesc în sine să nu gândească”. Cu alte cuvinte, dacă putem avea gânduri cereşti, să gândim cu gânduri cereşti şi nimic pământesc să nu gândim. Răstignirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Moartea Lui pe Cruce, înmormântarea Lui, Aşezarea în

Mormânt, faptul că a petrecut în mormânt timp de trei zile, sunt lucruri mai presus de gândul omului şi nu le putem înţelege cu mintea omenească

Poate că vă aduceţi aminte că odată, când Domnul Hristos i-a întrebat pe ucenicii Săi „Voi cine ziceţi că sunt Eu?”, Sfântul Apostol Petru a zis „Tu eşti Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu”, iar Mântuitorul l-a fericit, zicând: „Fericit eşti Simone, fiul lui Iona, că nu trup şi sânge ţi-au descoperit ţie aceasta, ci Tatăl Meu, Cel din ceruri”(*Matei 16, 15 – 16*). Cu alte cuvinte, gândurile pe care le-a exprimat erau gânduri cereşti, descoperite de Tatăl. Firea omenească nu poate să înţeleagă aşa ceva şi nu poate să afirme aşa ceva. Dacă le ştii, dacă le crezi, dacă le spui, atunci înseamnă că acestea le ştii de la Tatăl Cel din ceruri.

N-au trecut însă decât câteva clipe până când Sfântul Apostol Petru să aibă nişte gânduri pământeşti. După ce Domnul Hristos a spus că El va fi răstignit, că va muri pe cruce şi apoi va învia, Sfântul Apostol Petru L-a chemat pe Domnul Hristos deoparte şi L-a dojenit: „Fie-ţi milă de Tine, să nu Ţi se întâmple Ţie aceasta” (*Matei 16, 22*). Domnul Hristos l-a înfruntat cu hotărâre şi i-a zis: „Nu cugeţi cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor”. Deci, nu te-ai ridicat decât pentru o clipă la gândurile cereşti, iar gândurile obişnuite ale tale sunt gândurile omului, gândurile firii, gândurile trupului. Sunt gânduri care nu pot trece de suferinţa trupească. Or, Eu am venit să mă jertfesc, am venit să sufăr. Aşa-i voia Tatălui, aşa-i voia Mea, aşa trebuie să fie! Pentru că nu cugeţi cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor, nu mă iau după gândurile tale, căci „sminteală-Mi eşti”.

Niciodată prigonitorii creştinilor n-au înţeles că *Dumnezeu*. Se răstigneşte, chiar dacă. Se răstigneşte în fire omenească. Niciodată n-au înţeles valoarea Jertfei Mântuitorului. Ei i-au batjocorit pe creştini pentru credinţa lor în Dumnezeu Unul, Care S-a răstignit, Care a murit. N-au înţeles cum „cu moartea pre moarte a călcat”, n-au înţeles că putea să nu. Se răstignească Cel ce S-a răstignit, că putea să cheme „mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri” (*Matei 26, 53*) să stea împotriva Pătimirilor. Dacă totuşi a pătimit, a pătimit pentru că *a vrut* să pătimească, pentru că *a fost nevoie* de Pătimirea Lui.

Oamenii şi-au făcut probleme nu numai în faţa acestor lucruri,

pe care, dacă le înţelegi cu gândurile descoperite de Dumnezeu, sunt mari şi minunate, iar dacă le înţelegi cu gândurile omului, sunt lucruri care nu-ţi impun niciun respect, care îl scad şi pe Acela care este mare şi în moartea şi în Pătimirea Sa. Gândiţi-vă la faptul că atunci când Domnul Hristos le spunea ascultătorilor Săi că pentru a se mântui ei trebuie să mănânce trupul Său şi să bea sângele Său şi să mănânce pâinea care s-a pogorât din cer, ei se întrebau: „Cum poate Acesta să ne dea trupul Lui să-l mâncăm?" (*Ioan 6, 52*) sau „Cum zice că S-a pogorât din cer când noi ştim pe tatăl Său şi pe mama Sa?" (cf. *Ioan 6, 42*). Aici este diferenţa dintre gândurile omului şi gândurile Domnului. Gândurile Domnului – că pentru mântuire trebuie să primim şi ajutorul Lui prin Sfântă Împărtăşire – şi gândurile omului, care gândeşte după logica omenească.

Să luăm aminte că Domnul Hristos n-a dat nicio explicaţie. De ce? Pentru că la măsurile omului nu pot fi înţelese lucrurile Domnului. „Vrei să înţelegi ceva din măreţiile lui Dumnezeu? Bate la porţile Scripturii cu mâinile virtuţii!" Va veni o vreme când vei înţelege ceva din ceea ce nu poţi înţelege încă. Explică unui copil, de pildă, lucruri pe care le înţelege numai omul mare. Degeaba i le spui. Arată-i opere de artă, arată-i tot ce poate avea omenirea mai înalt şi mai frumos şi n-o să te înţeleagă. De ce? Pentru că nu e la măsurile înţelegerii. Tot aşa şi noi. Cine nu înţelege, să ştie că nu a ajuns la măsurile înţelegerii. Trebuie să le primim pe toate prin credinţă, să ne plecăm cu mintea, să ştim că Taina nu suferă ispitire, să ne lăsăm conduşi de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, de Biserica noastră. Dacă va vrea Dumnezeu să înţelegem mai mult cândva, vom înţelege, iar dacă nu, nu. Cât ştim – e destul, dacă ştim să ne plecăm cu mintea.

Primim măreţiile lui Dumnezeu în trupurile noastre omeneşti, în gândurile noastre pământeşti, luminate totuşi de gânduri cereşti. „Să tacă tot trupul pământesc" şi nimic să nu vorbească, să stea cu frică şi cu cutremur, să fie respectuos faţă de lucrurile lui Dumnezeu. Să fie respectuos faţă de tainele lui Dumnezeu şi „nimic pământesc întru sine să nu gândească", pentru că degeaba gândeşte cu gânduri pământeşti ca să înţeleagă lucruri cereşti. De ce toate acestea? De ce tăcere? Pentru că vrea să nu mai gândim nimic cu gândurile noastre în ziua aceasta, în faţa unor astfel de măreţii.

Într-o alcătuire de la slujba Maicii Domnului se spune că „Întru tine se biruiesc rânduielile firii, Fecioară curată", adică firea nu-i aşa cum este la tine. Tu ai născut şi ai rămas fecioară. În ordinea firească, cine naşte nu mai e fecioară. Totuşi „Întru tine s-au biruit rânduielile firii". De ce? Pentru că unde vrea Dumnezeu, se biruiesc rânduielile firii. Dumnezeu poate folosi alte rânduieli, mai presus de fire, şi le foloseşte când ştie El şi unde ştie El. Nu poţi să înţelegi cele mai presus de fire dacă priveşti lumea după rânduielile firii. Noi trebuie să ajungem odată la gândul acesta, că de aceea este credinţa, de aceea ne ridicăm prin credinţă, pentru că fără credinţă nu putem atinge lucrurile mai presus de fire. Învierea Domnului Hristos este un lucru mai presus de fire şi nu-l poţi înţelege cu gândurile firii.

Să vedem ce se spune mai departe în alcătuirea la care ne este luarea aminte. Iarăsi lucruri greu de înţeles şi de primit: că Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor, Domnul nostru Iisus Hristos, merge să se junghie şi să se dea de mâncare credincioşilor. Dacă am lua lucrurile în înlănţuirea lor, la Cina cea de Taină, în Joia cea Mare, Domnul Hristos le-a spus ucenicilor Săi că pot să mănânce trupul Său şi să bea sângele Său. Ar fi putut cineva să se întrebe ca iudeii de odinioară, cum se poate aceasta? Acum, în Sâmbăta cea Mare, în prima liturghie care se face după Joia cea Mare, ni se spune că „Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor merge să se junghie şi să se dea de mâncare credincioşilor". Este vorba despre ceea ce s-a întâmplat la Cina cea de Taină. În faţa ucenicilor există Trupul şi Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Acum ni se spune că Trupul şi Sângele pe care le primim sunt Trupul şi Sângele Împăratului împăraţilor şi ale Domnului domnilor. Lucrurile sunt aşa de minunate şi aşa de jos le coborâm noi... Domnul nostru Iisus Hristos ni. Se dă ca să se facă din Trupul Lui – trupul nostru.

Aşa de minunate şi aşa de măreţe sunt lucrurile acestea! Biserica ne spune că Domnul Hristos nu este singur în această împrejurare, ci merg înaintea Lui „toate puterile îngereşti cu toată domnia şi stăpânia, cu heruvimii cei cu ochi mulţi (cu multă cunoştinţa), şi cu serafimii cei cu câte şase aripi, fetele acoperindu-şi şi cântând cântarea aliluia, aliluia, aliluia". Heruvimii şi serafimii, care ştiu ce au în faţă, îşi acoperă fetele. N-au curajul să privească direct,

n-au curajul să se unească direct cu lucrurile măreţe care se întâmplă. Iar noi, nişte păcătoşi, ne împărtăşim cu Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos cu nepăsare, pentru că de multe ori suntem nepăsători, ca urmare a păcatelor noastre. Nu mai vedem măreţiile lui Dumnezeu, ci vedem interesele noastre. Or, ar trebui să vedem măreţiile lui Dumnezeu, să izbucnim şi noi din sufletele noastre nu o cântare învăţată de undeva, ci o cântare întru simţire.

Noi nu putem înţelege cât trebuie din lucrurile lui Dumnezeu. Dacă le-am înţelege, ar fi mai prejos de noi şi n-am avea niciun folos din ele. Avem folos din ele, chiar din neînţelegerea lor, tocmai pentru că sunt mai presus de noi. Este mai mult să ştii că un lucru e mai presus de înţelegere decât să crezi că l-ai înţeles, mai ales dacă este vorba de lucrurile lui Dumnezeu. Firea noastră nu poate descoperi adevărurile lui Dumnezeu, ci cel mult le poate primi prin credinţă.

Vom sărbători mâine, dacă ne ajută Dumnezeu, învierea Domnului nostru Iisus Hristos. Gândul la învierea Domnului nostru Iisus Hristos nu ne părăseşte niciodată. Toate liturghiile depline, toate liturghiile Sfântului Ioan Gură de Aur şi ale Sfântului Vasile cel Mare sunt prăznuire de Paşti. Toate Duminicile, cu câteva excepţii, sunt reeditarea sărbătorii de Paşti. Dar avem şi Pastile cele de la Paşti. Nu numai ca să intrăm într-o atmosferă de lumină duhovnicească, ci şi ca să ne verificăm în privinţa raportării noastre la măreţia Sfintei învieri. În Biserica noastră dreptmăritore, în Biserica Ortodoxă, învierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos este centrul credinţei noastre, aşa cum Domnul Iisus Hristos este centrul simţirii, centrul vieţii noastre.

Să ne ajute bunul Dumnezeu să ne putem cerceta pe noi înşine, măcar întru această zi, în privinţa felului cum ne raportăm la lucrurile dumnezeieşti. Să nu uităm că trebuie „să tacă tot trupul omenesc", să stea cu frică şi cu cutremur în faţa măreţiei lui Dumnezeu. Să nu uităm că trebuie să dispară orice gând pământesc când este vorba de lucruri cereşti. Să ne gândim la Cel ce merge să se junghie şi vine către noi să se dea de mâncare nouă, credincioşilor; să nu uităm că merg înaintea Lui cetele îngereşti cu toată domnia şi stăpânia, cu heruvimii cei cu ochi mulţi şi serafimii cei cu câte şase aripi, fetele acoperindu-şi şi cântând cântarea aliluia, aliluia, aliluia!

Să avem conştiinţa că trebuie în toată vremea să izbucnim din

sufletele noastre cântări de mărire şi să zicem împreună cu ei: aliluia, aliluia, aliluia!

MAICA DOMNULUI – OCROTITOAREA NOASTRĂ

Mănăstirea Brâncoveanu
8 septembrie 1997

Dintre îndemnurile pe care le primim la sfintele slujbe în legătură cu Maica Domnului, cele mai obişnuite sunt să o pomenim pe Maica Domnului şi să o mărim pe Maica Domnului. Suntem îndemnaţi să o pomenim pe Maica Domnului când ni se spune „Pe preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria cu toţi sfinţii să o pomenim", iar noi răspundem cu o rugăciune: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi".

Îndemnul să o mărim pe Maica Domnului îl primim când ni se spune: „Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica luminii, întru cântări cinstind-o, să o mărim". De cele mai multe ori, la acest îndemn răspundem cu o alcătuire din veacul al VIII-lea, o alcătuire scrisă de Cosma Melodul şi care s-a răspândit în Sfânta noastră Biserică: „Ceea ce eşti mai cinstită decât heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune, pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim".

Vorbim cu Maica Domnului şi-i spunem: „Da, Maică, te mărim! Te mărim pentru că «eşti mai cinstită decât heruvimii»", adică mai cinstită decât cei care sunt în apropierea lui Dumnezeu, fiinţele cereşti care se numesc heruvimi şi care aduc mărire lui Dumnezeu. Mai sunt şi alte fiinţe preamăritoare de Dumnezeu, din imediata apropiere a lui Dumnezeu, serafimii. Şi zicem către Maica Domnului: „Eşti mai mărită, fără de asemănare, decât serafimii". Eşti mai presus de heruvimi, eşti mai presus de serafimi, pentru că „fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut" şi de aceea, pe tine, „Născătoare de Dumnezeu, te mărim".

Astăzi am primit îndemnul să o mărim pe Maica Domnului. Nu ni l-a dat cineva anume, ci ni l-am dat noi, când am zis: „Măreşte,

suflete al meu, pe ceea ce s-a născut din cea stearpă, pe Fecioara Maria”. Oare, împlinim noi cum trebuie acest îndemn? O pomenim pe Maica Domnului cu cuvenită pomenire? O mărim pe Maica Domnului cu cuvenită mărire, ca şi când ni s-ar părea că nu spunem destul, că nu simţim destul întru pomenirea şi mărirea pe care le aducem Maicii Domnului?

După ce spunem cuvintele acestea de îndemn, zicem: „Străin lucru este maicilor fecioria, străină este şi fecioarelor naşterea de fii”. Deci două lucruri care nu se potrivesc unul cu altul. Nu se potriveşte starea de mamă cu starea de fecioară. Cineva nu poate să fie şi fecioară şi mamă. Şi totuşi, cineva a fost şi fecioară şi mamă. Cine? Maica Domnului! Şi zicem: „Străin lucru este maicilor fecioria, străin şi fecioarelor naşterea de fii, dar întru tine, de Dumnezeu Născătoare, amândouă s-au rânduit”. Maica Domnului a născut fiind fecioară, a rămas fecioară şi este pururea fecioară. Este un lucru uimitor pentru noi, un lucru la care poate că noi nu ne-am fi gândit, dar pe care ne învaţă Biserica noastră să-l gândim: că Maica Domnului este Maică pururea fecioară. Şi zicem mai departe, vorbind cu Maica Domnului: „pentru aceasta (pentru că prin puterea lui Dumnezeu s-au rânduit aceste două lucruri întru tine, fecioria şi naşterea) toate seminţiile pământului, pe tine te mărim”.

Astăzi este o zi de bucurie; o zi de bucurie care a început cândva şi care nu se sfârşeşte niciodată. Doi oameni evlavioşi, sfinţii, drepţii, dumnezeieştii Părinţi Ioachim şi Ana, n-aveau copii. Doreau să aibă copii şi se rugau lui Dumnezeu să aibă copii. Dumnezeu le-a ascultat rugăciunea şi le-a dat pe „preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria”. Le-a dat un copil care avea să-L nască pe Mântuitorul. Bucuria aceea, a părinţilor care doreau să aibă copil şi au primit pe Maica Domnului, nu s-a mai sfârşit până acum şi n-o să se mai sfârşească niciodată, pentru că fiica lor este Maica Domnului şi este mama noastră, a tuturor.

La slujba de astăzi, de la Sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului, şi în toate zilele următoare, până la 15 septembrie, spunem la sfintele slujbe şi cuvintele acestea, vorbind cu Maica Domnului: „Naşterea ta, de Dumnezeu Născătoare, bucurie a vestit la toată lumea. Că din tine a

răsărit Soarele dreptăţii, Hristos Dumnezeul nostru. Şi dezlegând blestemul a dat binecuvântare, şi stricând moartea ne-a dăruit nouă viaţa veşnică”. Îi spunem Maicii Domnului că naşterea ei a vestit bucurie la toată lumea. Toţi cei care credem în Maica Domnului ne bucurăm că ştim de Maica Domnului, ne bucurăm că o avem pe Maica Domnului apropiată nouă, ne bucurăm că o avem pe Maica Domnului ajutătoare nouă, ne bucurăm că o avem pe Maica Domnului ocrotitoare nouă, ne bucurăm că o avem pe Maica Domnului mijlocitoare pentru noi, ne bucurăm că o avem pe Maica Domnului rugătoare pentru noi.

Toate bucuriile credinţei noastre, toate bucuriile creştine: bucuria de Domnul Hristos, bucuria de învăţătura Domnului Hristos, bucuria din Jertfa Domnului Hristos, bucuria din învierea Domnului Hristos, bucuria din înălţarea la cer a Domnului Hristos, bucuria din gândul la cea de-a doua venire a Domnului Hristos, bucuria din tot ce ştim despre Domnul Hristos, bucuria din Sfânta Liturghie pe care ne-a lăsat-o Domnul Hristos, bucuria din Sfânta împărtăşire cu Sfintele Taine, cu Trupul şi Sângele Domnului Hristos, toate acestea, într-un fel, vin prin Maica Domnului. Aşa că bucurie a vestit naşterea Maicii Domnului la toată lumea.

Noi suntem cinstitori ai Maicii Domnului. De ce o cinstim noi pe Maica Domnului, de ce o pomenim pe Maica Domnului, de ce o mărim pe Maica Domnului? Cel dintâi răspuns la întrebarea aceasta este: „Pentru că aşa ne învaţă Biserica noastră!” Aşa ne-am pomenit. Ne-am pomenit în lumea aceasta ca cinstitori ai Maicii Domnului. Am trăit de-a lungul vieţii noastre cu gândul la Maica Domnului.

Nu ştiu dacă aţi băgat de seamă că între rugăciunile de mulţumire după ce ne împărtăşim cu Sfintele Taine, este şi o rugăciune către Maica Domnului, în care se arată ce trebuie să credem noi, să simţim noi, în legătură cu Maica Domnului: „Preasfântă Stăpâna mea, de Dumnezeu Născătoare”. Nu zicem „Preasfântă Stăpâna noastră”. Ca şi când ni s-ar atrage atenţia: „Bagă de seamă, stai în faţa Maicii Domnului şi spui cuvinte care te privesc *pe tine*”. Nu te interesează ce zic alţii, ce gândesc alţii. Tu, preasfântă Stăpâna mea, Născătoare de Dumnezeu. Deci te ştiu Născătoare de Dumnezeu şi Stăpână, dar *Stăpâna mea*. „Preasfântă Stăpâna mea, de Dumnezeu Născătoare, care eşti lumina întunecatului meu suflet”. Lumină întunecatului meu

suflet... Deci o socotim pe Maica Domnului lumină. De ce? Pentru că fiind Maica Luminii, Maica Domnului Hristos, este şi ea lumină. Deci, „Preasfântă Stăpâna mea, de Dumnezeu Născătoare, care eşti lumin*na* *întu*necatului meu suflet, năde*jdea, acoperământul, scăparea, mângâierea şi* bucuri*a mea”.*

Ce să fie Maica Domnului pentru noi? *Nădejde*. Încă o nădejde! De ce? Pentru că avem ajutorul Maicii Domnului. Şi dacă ştim de ajutorul Maicii Domnului, de ocrotirea Maicii Domnului, de acoperământul Maicii Domnului, de mijlocirea Maicii Domnului şi de rugăciunile Maicii Domnului, avem un plus de nădejde. Maica Domnului este nădejde: „Toată nădejdea mea spre tine o pun Maica lui Dumnezeu, păzeşte-mă sub sfânt acoperământul tău”.

Ce mai este Maica Domnului? *Acoperământ*. Ce înseamnă „acoperământ”? Nu că stă Maica Domnului cu ceva întins deasupra noastră, ci că Maica Domnului este apărătoarea noastră. Ne scoate din primejdii, ne apără de rele. „Apărătoare Doamnă, pentru biruinţa mulţumiri, izbăvindu-ne din nevoi, aducem ţie, Născătoare de Dumnezeu” care eşti apărătoare pentru noi.

Nădejdea, acoperământul, *scăparea*, adică un fel de refugiu al nostru. Maica Domnului este o mângâiere pentru noi. Câtă vreme ne trăiesc părinţii, câtă vreme ne trăieşte mama, parcă avem pe cineva. Chiar dacă ne-am putea gândi vreodată că ne-ar părăsi toată lumea, mama nu ne părăseşte.

Mi-aduc aminte, a fost odată la noi la mănăstire o împrejurare mai grea şi mama a zis: „Apoi, dacă nu mai poţi sta aici, să vii acasă, că doar tu ai unde veni”. E ceva atât de înduioşător... Vedeţi ce înseamnă inima de mamă? Nu te lasă niciodată. Te lasă alţii, nu te vor, te ocolesc, te resping, te marginalizează, te împing, te asupresc. Aşa ceva nu poate face mama! Pot face străinii, dar cine are inimă de mamă, nu poate. „Apoi tu, dacă nu mai poţi sta aici, să vii acasă că doar tu ai unde veni...”. Dacă mama cea pământească poate face aşa ceva, gândiţi-vă la Maica Domnului! maica Domnului să ne părăsească vreodată? Se poate cumva să ne părăsească Maica Domnului? Nu se poate! De ce nu se poate? Pentru că este mamă, pentru că are inimă de mamă. Noi zicem „Maica Domnului” ca şi când am zice un titlu. Or, noi trebuie să ştim că Maica Domnului este mamă. Şi nu este mamă numai pentru Domnul

Hristos, este mamă pentru toţi cei care vrem s-o avem de mamă.

Maica Domnului ne cheamă la Domnul Hristos, ne cheamă să fim aproape de Domnul Hristos. Domnul Hristos ne este binevoitor, vrea să ne ocrotească aşa cum găina îşi întinde aripile peste puii ei. Aţi văzut cloştile, cum îşi adună, seara, puişorii în jurul lor, cum îi acoperă şi le dau căldură din trupurile lor? Aşa face mama cloşca, aşa face mama mamă şi aşa face Maica Domnului: ne duce la Domnul Hristos şi ne recomandă şi pe noi, cum i-a recomandat pe cei de la Nunta din Cana Galileei, care nu mai aveau vin şi cărora Domnul Hristos le-a făcut vin din apă (cf. *Ioan 2*). De ce? Pentru că a mijlocit Maica Domnului. Sigur că ne ajută Dumnezeu în primul rând. Dar, de multe ori ne gândim că suntem păcătoşi şi că nu suntem vrednici să se ocupe Dumnezeu de noi. Dumnezeu nu ne lasă niciodată! Nu ne lasă niciodată, prin oricât de grele împrejurări am trece. Ori de-am fi bolnavi, ori de-am fi infirmi, ori de-am fi neputincioşi, Dumnezeu nu ne lasă. Nu ne lasă nici Maica Domnului. Maica Domnului este cu noi şi ne ajută, ne întăreşte, se roagă pentru noi, ne ocroteşte şi ne mângâie.

„Lumina întunecatului meu suflet, nădejdea, acoperământul, scăparea, mângâierea şi bucuria mea". Aceasta este Maica Domnului pentru noi: ne duce la Domnul Hristos, Care a vrut şi vrea să ne ocrotească, să ne ajute şi să ne acopere cum acoperă găina puii săi. V-aş ruga, când mai vedeţi câte-o cloşcă întinzându-şi aripile peste puişorii săi, să vă gândiţi că Domnul Hristos a zis: „De câte ori am voit să adun pe fiii tăi, cum adună pasărea puii săi sub aripi" (*Luca 13, 34*).

Niciodată nu putem fi singuri când îl avem pe Dumnezeu. Niciodată nu suntem singuri când o avem pe Maica Domnului. Niciodată nu suntem singuri când îi avem pe sfinţii lui Dumnezeu. Niciodată nu suntem părăsiţi când Dumnezeu este cu noi, când Maica Domnului este cu noi. Ştiţi cine este părăsit? Acela care *vrea* să fie părăsit, acela care înjură, acela care minte, acela care fură, acela care face scandal, acela care bea, care se îmbată şi face rele-n casă. Acela nu este cu darul lui Dumnezeu şi aceluia i-ar putea zice Domnul Hristos: „De câte ori voit-am să vă adun cum adună găina puii săi sub aripi, dar n-aţi vrut". Cine vrea să fie cu Dumnezeu, Îl are pe Dumnezeu. Cuvintele lui sunt cuvintele lui Dumnezeu, gândurile lui sunt gândurile lui Dumnezeu, simţirea lui este simţirea lui Dumnezeu.

Să aveţi mai multă încredere în Dumnezeu, mai multă încredere în Maica Domnului, mai multă încredere în bunătatea lui Dumnezeu şi în bunătatea Maicii Domnului. „Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii, întru cântări cinstind-o să o mărim”. Să o mărim cum a mărit-o Dumnezeu când a ales-o. Să o mărim cum a mărit-o Fiul său când S-a sălăşluit în pântecele ei cel pururea fecioresc. Să o mărim cum a mărit-o îngerul binevestitor care i-a zis: „Binecuvântată eşti tu între femei”(*Luca 1, 28*). Să o mărim cum a mărit-o Elizabeta, plină de Duhul Sfânt, care a zis: „Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău” (*Luca 1, 42*). Să o mărim cum a mărit-o femeia care a ridicat glas din popor şi a zis către Domnul Hristos: „Fericit este pântecele care Te-a purtat şi fericiţi sunt sânii pe care i-ai supt” (*Luca 11, 27*). Să o mărim cum au mărit-o îngerii şi toţi sfinţii, cum a mărit-o Biserica în toată vremea şi să nu ne lăsăm încurcaţi în gândurile noastre şi în simţirile noastre de oameni care nu sunt cinstitori ai Maicii Domnului. Să-i lăsăm în pace, să ne rugăm pentru ei, să-i ocolim când ne spun că nu facem bine când o cinstim pe Maica Domnului.

Sfârşesc aceste gânduri şi aceste cuvinte pe care vi le-am spus vouă şi mi le-am spus şi mie, din care m-am bucurat şi eu şi din care v-aţi bucurat şi voi şi vă mai zic încă o dată cum a zis mama, Dumnezeu s-o odihnească: „Tu, dacă nu mai poţi sta aici, să vii acasă, că ai unde veni”. Apoi să ştiţi că Maica Domnului zice tot aşa către noi.

Dumnezeu să ne ajute, Maica Domnului să ne ocrotească şi să ne înţelepţească, pentru ca să avem bucuria pe care o dă Maica preacurată, Maica bucuriei. Amin!

Mărire Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Amin!

ICOANA MAICII DOMNULUI NEFĂCUTĂ DE MÂNĂ OMENEASCĂ

Mănăstirea Brâncoveanu
12 iulie 1996

Săptămâna trecută, în 5 iulie, am făcut pomenire despre Sf. Atanasie al Athonului, cel care a înfiinţat cea dintâi mănăstire în Muntele Athos. Cu prilejul acela am amintit unele cuvinte care se spun la Sfântul Munte, unele gânduri pe care le poartă cei de acolo în minte

şi care sunt îndrumătoare şi pentru viaţa noastră. Astăzi, pornind tot de la ceva de la Sfântul Munte, de la *icoana făcătoare de minuni cea nefăcută de mână omenească*, pe care o pomenim astăzi şi care se găseşte la Sfântul Munte, aş vrea să vă spun câteva cuvinte despre altfel de icoane ale Maicii Domnului.

Mai întâi să pomenim icoana pe care o avem cel mai la îndemână, icoana făcută Maicii Domnului de Sfânta noastră Biserică, pe care nu o vedem, dar o auzim – icoana sufletului Maicii Domnului. Cu această icoană ne întâlnim la dumnezeieştile slujbe, când se spune: „Pe preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim”. Cuvintele acestea ne pun în atenţie unele calităţi ale Maicii Domnului, nu aşa, simplu, ca un gând, ci ca o întemeiere de credinţă.

Mai întâi ni se spune să o pomenim pe ceea ce este *preasfântă*. Noi îi cinstim pe sfinţii lui Dumnezeu şi suntem îndemnaţi să o pomenim pe Maica lui Dumnezeu împreună cu toţi sfinţii, dar ca pe ceea ce este mai mare decât toţi sfinţii.

Apoi spunem despre Maica Domnului că este *curată*: „Pe preasfânta, *curata*”. Este curată pentru că nu poate să fie cineva sfânt fără să fie şi curat. Întâi ne gândim la o viaţă curată şi apoi ne gândim la o viaţă sfântă.

Cine este sfânt şi curat, este binecuvântat de Dumnezeu. Noi, despre Maica Domnului spunem că este *preabinecuvântată*: „Pe preasfânta, curata, *preabinecuvântata*”.

Şi pentru că este sfântă, curată, este şi *mărită*. Este mărită ca una care este „mai înaltă decât cerurile şi mai curată decât strălucirile soarelui”, ca una care este „mărirea a toată lumea”. Spunem despre Maica Domnului că este „lauda fecioriei, biserică sfinţită şi rai cuvântător”, că este mărită ca una pe care n-o poate cuprinde cuvântul şi mintea. Este mai presus de minte şi de cuvânt. Aşa este prezentată Maica Domnului în cuvintele Bisericii şi o mărim şi noi după puterea noastră: „mărita, Stăpâna noastră”. O ştim pe Maica Domnului rugătoare pentru noi şi îndrumătoare a noastră şi de aceea ne supunem cu mintea Maicii Domnului şi o cinstim ca pe ceea ce este *Stăpâna noastră*.

Maica Domnului este nu numai preasfântă, curată,

preabinecuvântată ci şi *de Dumnezeu Născătoare*. De ce? Pentru că L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu care S-a făcut om, a născut un om unit cu Dumnezeu din pântecele ei. Maica Domnului L-a născut pe Domnul nostru Iisus Hristos mai presus de minte şi de cuvânt, mai presus de fire.

O numim pe Maica Domnului şi *pururea Fecioară*. Fecioară înainte de naştere, Fecioară în naştere, Fecioară după naştere şi pururea Fecioară.

Aceasta este icoana pe care i-o face Biserica prin cuvânt, Maicii Domnului. Dar noi pomenim astăzi o icoană nefăcută de mână. Bineînţeles că şi această icoană făcută prin cuvânt este nefăcută de mână, dar cea pe care o pomenim astăzi este cea pe care însăşi Maica Domnului a făcut-o. Este firesc să ne întrebăm: „Şi-a făcut Maica Domnului şi o icoană prin cuvânt?" Răspunsul îl găsim în Sfânta Evanghelie de la Luca, unde se spune că preasfânta Fecioară Maria, când a auzit cinstirea adusă ei de către îngerul binevestitor şi când i s-a vestit că este aleasă să-L nască pe Fiul lui Dumnezeu făcut om, a zis: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu ştiu de bărbat?" (*Luca 1, 34*). Prin cuvintele acestea, Maica Domnului şi-a arătat viaţa ei superioară, şi-a arătat curăţia ei sufletească şi trupească, nu numai în înţelesul că n-a avut niciun fel de legătură cu vreun bărbat, ci mai ales în înţelesul că nici nu s-a gândit la aşa ceva: „de vreme ce eu nu ştiu de bărbat". Îngerul binevestitor i-a spus cum va fi aceasta şi atunci Fecioara Maria a zis: „Iată roaba Domnului. fie mie după cuvântul tău!". Este tot o alcătuire a icoanei: „Nu ştiu de bărbat" şi „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău". Supunerea aceasta faţă de voia lui Dumnezeu este cuprinsă în icoana pe care şi-a făcut-o Maica Domnului sieşi.

Mai cunoaştem un cuvânt al Maicii Domnului, cel de la Nunta din Cana Galileei, unde s-a arătat binevoitoare faţă de cei care nu mai aveau vin şi mijlocitoare pentru ei la Domnul nostru Iisus Hristos. Şi aceasta face parte din icoana Maicii Domnului cea nefăcută de mână, dar făcută din cuvânt, din înţelegere. Şi a mai zis ceva Maica Domnului, împlinindu-şi icoana: „Faceţi orice vă va spune" (*Ioan 2, 5*). Este singurul cuvânt adresat oamenilor de Maica Domnului, cuvânt care îndreaptă gândurile oamenilor către Domnul Hristos şi arată smerenia Maicii Domnului.

Mai departe, tot din icoana cea nefăcută de mână omenească a Maicii Domnului, este ceea ce numim noi „cântarea Maicii Domnului”. Sunt cuvintele de preamărire a lui Dumnezeu spuse în casa Sfintei Elizabeta de către Maica Domnului: „Măreşte suflete al meu pe Domnul, şi s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu, că a căutat spre smerenia roabei Sale. Că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile. Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic şi sfânt numele Lui. Şi mila lui în neam şi în neam spre cei ce se tem de El” (*Luca 1, 46 – 50*). Şi în aceste cuvinte o vedem pe Maica Domnului în legătură cu Dumnezeu, preamăritoare de Dumnezeu şi cu smerenie în faţa lui Dumnezeu.

Aceasta este icoana făcută de Maica Domnului însăşi, prin cuvintele care ne-au rămas în *Sfânta Evanghelie*.

Mai este o icoană nefăcută de mână omenească, făcută din cuvinte: icoana pe care i-a făcut-o îngerul binevestitor şi icoana pe care i-a făcut-o Duhul Sfânt prin Sfânta Elizabeta. La Bunavestire, îngerul binevestitor s-a prezentat în faţa Fecioarei Maria şi a zis: „Bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată eşti tu între femei” (*Luca 1, 28*). Cuvintele acestea ne-o prezintă pe Maica Domnului cinstită de înger, cinstită şi de Dumnezeu, Care l-a trimis pe înger. Şi a mai zis îngerul: „Duhul Sfânt. Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea şi Sfântul care. Se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema”. Este vorba de Sfânta Treime, care şi-a găsit locaş în Maica Domnului. Duhul Sfânt se va pogorî peste tine, puterea Celui Preaînalt te va umbri – Tatăl ceresc te va umbri – şi Sfântul care se va naşte din tine – Domnul Hristos –, Fiul lui Dumnezeu se va chema. Aşa că, în icoana nefăcută de mână omenească, dar făcută de îngerul binevestitor, Maica Domnului este sub puterea Duhului Sfânt, sub puterea Tatălui ceresc şi sub ocrotirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Icoana aceasta făcută de înger este completată – şi tot nefăcută de mână rămâne – prin Duhul Sfânt, Care i-a insuflat Sfintei Elizabeta cuvintele: „Binecuvântată eşti tu între femei” spuse şi de îngerul binevestitor, după care Elizabeta a adăugat „şi binecuvântat este rodul pântecelui tău. Şi de unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?” (*Luca 1, 42 – 43*).

Iată trei icoane nefăcute de mână omenească: una, făcută de sfânta noastră Biserică – „Pe preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim"; una făcută de îngerul binevestitor – „Bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată eşti tu între femei.", „Duhul Sfânt. Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea şi Sfântul care. Se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu. Se va chema" şi una făcută de Duhul Sfânt prin Sfânta Elizabeta – „Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău. Şi de unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?"

Să ne cercetăm pe noi înşine cât ne gândim şi cum ne gândim la Maica Domnului; dacă avem în vedere aceste trei icoane nefăcute de mână omenească, sau ne dorim numai să vedem vreo copie sau chiar icoana originală datând din 1863, pe care o pomenim astăzi şi care e nefăcută de mână omenească.

Dumnezeu să ne ajute să ne luminăm mintea cu lumina cunoştinţei de Dumnezeu şi să ne cercetăm pe noi înşine şi în această latură a vieţii noastre, în privinţa cinstirii pe care i-o aducem sau nu i-o aducem Maicii Domnului.

VUIETUL DUHULUI

Mănăstirea Brâncoveanu
14 iunie 1996

Unul dintre gândurile pe care le am cel mai mult la inimă este gândul că Duhul Sfânt are un vuiet şi că vuietul lui sunt sfintele slujbe. În *Sfânta Evanghelie de la Ioan*, acolo unde este scris despre convorbirea Domnului nostru Iisus Hristos cu fariseul Nicodim, Domnul Hristos a făcut afirmaţia că „Vântul suflă unde voieşte şi tu auzi glasul lui, dar nu ştii de unde vine, nici încotro se duce" (*Ioan 3, 8*). Cuvântul acesta se poate spune tot aşa de bine şi despre Duhul, pentru că *pneuma* în limba greacă înseamnă şi *vânt* şi *duh*. „Duhul suflă unde voieşte şi tu auzi vuietul lui şi nu ştii de unde vine şi încotro se duce". Deci poate fi vorba de un vuiet al Duhului aşa cum este vorba de un vuiet al vântului.

Tot în Sfânta Evanghelie de la Ioan, la un praznic al iudeilor, Domnul Hristos a zis către ascultătorii Săi: „Dacă însetează cineva, să vină la Mine şi să bea. Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura: râuri de apă vie vor curge din pântecele lui” (*Ioan 7, 37 – 38*). Este vorba despre Duhul pe care aveau să-L primească cei ce credeau în Hristos, pentru că Duhul nu se coborâse încă. Duhul este asemănat aici nu cu vântul, ci cu un râu care vuieşte pornind nu din afara credincioşilor, ci din credincioşii înşişi. Cei ce vor crede, râuri de apă vie vor curge din fiinţa lor.

La pogorârea Duhului Sfânt se spune că s-a auzit un vuiet ca o vijelie care vine repede (cf. *Fapte 2, 2*). Încă o dată vuiet! De trei ori vuietul Duhului: prima dată comparat cu vântul din convorbirea Domnului Hristos cu fariseul Nicodim; a doua oară asemănat cu vuietul râului care curge din fiinţa celui ce a primit pe Duhul Sfânt, şi a treia oară asemănat cu vuietul care s-a auzit la pogorârea Sfântului Duh peste Sfinţii Apostoli.

Domnul Hristos spune despre Duhul Sfânt: „El pe Mine Mă va preamări”. Dacă facem o legătură între cuvântul acesta şi vuietul Duhului, ne putem gândi foarte bine că Duhul Sfânt are ca lucrare preamărirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Biserica noastră este o Biserică preamăritoare, Biserică doxologică, este Biserică aducătoare de preamărire lui Dumnezeu, lucru care se realizează prin Duhul Sfânt la sfintele slujbe. Sfintele slujbe sunt o lucrare a Duhului Sfânt, atât după conţinutul lor, cât şi după felul în care se fac. Duhul Sfânt ne dă gândurile de la sfintele slujbe cuprinse în *Molitfelnic*, în *Liturghier*, în cărţile de la strană şi de la altar. De fapt sfintele slujbe sunt ceea ce Duhul Sfânt a descoperit Bisericii pentru slava lui Dumnezeu şi pentru mântuirea credincioşilor.

Noi avem un dar de la Dumnezeu: acela de a spune cele rostite de Duhul Sfânt şi de a auzi cele cuprinse în cărţile de slujbă. Sfintele slujbe ale Bisericii noastre sunt făcute pentru toţi credincioşii din biserică, adică sunt făcute nu numai pentru preot şi pentru cântăreţ, de pildă, sau pentru cititorii de la strană, ci pentru toţi oamenii care iau parte la ele. Slujbele trebuie făcute în aşa fel încât să fie auzite de toţi, ca toţi să se folosească de cuprinsul lor şi de gândurile Duhului Sfânt.

Dacă avem reţineri la slujbă, greşim în faţa lui Dumnezeu şi a

credincioşilor prezenţi. Greşim în faţa lui Dumnezeu, pentru că nu spunem lucrurile lui Dumnezeu cu convingerea necesară, şi greşim faţă de credincioşi, prin faptul că nu le dăm posibilitatea să se împărtăşească de darurile Duhului Sfânt din cuprinsul sfintelor slujbe. În loc să audă vuietul Duhului, preamărirea lui Dumnezeu, cinstirea Maicii Domnului, cinstirea sfinţilor şi rugăciunile către sfinţi, credincioşii aud doar un zumzet! Asta nu-i destul! Greşeşte oricine are de cântat sau de citit la strană şi nu face lucrul acesta la nivelul cuvenit. Nu vizez pe nimeni, deşi fiecare se poate cerceta şi poate să ştie dacă îl priveşte chestiunea aceasta.

Lucrurile lui Dumnezeu trebuie spuse cu apăs, lucrurile lui Dumnezeu trebuie spuse cu siguranţă, cu convingere, pentru că aşa le-a spus Duhul Sfânt. Când apostolii au primit pe Duhul Sfânt şi au fost sub puterea Duhului Sfânt, au început să vorbească nu numai în limba cunoscută de ei, ci în limbile pe care le-a dat lor Duhul Sfânt. Dar ce au spus? Nu ştim cuvintele pe care le-au spus, ci ştim ce au spus: mărirea lui Dumnezeu. Cei care i-au ascultat pe Sfinţii Apostoli sub puterea Duhului Sfânt, au zis: „Îi auzim pe ei vorbind în limbile noastre despre faptele minunate ale lui Dumnezeu!” (*Fapte 2, 11*).

Slujbele noastre spun măririle lui Dumnezeu. Şi noi, care ascultăm slujba, trebuie să auzim măririle lui Dumnezeu. Dacă n-auzim măririle lui Dumnezeu, pentru că nu sunt spuse cu glas hotărât, la intensitatea cuvenită, atunci greşeşte înaintea lui Dumnezeu cel care face să nu se audă măririle lui Dumnezeu. Le aude el, le aude poate vecinul lui, dar nu le aud cei din biserică. De ce? Pentru că nu vrea acela să spună măririle lui Dumnezeu cu glas hotărât, cu glas cuvenit.

Este adevărat că nu este necesară nici vreo intensitate care să deranjeze dar, în orice caz, să avem conştiinţa că suntem lucrători pentru preamărirea lui Dumnezeu, pentru conştiinţa noastră şi pentru conştiinţa credincioşilor care sunt de faţă. Slujbele nu sunt ale noastre, slujbele sunt ale lui Dumnezeu pentru toţi credincioşii care sunt de faţă.

Să spunem cu hotărâre lucrurile care sunt spre preamărirea lui Dumnezeu şi angajante pentru ceilalţi credincioşi, aşa încât să poată participa şi ei la vuietul Duhului.

Dumnezeu să ne ajute!

DESPRE MĂNĂSTIRE ŞI CĂLUGĂRI

Mănăstirea „Sub Piatră”.
9 iulie 1998

M-am gândit ca astăzi să vorbesc ceva despre mănăstire şi despre călugări, deşi a le vorbi călugărilor despre călugări s-ar părea că este un lucru de prisos. Şi totuşi... poate că nu este. Voi căuta să scotea în evidenţă nişte aspecte de mare importantă şi pe care oamenii, în general, nu le prea au în vedere.

Cine ar putea răspunde la întrebarea „ce este o mănăstire”? Sunt foarte multe lucruri în lumea aceasta pe care le ştim fără să le putem defini. Cineva care aude de mănăstire se gândeşte la un loc unde trăiesc călugării, unde oamenii se duc să se roage sau să facă într-un fel să se roage alţii pentru ei... deci se gândeşte la un loc de rugăciune. Fără îndoială, mănăstirea este un loc de rugăciune!

Pentru cei mai mulţi oameni, un călugăr nu este – hai să zicem o vorbă pe care de multe ori o folosim în înţeles peiorativ – *un om ca toţi oamenii*. Într-adevăr, pozitiv privind lucrurile un călugăr nu este un om ca toţi oamenii. Şi-atunci, cum este? Sub nivelul, sau deasupra nivelului celorlalţi oameni? S-ar putea întâmpla să fie şi sub nivelul celorlalţi, în cazul în care nu-i deplin ca sănătate, însă călugăria presupune oameni de excepţie**.** *Oameni de excepţie*! Omul obişnuit nu poate fi călugăr! Dacă devine călugăr, nu este călugăr deplin, este un improvizat în călugărie.

Călugăria este o viaţă mai presus de viaţa obişnuită. Nimeni nu este obligat să se călugărească însă, dacă se face călugăr, este obligat să fie călugăr! Părintele Arsenie Boca, Dumnezeu să-l odihnească, avea o vorbă: „Unii dintre călugări nu sunt călugări, ci cuiere de haine călugăreşti”. În cazul acesta, un călugăr este sub nivelul omului obişnuit şi nu numai că este un improvizat, ci este un ratat. Şi sunt destul de mulţi călugări rataţi! De ce? Pentru că au început altfel decât ar fi trebuit să înceapă, pentru că au trăit altfel decât ar fi trebuit să trăiască, iar cineva care trăieşte oricum, ajunge orice şi oricum.

Călugăria este o chestiune foarte, foarte serioasă! Viaţa la

nivelul obişnuit, viaţa de familie adică, o duc cei mai mulţi (bineînţeles, sunt şi acolo nedesăvârşiri, insuficiente); este sigur sută la sută că Dumnezeu l-a făcut pe om ca acesta să nu fie singur pe pământ, că Dumnezeu l-a făcut pe om bărbat şi femeie, că Dumnezeu i-a binecuvântat pe oameni să fie cu familie, chiar dacă există şi altă posibilitate. Şi există... însă numai pentru oameni de excepţie sau pentru oameni care pot face nişte lucruri care cer un efort deosebit.

Călugăria este elita Bisericii. Se ştiu şi multe insuficiente, se ştiu şi multe devieri, se ştiu şi multe nepotriviri în viaţa călugărilor, se ştiu şi multe căderi ale călugărilor. Acestea nu scad călugăria în sine, ci arată că oamenii care s-au încadrat în călugărie – nu au fost de călugărie.

Mama mea, Dumnezeu s-o odihnească, îmi spunea că o femeie de la noi, lelea Sana lui Adam, cânta iarna, în şezătoare, un cântec – nu i-am ştiut niciodată melodia, dar reţin versurile:

Pe dealul cu strugurii
Plimbă-să călugării.
Blăstămându-şi părinţii:
De ce i-or călugărit.
Şi nu i-or căsătorit?

Este un punct de vedere, o zicere, care poate fi adevărată sau nu, pentru că, în general, nu părinţii îi îndrumă pe copii să se călugărească. Numai că sunt unii care se fac călugări înainte de vreme, înainte de a şti ce fac când se fac călugări şi aceştia, în general, sunt improvizaţi şi rataţi. Nouă nu ne este frică să spunem lucrurile acestea, pentru că sunt cunoscute; nu ne este frică să le spunem, pentru că sunt realităţi. Nu ne este teamă că spunând lucrurile acestea, cei care sunt călugări buni, călugări adevăraţi, ar avea ceva de suferit.

Oamenii, în general, nu prea cred că poate exista o viaţă superioară, mai ales o viaţă superioară celei pe care o duc ei. Sunt foarte mulţi oameni care-i privesc pe călugări cu suspiciune şi zic: „Dragă, nu se poate să trăiască viaţa pe care zic ei că o trăiesc”. Deşi se poate! Sunt unii care trăiesc o viaţă excepţională, oameni de elită, oameni de elită ai Bisericii. Dar, într-adevăr, sunt şi din aceia care nu trăiesc viaţa aşa cum trebuie. De ce? Pentru că nu pot! Ca să trăieşti o viaţă superioară, trebuie să fii un om superior, trebuie să fii un om care

tragi de tine, trebuie să fii un om matur, un om care ştii ce ai de făcut şi de ce ai pornit pe calea aceasta.

Cuvântul „călugăr” vine de la grecescul „calos gheron” şi înseamnă „bătrân frumos”. Bătrân frumos! Este un ideal! Să fii bătrân, uneori este un avantaj, alteori este un handicap. Bătrâneţea vine diferit la oameni. Unii ajung bătrâni cu cuviinţă, alţii ajung la o bătrâneţe pe care poporul o exprimă în versurile: „Bătrâneţe haine grele / Ce n-aş da să scap de ele”.

O bătrâneţe încuviinţată, o bătrâneţe echilibrată, o bătrâneţe ca rezultat al unei vieţi îngrijite, curate, sfinte, este un dar de la Dumnezeu. Gândiţi-vă că Dumnezeu este înfăţişat ca un bătrân. De ce ca un bătrân? De ce nu ca un tânăr? Şi tinereţea are darurile ei! Mulţi sfinţi au fost tineri! Totuşi, Dumnezeu este înfăţişat ca un bătrân! Aceasta vrea să arate că Dumnezeu este „vechi de zile”, nu este de ieri, de alaltăieri, ci din veşnicie.

Cei care sunt la tinereţe şi se pregătesc de viaţă, trebuie să ştie că bătrâneţea, maturitatea, tinereţea, copilăria şi toate vârstele omului sunt un dar de la Dumnezeu, la care ajung mai ales aceia care au o tinereţe curată, o tinereţe cinstită. Viaţa de familie aşa cum a lăsat-o Dumnezeu şi cum o vrea Dumnezeu, este un dar de la Dumnezeu. Dar există şi posibilitatea să treci de viaţa de familie, mai sus. Dacă treci de viaţa de familie ca să ajungi la o viaţă superioară, fără să te oblige cineva la aceasta, atunci trebuie să fii bătrân înainte de bătrâneţe.

Ce înseamnă bătrân? Înseamnă şi înţelept. Dacă eşti călugăr, trebuie să fii bătrân înainte de bătrâneţe, deci echilibrat, cinstit, înţelept, să ai calităţile bătrânului. Să fii ponderat mai mult decât un tânăr (poţi să ai entuziasmul tânărului dacă mai eşti capabil de entuziasmul tânărului). În orice caz, dacă eşti bătrân de la tinereţe, adică echilibrat, ponderat, înţelept, angajat cu seriozitate, în cazul acesta ai şi calităţile bătrânului, ai şi capacităţile tânărului.

Mare lucru să fie un călugăr tânăr cu calităţi de bătrân. Încă o dată vă spun: când zic „bătrân”, nu mă gândesc că omul acela nu mai face nimic, că a ajuns la inactivitate pentru că-i bătrân şi deci a încheiat socotelile cu lumea aceasta. Nu! Mă gândesc la bătrânul acela care face tot ce poate, care aduce experienţa lui de o viaţă, concluziile lui de o viaţă, în faţa lui Dumnezeu şi în faţa oamenilor.

Un călugăr adevărat trebuie să fie „bătrân frumos”! Fie că este la tinereţe, fie că este la bătrâneţe, trebuie să aibă o frumuseţe sufletească; fără să se mai împiedice în nimicurile veacului acestuia, fără să îmbătrânească şi patimile lui cu el, ci să lichideze tot ce mai are de lichidat. În loc de patimi să ajungă la virtuţi, să fie un om odihnitor, un om care nu a trăit degeaba, un om care aduce ceva în conştiinţa altora.

Sunt atâţia oameni care-i preţuiesc pe călugări, chiar şi pe cei nevrednici. Un călugăr nevrednic n-ar mai trebui preţuit, ci ar trebui marginalizat. Bine, nu suntem noi judecătorii, dar n-ai de ce să fii cinstitorul cuiva care nu-şi împlineşte rostul pentru care este chemat de Dumnezeu sau la care s-a angajat el, crezându-se chemat de Dumnezeu.

Viaţa călugărească fiind o viaţă de excepţie, este şi superioară vieţii de familie, dar nu se poate spune că viaţa de familie nu are superioritatea ei! Un călugăr trebuie să fie *desprins* de lumea aceasta, pe când un om cu viaţa de familie trebuie să fie *şi în* lumea aceasta. Să fie interesat şi de lucrurile veacului acestuia. Deosebirea dintre un călugăr şi un mirean este aceasta: un mirean, un om cu familie, pentru a se mântui, păzeşte poruncile lui Dumnezeu şi îi ajunge să trăiască pe pământ *cu gândul la cer*. Un călugăr trebuie să trăiască pe pământ *ca în cer*. Să-şi găsească timp cât mai mult pentru a sta în faţa lui Dumnezeu. Nu cu cartea deschisă pe masă, cu lumânarea aprinsă, cu candela… ci cu inima deschisă pentru Dumnezeu, cu gândul la Dumnezeu.

Un călugăr trebuie să fie un bătrân frumos, un bătrân îmbunătăţit, un bătrân de care se bucură oamenii. De călugăr să te bucuri de la tinereţe până la bătrâneţe. De când eşti tânăr, dacă te faci călugăr, poţi să fii frumos sufleteşte, să se bucure oamenii de existenta ta cum se bucură de o floare, cum se bucură de o apă limpede, cum se bucură de un peisaj frumos, de un răsărit de soare, de un apus de soare, cum se bucură oamenii de lucrurile frumoase din jurul lor. Toate lucrurile le-a făcut Dumnezeu să fie frumoase şi la văz, şi la gust, şi la miros. Gândiţi-vă la un fagure de miere: cât este de minunat! Şi miroase frumos… şi dulceaţă are… şi culoare plăcută…

Am spus despre cuvântul „călugăr” că înseamnă „bătrân frumos”. Că bătrâneţea călugărului nu vine doar la bătrâneţe, poate să

fie şi la tinereţe. De multe ori se mai fac călugări şi oameni care au ajuns la bătrâneţe, dar aceasta nu mai reprezintă nimic, nu mai are nicio semnificaţie. Când am spus odată, acasă, despre părintele Serafim Popescu, că-i om bun, ştiţi ce-au zis părinţii mei, oameni de la ţară, care n-au citit nicio carte în care să se scrie despre călugări? „Bun să şi fie, şi dacă nu-i bun, n-are treabă să stea la mănăstire!”

Un călugăr rău, nu-i călugăr. Când devine cineva rău, când n-a ieşit din răutate, nu-i călugăr. Un părinte de la Frăsinei, Neonil Ştefan, care acum este stareţ, a fost cândva la noi la mănăstire şi ne-a spus un lucru care mie mi-a plăcut tare mult. A spus că părintele care era stareţ când s-a făcut el călugăr, i-a zis aşa: „Acum călugăr te-ai făcut, să vedem când o să te faci om de treabă!”. Să ştiţi că nu-s nişte glume! Poţi să ajungi improvizat pentru că ai ajuns să te faci călugăr înainte de vreme.

Am zis că vă spun ceva şi despre mănăstire. Ce este mănăstirea? Dacă eşti într-o mănăstire, trebuie să-ţi mai spună cineva ce este o mănăstire? Da, trebuie să-ţi spună! Ştiţi de ce trebuie să-ţi spună? Pentru că, de multe ori nici tu, care trăieşti într-o mănăstire, nu ştii foarte bine ce este mănăstirea. Mănăstirea, în definiţia ei, este „un aşezământ de rugăciune, de învăţătură şi de muncă, în care trăiesc călugării”. Nu spune mult lucrul acesta. Dar vă spun eu acum ce este mănăstirea. Mănăstirea *este tinda raiului, este casa lui Dumnezeu, este poarta cerului şi locul împlinirilor*. Aşa trebuie să fie o mănăstire.

Tinda raiului. Ştie toată lumea ce este tinda: o cameră de intrare. Nu poţi să intri într-o cameră mai din spate, fără să treci printr-o tindă. Ca să intri în rai, trebuie să treci prin tinda raiului. Acum nu înseamnă că numai cei de la mănăstire sunt în tinda raiului şi că numai ei se mântuiesc! Nu! Şi ceilalţi credincioşi pot să aibă tinda raiului, să-şi facă din casa lor – tinda raiului. Biserica noastră este de asemenea tinda raiului şi cerul cel de pe pământ. Fără să treci prin cerul cel de pe pământ, nu-i nădejde să ajungi în cerul cel mai presus de lume. Deci, mănăstirea este tinda raiului. De ce? Pentru că este aproape de rai.

Mănăstirea nu trebuie gândită nici de cei care trăiesc în ea, nici de cei care vin la mănăstire, ca o prelungire a pământului. Dacă este prelungire a pământului, n-are rost să existe. Pământ e destul. Părinţii cei duhovniceşti de odinioară, care au făcut mănăstiri în pustie, de

exemplu Sfântul Pahomie, au înconjurat mănăstirea cu zid. De ce? Să se ştie până unde tine lumea – şi de unde începe mănăstirea. Este un lucru extraordinar! Să ştii că dacă eşti în mănăstire nu mai eşti în lumea largă, ci eşti într-un loc anume al lui Dumnezeu. Lumea cealaltă este în afară de mănăstire. Toţi ceilalţi oameni trăiesc în lumea pe care a făcut-o Dumnezeu, pe care o iubeşte Dumnezeu, pe care doreşte Dumnezeu să o mântuiască, iar cei din mănăstire sunt într-un loc special, într-un loc anume, care este locul călugărilor, locul bătrânilor frumoşi, locul bătrânilor îmbunătăţiţi.

Când eram eu copil, era o întrebare de inteligentă: „Ce-i între cer şi pământ?” Scormoneau oamenii prin minte: caierul, luna, soarele, stelele… ce le venea în gând. Şi zicea cel care punea întrebarea: între cer şi pământ este şi. *Bi*neînţeles, râdeau de vorbele acestea… Eu as zice acum, după ce mi-a venit şi mie mai multă minte, că s-ar putea zice foarte frumos şi foarte adevărat, că între ce*r şi pământ este mănăstirea. Nu-i n*ici în cer, nu-i nici pe pământ, ci undeva între cer şi pământ. Trebuie să trăim în aşa fel în mănăstire, încât să fim între cer şi pământ. Să fim spre cer.

Am zis că mănăstirea mai este *poarta cerului* şi *casa lui Dumnezeu*. Cuvântul acesta, de poarta cerului şi casa lui Dumnezeu cred că-l ştiţi. Este cuprins în *Cartea Facerii*, unde este o istorisire despre patriarhul Iacob care, fiind într-o călătorie, şi-a pus căpătâi să doarmă. Pe când dormea, a visat că o scară lega cerul şi pământul, iar îngerii lui Dumnezeu urcau şi coborau pe scara aceea. Cartea aceasta se citeşte de obicei la sărbătorile Maicii Domnului, la vecernie. Patriarhul Iacob, când s-a trezit din somn, a zis aşa: „Nu este altceva aici decât casa lui Dumnezeu şi aceasta este poarta cerului”.

Aşa ceva trebuie să gândească cineva despre o mănăstire: „Nu-i altceva aici decât casa lui Dumnezeu, şi aceasta este poarta cerului”. Pe aici, pe calea aceasta se ajunge în cer. Prin aşezământul acesta se ajunge în cer. Prin instituţia aceasta se ajunge în cer. Prin această rânduială de mănăstire, se aduce cerul pe pământ.

Există posibilitatea aceasta, să aduci cerul pe pământ înainte de a ajunge tu în cer, şi deci faci din pământ – cer. Trăieşti o viaţă cu gândul la Dumnezeu, iar „Hristos se face toate pentru cel ce crede”, cum zice sfântul Marcu Ascetul. Atunci ai linişte sufletească şi ajungi la

cer, în casa lui Dumnezeu, la poarta cerului.

Mai este ceva de adăugat la visul patriarhului Iacob. Cineva din cei cugetători de Dumnezeu spunea că o latură a scării pe care o văzuse Iacob reprezintă rugăciunile prin care omul se înalţă către Dumnezeu, cealaltă latură reprezintă Sfintele Taine, prin care Dumnezeu vine către om, iar treptele scării sunt virtuţile. Cei care le urcau şi le coborau erau oameni cu inimi îngereşti sau îngeri cu trupuri omeneşti, deci tot oameni. Sunt nişte lucruri foarte mari! Nu ştiu dacă vouă vă plac, dar mie-mi plac!

Am zis că mănăstirea mai este şi *locul împlinirilor*. Sunt foarte mulţi călugări frământaţi, foarte mulţi vieţuitori de mănăstire neîmpliniţi, care doresc altceva decât dă mănăstirea. Foarte mulţi dintre ei regretă că nu au mers pe altă cale… Toate acestea sunt nişte realităţi. Cineva-mi spunea odată: „Părinte, să nu mai ziceţi că mănăstirea este locul împlinirilor, că tare puţini se împlinesc în mănăstire!” Totuşi, mănăstirea este locul împlinirilor! Poeta Zorica Laţcu are o poezie intitulată „Pasăre de nea”, în care descrie, să zicem aşa, o regiune de existentă umană, poate mănăstirea, ştiu eu… şi înscenează un dialog între un om şi o pasăre:

Colo, spre amurg.
Ploi de aur curg.
Ceru-i o lalea.
— Tu de unde vii, în zbor.
Răzleţita, ca un dor.
Pasăre de nea?
— Colo-n depărtări.
Dincolo de zări.
Este-un loc curat.
Larg şi desfătat:
Unde ochi nu plânge.
Unde n-a curs sânge.
Unde glonţ n-ajunge.
Unde nu străbate
Geamătul de frate.
Oful de orfană.
Plânsul de vădană.

Unde, prin fânaţuri.
Nu-s curse, nici laturi.
Unde-i numai floare.
Umbră şi răcoare.
Unde nicio rază
Nu mai înserează…

Parcă-ţi aduce aminte de cuvântul de la Paşti: „Să ajungem ziua cea neînserată a împărăţiei Tale”.

Căci e loc curat.
Binecuvântat.
Loc de bucurie
Şi de veselie.
Care nu se trece.
Ci în veci petrece.

Şi-atunci omul, care aude de aşa frumuseţi, de aşa lucruri minunate şi dorite, zice:

— Pasăre de nea.
Fă pe voia mea.
Dorurile mele.
Zboară tu cu ele.
Mai presus de stele.
În ţările-acele.

Şi răspunde pasărea:

— Ba, că dorul tău
Mare e şi greu;
Aripile mele.
Mări, sunt mititele.
Calea-i lungă foarte.
Şi nu pot să poarte
Aripi mititele
Doruri mari şi grele.
Eu de unde vin
E numai senin
Iar acolo nu-i
Dorul nimănui.

Ce înseamnă aceasta, că „acolo nu-i dorul nimănui”? Împlinirea!

Aşa trebuie să fie la mănăstire! Împlinire! Mulţumire! Linişte! Seninătate!

Am să sfârşesc consideraţiile acestea, dar nu înainte de a vă mai spune o poezie scrisă de Traian Dorz, care ar fi foarte potrivită pentru a fi spusă când se încadrează cineva într-o mănăstire. Poezia se numeşte „Am trecut" şi se vrea o poezie pe care să o spună omul când este în pragul morţii. Nu ştiu dacă o poate spune! Atunci nu mai are nimeni vreme de poezii! Dar ar fi extraordinar de frumos dacă ar putea spune omul la moarte ceea ce cuprinde poezia, mai ales dacă ar trăi cu conştiinţa aceasta într-o mănăstire. Zice aşa:

Am trecut de cel din urmă vârf ce ne desparte
Şi de-abia te văd în vale, tară de departe.
Unde-am stat şi-am plâns atâta, tară de departe.
Am avut în tine doruri fără de-mplinire.
Suferinţe fără număr, plâns şi fericire.
Poate-atât cât nimeni altul, plâns şi fericire.
Am avut duşmani în tine, răul să-mi dorească
Dar au fost şi-atâtea inimi dragi să mă iubească
Scumpe şi duioase inimi dragi să mă iubească.

Este ceea ce ar putea spune oricine, şi la moarte, şi când pleacă la mănăstire.

O, pământule, pe care am trăit o viaţă.
Azi te las, rămâi în urmă, tot mai mic prin ceată.
Mai în urmă, mai departe, tot mai mic prin ceată.
Eu mă duc în ţara scumpă sus, mai sus de stele
Unde-i mirele şi-alesul dorurilor mele
După care-au plâns o viaţă dorurile mele.
Faţa ta îndurerată nu voi mai privi-o
Lume, suferinţa, lacrimi, plânsule – adio!
De-azi suntem pe veşnicie despărţiţi – adio!

Aşa trebuie să fie o viaţă în mănăstire, pentru vieţuitori de mănăstire care au ştiut ce-au făcut când s-au făcut călugări.

Spun lucrurile acestea gândindu-mă la faptul că pleacă la mănăstire, uneori, oameni care s-au săturat de lumea aceasta. Mi-aduc aminte că şi mama zicea câteodată: „Aşa m-am săturat de lumea asta!" Sunt oameni care s-au săturat de lumea aceasta, se duc la mănăstire,

şi-apoi se satură şi de mănăstire! De ce? Pentru că răul îl duc cu ei în suflet şi creează apoi probleme acolo unde se duc, pentru că se duc *la mănăstire*, şi nu *la Dumnezeu*! Eu ştiu ce vorbesc! Se duc la mănăstire ca să aibă nişte condiţii mai favorabile, dar cu Dumnezeu nu se întâlnesc, şi-atunci le e grea pravila, le e grea munca, le e grea slujba, toate-s multe şi ar trebui să fie altceva la mănăstire.

Eu zic că omul trebuie să fie chibzuit, să ştie ce face şi, dacă se duce la mănăstire, să se ducă unde este locul lui Dumnezeu, să se ducă unde este locul împlinirilor. Dumnezeu nu se lasă dator, Dumnezeu îţi dă, dacă ştii să-l slujeşti. Atunci eşti în *casa lui Dumnezeu*, eşti la *poarta cerului*, eşti în *tinda raiului*, eşti în *locul împlinirilor* şi dovedeşti aceasta cu viaţa.

Mai ales în ultimii ani, se duc mulţi la mănăstire şi nu ştiu ce fac, se fac călugări şi nu ştiu ce fac, trăiesc cum vor şi nu ştiu ce fac, şi n-ajung unde trebuie pentru că nu ştiu să-şi rânduiască viaţa, pentru că nu-L caută pe Dumnezeu. Dacă ştim să mergem spre Dumnezeu, Dumnezeu vine către noi. Părintele Serafim [Popescu], Dumnezeu să-l odihnească, zicea că dacă noi facem un pas către Dumnezeu, Dumnezeu face nenumăraţi paşi către noi. Trebuie să ne-ntâlnim undeva cu Dumnezeu, să zicem şi noi ca Sfinţii Apostoli: „Am văzut pe Domnul!” (*Ioan 20, 25*).

Să zicem şi noi ca Sfântul Apostol Petru: „Am fost pe Muntele Taborului” (cf. *Matei 21*). Să zicem şi noi: „Am fost la Marea Tiberiadei şi am auzit pe Domnul Hristos vorbindu-mi” (cf. *Ioan 21*).

Acum ştiţi ce este mănăstirea, acum ştiţi ce este călugărul şi ştiţi cum trebuie să fie un călugăr. „Toată darea cea bună şi tot darul desăvârşit de sus este”, de la Părintele luminilor, şi pentru călugăr, şi pentru mirenii buni. Iar pe ceilalţi îi lasă Dumnezeu să se-mpiedice în păcatele lor, cum îi lasă de multe ori şi pe unii de la mănăstire. Să facă o experienţă a neputinţei pe care o are omul când este în afară de Dumnezeu, iar pe cei buni îi binecuvântează ca să aibă mulţumire din legătura cu Dumnezeu.

Dumnezeu să ne ajute!

CINSTITORII MAICII DOMNULUI

Mănăstirea „Sub Piatră”.

9 iulie 1998

M-am gândit că este bine să stăruim puţin cu gândul asupra cinstirii Maicii Domnului, care este maica noastră şi care are un loc de cinste, un loc deosebit în gândirea şi în evlavia ortodoxă.

Slujbele noastre sunt în aşa fel alcătuite, încât ele ne duc în faţa lui Dumnezeu, a Maicii Domnului, ne duc în faţa sfinţilor; slujbele ne dau prilejul să vorbim cu Dumnezeu, cu Maica Domnului, cu sfinţii lui Dumnezeu, creează o atmosferă de preamărire a lui Dumnezeu, o atmosferă de preacinstire a Maicii Domnului, o atmosferă de cinstire a sfinţilor. Nu se poate ortodoxie fără această lucrare cinstitoare. La biserică auzim cuvinte anume îndrumătoare spre pomenirea Maicii Domnului: „Pe preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim". Avem deci datoria să o pomenim pe Maica Domnului. Ce înseamnă „a pomeni pe Maica Domnului"? Să ne gândim la Maica Domnului! Să n-o uităm pe Maica Domnului. S-o avem pe Maica Domnului în prim-planul gândirii noastre.

Avem în vedere la sfintele slujbe să o mărim pe Maica Domnului: „Pe preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi Maica luminii, întru cântări cinstind-o, să o mărim". Sunt atâtea şi atâtea cuvinte care ne angajează întru cinstirea Maicii Domnului: „Cuvine-se cu adevărat să te fericim, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită şi prea nevinovată şi Maica Dumnezeului nostru. Cea ce eşti mai cinstită decât heruvimii şi mai mărită, fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune, pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim". Sunt cuvinte pe care le spunem la sfintele slujbe, obligatorii pentru noi, credincioşii. Nici nu ne punem problema că s-ar putea altfel.

Noi nu putem să-L despărţim pe Domnul Hristos de Maica Domnului, nici pe Maica Domnului de Domnul Hristos. Sunt alcătuiri la sfintele slujbe în care această legătură au făcut-o gânditorii de Dumnezeu, care ne-au dat conştiinţă că Maica Domnului a fost aceea prin care Mântuitorul lumii a venit în lume. Cele ce le-a făcut Mântuitorul nostru Iisus Hristos îşi au începutul în faptul că El, Mântuitorul, S-a născut din preasfânta Fecioară Maria.

Către sfârşitul slujbei de dimineaţa din Duminici, de fiecare dată vorbim cu Maica Domnului, spunând cuvinte ca acestea: „Preabinecuvântata eşti, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, că prin Cel ce S-a-ntrupat din tine iadul s-a robit, Adam s-a chemat, moartea s-a omorât şi noi am înviat. Pentru aceasta, cântând, strigăm: «Bine eşti cuvântat Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce bine ai voit aşa, mărire Ţie»”.

În alcătuirea aceasta avem posibilitatea să vorbim cu Maica Domnului şi să spunem ce a adus Mântuitorul pentru noi: „Că prin Cel ce S-a-ntrupat din tine (îi spunem Maicii Domnului) iadul s-a robit”. Iadul nu mai are putere, s-a împuţinat, s-a înghesuit. Există şi mai departe iad, dar numai pentru cei care vor să meargă la iad. Pentru cei credincioşi nu mai există iad.

Sfântul Ioan Gură de Aur, în *Cuvântul de la Paşti* ne spune că „Iadul s-a amărât văzându-Te pe Tine jos”, văzându-Te pe Tine în iad. Ce zice? „S-a amărât că s-a stricat, s-a amărât că s-a batjocorit, s-a amărât că s-a legat, s-a amărât că s-a omorât. A luat trup şi de Dumnezeu s-a lovit, a luat pământ şi s-a întâmpinat cu cerul, a luat ce a văzut şi a căzut întru ce nu a văzut. Unde-ţi este moarte, boldul? Unde-ţi este iadule, biruinţa? Înviat-a Hristos şi tu te-ai surpat. Înviat-a Hristos şi au căzut dracii. Înviat-a Hristos şi se bucură îngerii. Înviat-a Hristos şi viaţa vieţuieşte. Înviat-a Hristos şi niciun mort nu mai este în mormânt, că Hristos, înviind din morţi, începătura celor adormiţi S-a făcut. A Aceluia este slava şi puterea şi stăpânirea, în vecii vecilor, amin!” Aşa spune Sfântul Ioan Gură de Aur – aşa credem şi noi, aşa spunem şi noi: „prin Cel ce S-a-ntrupat din Tine iadul s-a robit, Adam s-a chemat” (la altă viaţă, la viaţa cea nouă, după voia lui Dumnezeu); blestemul nu mai există, s-a nimicit, s-a pierdut. Nu mai suntem sub blestem. Dumnezeu este gata să ne dea binecuvântarea.

Mie îmi place foarte, foarte mult să mă gândesc la faptul că Sfântul Evanghelist Luca, relatând despre înălţarea la cer a Domnului Hristos, spune apăsat, să nu se uite, că Domnul Hristos i-a dus pe ucenici spre Betania şi acolo şi-a ridicat mâinile şi i-a binecuvântat. Ar fi putut merge mai departe, dar parcă ar fi vrut să mai stea puţin, să-i încredinţeze de binecuvântare: „Şi pe când îi binecuvânta (pe ucenici, se înţelege), S-a despărţit de ei şi S-a înălţat la cer” (*Luca 24, 51*). Cum

S-a înălţat Domnul Hristos la cer? *Binecuvântând* pe cei ce sunt ai Lui. Deci nu numai pe ucenici, ci pe toţi aceia care sunt ca ucenicii Domnului Hristos. S-a înălţat la cer binecuvântând. Este ultimul gest al Domnului Hristos aici, pe pământ. Este un gest de bunăvoinţă, este rezumatul Noului Testament, rezumatul Evangheliei, rezumatul activităţii Domnului Hristos aici, pe pământ – binecuvântarea. Toată Evanghelia se cuprinde în aceste cuvinte. Şi, ne spune mai departe Sfântul Evanghelist, ucenicii s-au închinat Domnului Hristos şi s-au întors în Ierusalim „cu bucurie mare”. Cu bucurie mare!

Maica Domnului cea binecuvântată, cea prin care a venit Domnul nostru Iisus Hristos, prilejuieşte prin mijlocirea ei, prin existenta ei, faptul de a se fi nimicit, de a se fi înghesuit, de a se fi împuţinat iadul, de a fi fost chemat Adam la viaţa cea fericită, faptul că blestemul nu mai este pentru cine vrea să fie sub binecuvântare. Moartea are alt sens decât înainte: „moartea s-a omorât şi noi am înviat”. Şi, conştienţi de toate acestea, zicem către Domnul Hristos: „Bine eşti cuvântat, Hristoase Dumnezeul nostru, Cel ce bine ai voit aşa, mărire Ţie”. Este ca şi când autorul şi-ar fi adus aminte că Maica Domnului a zis la Nunta din Cana Galileei: „Faceţi orice vă va spune”(*Ioan 2, 5*). E ca şi când ar fi zis autorul că da, uite, noi am adus cinstire Maicii Domnului pentru toate câte s-au făcut prin Domnul Hristos, dar să nu uităm de Domnul Hristos, Care a binevoit aşa, să nu uităm pe Domnul Hristos, pentru că Maica Domnului vrea să ne gândim la Domnul Hristos când o cinstim pe ea.

Pentru noi este o mare bucurie să fim cinstitori ai Maicii Domnului dar trebuie ştiut că adevărata cinstire a Maicii Domnului vine de la Dumnezeu. Astfel de minunaţii din sfânta slujbă, astfel de lucruri cinstitoare pentru Maica Domnului au putut fi alcătuite numai de Duhul Sfânt. Duhul Sfânt ne îndeamnă la cinstirea Maicii Domnului.

Noi cerem ajutor pentru cinstirea Maicii Domnului, chiar de la Maica Domnului. La Sfântul Maslu este o alcătuire de rugăciune către Maica Domnului, în care zicem aşa: „Pe tine, preacuratul palat al Împăratului ceresc, ceea ce eşti mult lăudată, te rog, păzeşte mintea mea cea întinată cu tot felul de păcate şi o fă locaş înfrumuseţat al Treimii Celei dumnezeieşti, ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată, fiind mântuit eu, netrebnicul robul tău”.

Deci fiecare dintre noi, stând în faţa Maicii Domnului, ne considerăm robi netrebnici şi dorim ceva de la Maica Domnului: să ne ajute să avem mintea curăţita de tot felul de păcate, să devenim şi noi locaşuri ale Preasfintei Treimi. Aceasta anume ca să lăudăm şi să mărim puterea cea nemăsurată a Maicii Domnului. Prin puterea lui Dumnezeu avem bucuria de a fi cinstitori ai Maicii Domnului.

Spunea cineva că părintele Stăniloaie l-a întrebat pe un candidat la doctorat: „Ce simţi tu când cinsteşti pe Maica Domnului?" N-a întrebat ce temeiuri sunt pentru cinstirea Maicii Domnului, ci tu, personal, care eşti în Biserica Domnului şi cinsteşti pe Maica Domnului, ce simţi tu atunci când cinsteşti pe Maica Domnului?

Să amintim mai întâi că între rugăciunile de mulţumire pentru împărtăşirea cu dumnezeieştile Taine, avem şi o rugăciune în care ne adresăm Maicii Domnului, zicând aşa: „Preasfântă Stăpâna mea, de Dumnezeu Născătoare, care eşti *lumina întunecatului meu suflet, nădejdea, acoperământul, scăparea, mângâierea şi bucuria mea*". Maica Domnului, fiind „lumina întunecatului meu suflet", dar şi Maica Luminii („Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii, întru cântări cinstind-o, să o mărim" – *Sf. Liturghie*), nu se poate să nu fie şi ea lumină; în măsura în care am această lumină, pot să înţeleg ceva din măreţia Maicii Domnului.

O numim pe Maica Domnului *nădejde*! maica Domnului este nădejdea noastră ca mijlocitoare.

Acoperire! Este ocrotitoarea noastră.

Scăpare! Este un loc de refugiu.

Mântuirea şi *bucuria* mea!

Acel candidat întrebat de părintele Stăniloaie ce simte el când o cinsteşte pe Maica Domnului, dacă s-ar fi gândit la aceste cuvinte din rugăciunea de mulţumire către Maica Domnului, ar fi trebuit să se întrebe: „Simt eu când cinstesc pe Maica Domnului, că Maica Domnului este Stăpâna mea? Simt eu că Maica Domnului este lumina întunecatului meu suflet, că am lumină prin Maica Domnului? Simt eu că Maica Domnului este nădejdea mea? Simt eu că Maica Domnului este acoperământul meu? Simt eu că Maica Domnului este mântuirea mea? Simt eu că Maica Domnului este bucuria mea?" Şi ar trebui să putem răspunde că aşa ceva simţim noi când cinstim pe Maica

Domnului: că Maica Domnului este ocrotitoarea noastră, că Maica Domnului ne poartă de grijă, ne are în vedere, că mijloceşte ceva pentru noi. Deci noi credem că Maica Domnului este cu noi, că este şi mama noastră, că ne poartă de grijă, se gândeşte la noi, ne trimite bucurie, ne trimite prilejuri de bucurie.

În aceeaşi rugăciune de mulţumire cerem de la Maica Domnului să ne dea *smerenie în gânduri* şi *ridicare din robia păcatului*. Eu nu ştiu dacă v-aţi gândit sau dacă citind lucrurile acestea de ritual, le-aţi dezghiocat, să vedeţi ce-i pe acolo, ce se spune acolo? Cerem de la Maica Domnului smerenie în gânduri. De ce smerenie în gânduri? Pentru că Maica Domnului a fost smerită. Dacă nu avem smerenie în gânduri, nu suntem ca Maica Domnului, nu suntem plăcuţi Fiului ei.

Cerem de la Maica Domnului *ridicare din robia patimilor*. De atâtea şi de atâtea ori avem probleme în lumea aceasta din pricina unor gânduri care nu sunt comune, care ne robesc, care ne asupresc, care ne chinuiesc. Dar dacă scăpăm din robia cugetelor – avem limpezime, avem seninătate, avem bucurie şi putem fi încredinţaţi de ajutorul Maicii Domnului.

Înainte cu mai mulţi ani, ştiu eu, vreo şapte, am citit o carte intitulată *Faceţi ceea ce vă va spune El* (cuvinte spuse de Maica Domnului la Nunta din Cana Galileei). Autorul acestei cărţi pune o problemă pe care mi-am pus-o şi eu cu mai mult timp în urmă: că oamenii de astăzi sunt mai puţin cinstitori ai Maicii Domnului, deşi există unii care sunt mai mult decât trebuie cinstitori ai Maicii Domnului. Nu-i bine nici aşa! Bine este s-o avem pe Maica Domnului acolo unde ne-o prezintă Biserica. Să nu ne adresăm Maicii Domnului mai mult decât Domnului Hristos, ci să ne adresăm Domnului Hristos şi după aceea Maicii Domnului.

L-am auzit pe părintele Arsenie Boca spunând credincioşilor în 1942 că sunt unii care zic „Doamne, Maica Domnului", ceea ce nu-i corect! Nu se găseşte în nicio carte, nici de rugăciuni, nici de slujbă, o adresare de felul acesta – „Doamne, Maica Domnului". Cuvântul „Doamne" este întrebuinţat numai pentru Domnul Hristos, pentru Dumnezeu. Dar astăzi oamenii sunt mai puţin cinstitori ai Maicii Domnului şi găseşti mai greu oameni care ştiu rugăciuni către Maica Domnului. De exemplu, la spovedit, îi întreb pe cei care se spovedesc la

mine dacă ştiu să spună „Cuvine-se cu adevărat”. Unii ştiu, cei mai mulţi nu ştiu, câte unii nici nu ştiu despre ce este vorba şi zic simplu – „ştiu”.

Mi-a venit odată un tânăr pe care l-am întrebat:

— Ştii să zici „Cuvine-se cu adevărat”?

— Da

— Zi!

— Cuvine-se cu adevărat!

— Nici nu ştii despre ce-i vorba! Şi el, după mine: „Nici nu ştii despre ce-i vorba!”. Asta-i situaţia reală! Nu-i o situaţie de glumă!

Să revenim la ceea ce vă spuneam despre autorul acesta al cărţii „Faceţi ceea ce vă va spune El”. Se punea problema că sunt tot mai puţini cinstitori ai Maicii Domnului şi se întreba din ce cauză. Şi răspunsul, care mi-a plăcut foarte mult, era acesta: „Creştinismul nostru este un creştinism de idei” – fiţi atenţi ce frumos urmează – „şi ideile n-au mamă”. Dacă îl avem pe Domnul Hristos în cinstea cuvenită, dacă pentru noi Domnul Hristos este o realitate, nu putem să nu fim cinstitori şi ai Maicii Lui. Iar dacă pentru noi Domnul Hristos este o idee, n-avem atunci pentru ce să-l cinstim mama, pentru că ideile n-au mamă. Extraordinar de frumos prezentată chestiunea!

Între bucuriile mari pe care le avem noi din credinţa noastră, este şi bucuria de a fi cinstitori ai Maicii Domnului. Gândiţi-vă că sunt alţii care o hulesc pe Maica Domnului, sunt alţii care, hai să zicem că nu o necinstesc, dar nu o cinstesc, o trec cu vederea pe Maica Domnului. Pe noi nu ne interesează ce fac ei, noi ne ţinem de credinţa noastră.

O mătuşă de-a mea, Dumnezeu s-o odihnească, era îndemnată de oameni de altă credinţă să treacă la credinţa lor. Şi le-a a spus aşa: „Eu de Maica Domnului nu mă las, eu de Biserică nu mă las! Mie-mi place când bate toaca, mie-mi place când se trag clopotele, eu de Maica Domnului nu mă las!”. Aşa să facem şi noi! Să nu ne lăsăm de Maica Domnului! Oricine ce-ar zice, noi avem bucuriile noastre, avem ajutor de la Maica Domnului, avem bucuria de a avea pe Maica Domnului ca mama noastră, şi ştiţi cum e mama…

Şi noi suntem îndatoraţi cumva să ne gândim la inima de mamă şi să avem inimă de mamă, dar până să avem inimă de mamă, sigur are Maica Domnului faţă de noi inimă de mamă.

Să-l mulţumim Maicii Domnului, să-l mulţumim Mântuitorului nostru Iisus Hristos că ne-a dat şi bucuria aceasta, de a o cinsti pe Maica Domnului. Să mulţumim lui Dumnezeu pentru toate, pentru credinţa noastră, pentru Biserica noastră, pentru toate darurile Bisericii pe care le avem, să mergem înainte cu bucurie că suntem în Biserica în care Maica Domnului are locul ei, asemănător cu locul cel din rai.

Noi credem că Maica Domnului a fost ridicată din mormânt (a fost înviată, a fost ridicată din mormânt la cer şi este în cer cu sufletul şi cu trupul). Noi susţinem lucrul acesta la slujbele noastre, chiar dacă nu avem o dogmă despre aceasta, dar spunem: „Pe Născătoarea de Dumnezeu, cea întru rugăciuni neadormită, mormântul şi moartea n-au ţinut-o, căci ca pe Maica vieţii la viaţa a mutat-o Cel ce S-a sălăşluit în pântecele ei cel pururea feciorесc".

Credem lucrul acesta şi când o să ajungem acolo unde este Maica Domnului, o să ne bucurăm că este şi Maica Domnului cu noi.

Dumnezeu să ne ajute!

PACE, BUCURIE ŞI BINECUVÂNTARE

Ciucea
28 august 1998

Voi începe cuvântul meu cu o prezentare a unor lucruri care ţin de mănăstirea de la care am venit aici, Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus.

În 1971, la mănăstire la noi au venit doi germani, soţ şi sotie, oameni cu învăţătura – soţul era doctor în drept şi judecător la tribunalul din Karlsruhe, oameni credincioşi în legea lor, care au stat câteva zile la noi. Ei au aflat că un părinte de la noi (părintele Serafim Popescu, Dumnezeu să-l odihnească) a fost în Germania şi a lucrat trei luni la o instituţie bisericească de ajutorare a epilepticilor numită Betel (un cuvânt evreiesc însemnând Casa lui Dumnezeu). Este o instituţie mare, am aflat că sunt în jur de cinci mii de ocrotiţi în instituţia aceea. Cei doi din Germania, aflând că părintele Serafim a fost la Betel, la Bielefeld, ne-au spus că la intrare la Betel este scris aşa: „*Pace* celor ce vin, *bucurie* celor ce rămân, *binecuvântare* celor ce pleacă".

Nouă ne-au plăcut tare mult cuvintele acestea... şi numai nouă, că pe urmă am observat că le plac tuturor oamenilor care vin la noi, închinătorilor, vizitatorilor. Le repetă şi ei, vor să le ţină minte, le scriu... Deci, germanii aceia au văzut că nouă ne plac mult cuvintele acestea şi au scris în cartea de onoare a mănăstirii: „Pace celor ce vin, bucurie celor ce rămân, binecuvântare celor ce pleacă, doresc doi creştini din Germania tuturor celor care în urma lor vor sta la această mănăstire”. Pentru că aceste cuvinte îi privesc pe vizitatorii, pe închinătorii mănăstirii, când se nimereşte să le vorbesc eu, le spun şi cuvintele acestea; le spun că şi lor le doresc cei doi pace, bucurie şi binecuvântare.

Să le luăm pe rând:

Pace! Pacea aceea pe care au vestit-o îngerii la Naşterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pacea aceea pe care au cântat-o îngerii când au zis: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire” (*Luca 2, 14*). Pacea pe care le-a făgăduit-o Domnul Iisus Hristos ucenicilor când le-a zis: „Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum dă lumea vă dau Eu” (*Ioan 14, 27*). Pacea pe care le-a dat-o de fapt, pentru că după învierea Sa, Mântuitorul Hristos, întâlnindu-Se cu ucenicii, le-a zis: „Pace vouă!”(*Ioan. 20, 19*). Pacea, care este izvorâtă din nepătimire, pentru că Sfântul Marcu Ascetul spune că „Nepătimirea este pacea, şi cei care ajung la nepătimire, aceia ajung să aibă pacea lui Dumnezeu în sufletele lor”.

Bucurie! Bucuria pe care a adus-o îngerul – Maicii Domnului, bucuria pe care a vestit-o îngerul dreptului Zaharia, când i-a spus că „Bucurie şi veselie vei avea şi, de naşterea lui (a Sfântului Ioan Botezătorul) mulţi se vor bucura” (*Luca 1, 14*). Bucuria pe care a avut-o în vedere Domnul Hristos când a zis: „Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri” (*Matei 5, 12*). Este vorba despre bucuria pe care a pomenit-o Domnul Iisus Hristos când a zis ucenicilor: „Acestea vi le-am spus, ca bucuria Mea să fie în voi şi ca bucuria voastră să fie deplină” (*Ioan 15, 11*). Este vorba de bucuria pe care le-a făgăduit-o Mântuitorul ucenicilor când le-a zis: „Iarăsi vă voi vedea şi se va bucura inima voastră şi bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi” (*Ioan 16, 22*).

Este vorba de bucuria pe care le-a dat-o Domnul Iisus Hristos ucenicilor Săi, întâlnindu-Se cu ei în ziua învierii: „S-au bucurat ucenicii văzând că este Domnul” (*Ioan 20, 20*). Este vorba de bucuria pe care au avut-o ucenicii la înălţarea Domnului Iisus Hristos, când au primit binecuvântarea Domnului, când s-au închinat Mântuitorului şi „s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare” (*Luca 24, 52*).

Fără îndoială că aceeaşi bucurie a avut-o în vedere Sfântul Apostol Pavel când a zis: „Bucuraţi-vă pururea întru Domnul. Şi iarăsi zic: Bucuraţi-vă” (*Filip. 4, 4*). Bucuria pe care a avut-o în vedere Sfântul Apostol Pavel când a zis: „Bucuraţi-vă în nădejde” (*Rom. 12, 12) „*şi” Bucuraţi-vă cu cei ce se bucură” (*Rom. 12, 15*). Este vorba de bucuria pe care o vom avea în împărăţia lui Dumnezeu, pentru că Domnul Hristos a zis în pilda cu talanţii: „Bine, slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău” (*Matei 25, 21*). Bucuria pe care o are în vedere Biserica, atunci când zice, la călugărire: „Fratele nostru (N) se îmbracă cu haina veseliei” (cea dintâi haină a călugărului este haina veseliei).

Să nu uităm niciodată de bucurie (părintele Arsenie Boca, Dumnezeu să-l odihnească, zicea că „un călugăr trist este un călugăr cu luminile stinse”). Este vorba, fără îndoială de bucuria pe care o are în vedere Biserica atunci când, la slujba Sfântului Maslu, spune: „Facă-se, Doamne, untdelemnul acesta untdelemn de bucurie, untdelemn de sfinţenie, îmbrăcăminte împărătească, pavăză puternică, izbăvitoare de toată lucrarea diavolească, pecete nestricată, bucuria inimii, veselie veşnică”.

Fără îndoială, este aceeaşi bucurie pe care o pomenim la sfârşitul Sfintei Liturghii, când se cântă „Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac” şi când zicem: „Plinirea Legii şi a prorocilor Tu însuti fiind, Hristoase, Cel ce ai împlinit rânduiala cea părintească, umple de bucurie şi de veselie inimile noastre, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor”. Iată ce lucruri frumoase putem să avem în gând în legătură cu această urare frumoasă de bucurie.

Şi, în sfârşit, *binecuvântarea*. Toate binecuvântările sunt în prelungire de la binecuvântarea de la înălţarea Domnului Iisus Hristos, când Domnul Hristos, înălţându-Se la cer, şi-a ridicat mâinile, i-a binecuvântat pe ucenici „Şi pe când îi binecuvânta, S-a despărţit de ei

şi S-a înălţat la cer" (*Luca 24, 51*).

Pentru că astăzi pomenim pe Sfântul Moise Arapul, vreau să spun că în *Filocalie* găsim două scrieri ale Sfântului Ioan Cassian intitulate *Convorbiri cu Părinţii din Pustia Sketică*. În introducerea la aceste două scrieri, una despre scopul şi ţinta vieţii creştine şi cealaltă despre dreapta socotinţa, Sfântul Ioan Cassian spune că în Pustia Sketică din Egipt, unde a întâlnit mai mulţi părinţi, cel mai iscusit dintre ei a fost Sfântul Moise Arapul (Sfântul Moise Egipteanul, Sfântul Moise cel din tâlhari).

Fiind Domnul Hristos răstignit pe Cruce între doi tâlhari, unul dintre tâlhari a zis: „Pomeneşte-mă, Doamne, în împărăţia Ta!", iar Domnul Hristos a zis: „Adevăr grăiesc ţie, astăzi vei fi cu Mine în rai"(*Luca 23, 42 – 43*). Este o mare bucurie să ştim că un tâlhar a fost cel dintâi moştenitor al raiului. Gândiţi-vă, un tâlhar nu-i un om care se plimbă şi, ştiu eu, zice o vorbă rea, ci unul care are la activul lui păcate grele, omoruri, jafuri, a dat foc, a făcut atâtea şi atâtea rele şi, cu toate acestea, Domnul Hristos l-a primit pentru pocăinţa lui. De ce? *Pentru că Domnul Hristos a venit pentru păcătoşi*, aceasta să nu o uităm niciodată! Nici când dormim să nu uităm că Domnul Hristos a venit să mântuiască lumea de păcate, pentru păcătoşi, în folosul păcătoşilor.

Şi încă ceva: avem bucurie că Maria Magdalena, o păcătoasă, o mare păcătoasă, a fost cea dintâi care L-a văzut pe Domnul Hristos înviat din morţi (după *Evanghelia* Sfântului Evanghelist Marcu). O femeie din care (tot Sfântul Evanghelist Marcu spune) Domnul Hristos a scos şapte draci. Acestea ştiindu-le noi, nu avem cum să nu ne bucurăm de Evanghelie ca dătătoare de nădejde. Evanghelia – izvor de nădejde. Evanghelia – izvor de bucurie.

În prelungirea celor ştiute de noi din Sfânta Evanghelie, îl avem şi pe Sfântul Moise Arapul, cel mai iscusit, cel mai înţelept dintre sfinţii din Pustia Sketică, el, care mai înainte a fost tâlhar. În *Pateric* sunt multe cuvinte ale Sfântului Moise, iar în *Filocalie* avem cele două convorbiri foarte importante, cu multă lumină îndrumătoare de suflet.

Ştiţi de ce îmi place mie mult de Sfântul Moise Arapul? Pentru că era un om comunicativ. Nu a fost un om închistat, nu a fost crispat, nu a fost un om posac, nu a fost un om rezervat, a fost un om care îşi arăta sufletul comunicând cu ceilalţi, care aducea bucurie în jurul lui. În

Pateric, în legătură cu Sfântul Arsenie cel Mare, se spune că cineva, cunoscându-i pe Sfântul Arsenie şi pe Sfântul Moise Arapul şi ştiind că Sfântul Arsenie era om retras, om necomunicativ, iar Sfântul Moise Arapul era comunicativ, a pus întrebarea: „Pe care-l primeşte Dumnezeu, pe cel tăcut, sau pe cel comunicativ?" Şi i s-a descoperit unui părinte că pe Nil erau două corăbii: într-una era Sfântul Arsenie asupra căruia se pogorâse Duhul Sfânt, iar în cealaltă Sfântul Moise Arapul pe care-l hrăneau îngerii cu faguri de miere. Până la urmă, concluzia a fost că pe amândoi i-a primit Dumnezeu, pe fiecare în felul lui, pentru că fiecare şi-a lucrat mântuirea în condiţiile lui şi după firea lui.

Fiecare om trebuie să fie cum este lăsat de Dumnezeu, că doar Dumnezeu l-a lăsat cu firea pe care i-a dat-o, numai să fie disciplinat; dacă are de spus ceva să ştie ce să spună, să ştie cum să spună, să ştie cum să aducă bucurie prin comunicare, iar cel care este retras, ştiu eu... să se roage mai mult, să facă ceva el, ca retras, tot spre binele altora.

Dumnezeu îl primeşte pe om în starea pe care i-a dat-o şi în starea pe care a realizat-o omul pe temeiul firii lui. Eu, cum sunt un om mai comunicativ, nu mă gândesc că o să zică Dumnezeu de ce am fost comunicativ! Sau dacă ar fi cineva retras, nu o să zică Dumnezeu de ce a fost retras, dacă aşa este firea lui, dacă aşa este chipul lui de vieţuire şi aşa este temelia existentei lui.

Vorbind despre sărbătoarea de mâine, *Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul*, o sărbătoare tristă, o sărbătoare cu post (nu se prea potriveşte cuvântul de sărbătoare cu cuvântul „tristeţe"), poate că ar trebui să insistăm asupra faptului că avem şi de ce ne bucura că s-a întâmplat trecerea din lumea aceasta a Sfântului Ioan Botezătorul.

Sfântul Ioan Botezătorul a trecut din lumea aceasta, zice textul liturgic din condacul sărbătorii, după „o rânduială oarecare dumnezeiască". Cinstita tăiere a capului Sfântului Ioan Botezătorul a fost cu orânduială dumnezeiască. De ce? Ne spune mai departe: ca să-L vestească celor din iad pe Mântuitorul nostru, pe Dumnezeu care S-a întrupat. „Slăvita tăiere a Botezătorului, o rânduială dumnezeiască oarecare a fost". Parcă nu-ţi vine să crezi! Cum se poate întâmpla un lucru rău spre bine? Uite că se poate! Dumnezeu a rânduit aşa, folosind

răutăţile oamenilor spre bine. Nu a creat Dumnezeu răutăţi; nu l-a creat pe Irod ca să-l omoare pe Sfântul Ioan Botezătorul, nu i-a creat pe răstignitorii Domnului Iisus Hristos ca să-L răstignească! Nu! Irod i-a tăiat capul Sfântului Ioan Botezătorul, iar Irodiada a fost autorul moral al tăierii capului Sfântului Ioan Botezătorul, fără să se gândească nici Irod, nici Irodiada, nici fiica Irodiadei şi niciunul dintre cei care au participat la moartea Sfântului Ioan Botezătorul, că fac un bine. De fapt ei au făcut un rău, dar un rău care s-a îndreptat spre bine: omorându-l pe Sfântul Ioan Botezătorul, sufletul Sfântului Ioan Botezătorul s-a dus în iad ca să-L vestească pe Mântuitorul acolo. Credinţa noastră este o credinţă veselitoare, o credinţă despovărătoare, o credinţă eliberatoare, pentru că putem să ne bucurăm şi de lucruri care nu sunt spre bucurie.

Cu toate că Sfântul Ioan Botezătorul a fost un om din pustie, un om care nu poate fi urmat de cei mulţi, mi se pare foarte interesant de observat că a fost un om care i-a înţeles pe oameni şi societatea omenească. I-a îndrumat pe oamenii care au venit la el ca unul care a fost plin de Duhul Sfânt, de la început. Duhul Sfânt S-a sălăşluit în trupul lui înainte de a se naşte, atunci când Sfânta Elizabeta a primit vizita Sfintei Maria. Sfânta Elizabeta s-a umplut de Duh Sfânt, pruncul a săltat în pântecele ei şi Sfânta Elizabeta a mărturisit lucrul acesta şi a zis: „De unde mie aceasta, ca să vină la mine – nu a zis *verişoara mea?* ci a zis – Maica Domnului meu? Că iată, cum veni la urechile mele glasul salutării tale, pruncul a săltat de bucurie în pântecele meu” (*Luca 1, 43 – 44*). Atunci s-a umplut Sfântul Ioan Botezătorul de Duhul Sfânt şi în puterea Duhului Sfânt a rămas tot timpul.

Dumnezeu nu dă daruri ca să le ia, dă daruri ca să le ţină, să le ţină omul şi să le ţină şi Dumnezeu în om. Pe la noi, la Făgăraş, când vin oamenii şi vorbesc cu preoţii, este o vorbă: „Dumnezeu să-ţi tină darul, părinte”. Dumnezeu să-ţi tină darul, să rămâi în dar, să nu cumva să pierzi darul! Dumnezeu să-ţi tină darul! Sigur că Dumnezeu ne ţine darul.

Sfântul Ioan Botezătorul a fost întrebat de oameni, ce să facă să se mântuiască. Şi au întrebat vameşii, ce să facem, ca vameşi? Să nu mai fim vameşi? Vameşii erau urgisiţi, pentru că erau funcţionari romani, evrei în slujba romanilor. Vameşii şi desfrânatele erau două

categorii urgisite de evrei. Deci vameşii l-au întrebat pe Sfântul Ioan Botezătorul – ce să facă? Şi Sfântul Ioan Botezătorul a răspuns: „Nu faceţi nimic mai mult peste ce vă este rânduit” (*Luca 3, 13*). Adică să nu se îmbogăţească din jafuri, din suprataxe şi aşa mai departe. Deci Sfântul Ioan Botezătorul nu le-a zis „să nu mai fie vameşi”, ci să fie corecţi. De ce? Pentru că societatea în care trăia Sfântul Ioan Botezătorul avea nevoie de astfel de funcţionari.

L-au întrebat soldaţii, ei ce să facă? Şi a zis Sfântul Ioan Botezătorul: „Să nu asupriţi pe nimeni, nici să învinuiţi pe nedrept, ci să fiţi mulţumiţi cu solda voastră” (*Luca 3, 14*). Şi au întrebat şi ceilalţi oameni, noi ce să facem? Şi Sfântul Ioan Botezătorul a zis: „Cel ce are două haine să dea una celui ce nu are, şi cel ce are bucate să facă asemenea” (*Luca 3, 11*). Adică, Sfântul Ioan Botezătorul a avut în vedere o egalizare a oamenilor, care să se facă din prisos; fiecare să dea din prisosul său celui ce nu are nici cele de trebuinţă. Bineînţeles că lucrurile nu trebuie înţelese literal, că dacă ai două haine, neapărat trebuie să dai una. Este vorba de un principiu, de o rânduială, adică să fim înţelegători faţă de cel care are trebuinţă de ceea ce ai putea să-i oferi tu.

Mai este ceva frumos în viaţa Sfântului Ioan Botezătorul, ceva ce impune atenţie şi respect. Faptul că, odată, ucenicii lui şi-au arătat nemulţumirea şi i-au atras atenţia Sfântului Ioan Botezătorul că după Domnul Hristos se duce mai multă lume decât după el. Sfântul Ioan Botezătorul a zis: „Cel ce are mireasă este mire, iar prietenul mirelui se bucură cu bucurie de glasul mirelui”. Şi apoi a zis un cuvânt pe care ar trebui să-l avem în vedere ca îndreptător pentru întreaga viaţa: „Acela trebuie să crească, iar eu să mă micşorez” (*Ioan 3, 29 – 30*). Numai Dumnezeu poate să vorbească aşa! Omul, să ştiţi că nu poate! Şi dacă vorbeşte şi omul aşa, sigur este luminat de Dumnezeu. „Acela trebuie să crească, iar eu să mă micşorez”...

Ce bine ar fi să avem noi în vedere lucrurile acestea! Ce bine ar fi să dorim ca Domnul Hristos să fie întotdeauna preamărit! Este ceea ce a spus şi Maica Domnului la Nunta din Cana Galileei: „Faceţi orice vă va spune”. Nu luaţi seama la altcineva, El să fie preamărit! Mirele să fie preamărit, nu prietenul mirelui! Prietenul mirelui are bucurie din faptul că e prieten cu mirele.

Am zis la începutul expunerii despre Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul că este o sărbătoare tristă, dar este şi o sărbătoare de bucurie. Ne bucurăm că a existat un om în lumea aceasta care a stat împotriva fărădelegii chiar cu riscul de a muri! S-a dus la Irod şi i-a spus că nu face bine, că legătura pe care o are el cu cumnata lui nu este bună. Irod l-a băgat la închisoare şi după aceea i-a tăiat capul. Şi Sfântul Ioan Botezătorul a rămas pe punctul acesta de vedere, că Irod nu face bine. Ce fain ar fi în lumea aceasta dacă ar fi mulţi oameni care să se lupte împotriva fărădelegii spunându-i răului rău şi să nu aibă ezitări să atragă atenţia atunci când ceva trebuie îndreptat!

Este mare lucru să poţi fi îndreptător de oameni. Când vezi că ceva nu-i în regulă, să găseşti modalitatea să-i spui, bineînţeles, aşa cum este omul, nu cu răutate, nu cu mândrie, şi mai ales să-i spui de ce nu este bine, să-i spui cum ar fi bine să facă. Şi-atunci suntem pe urmele Sfântului Ioan Botezătorul şi n-o să ne taie nimeni capul! În sfera noastră, între noi, frăţeşte, prieteneşte, cu dorinţa de a se îndrepta lucrurile, am putea măcar o dată, de două ori, să spunem un lucru, chiar dacă oamenii nu ţin seama de el.

Închei cu dorinţa de *pace, bucurie şi binecuvântare*. Dumnezeu să ne ajute tuturor!

PILDA FIULUI RISIPITOR

Mănăstirea Brâncoveanu
20 februarie 1998

Duminica trecută s-a citit din *Sfânta Evanghelie*, *pilda fiului risipitor* sau, cum îmi place mie să spun, *pilda tatălui iubitor*. De fapt, din pilda cu fiul risipitor învăţam mai puţin de la fiul risipitor decât de la tatăl iubitor. Fiul risipitor este un om obişnuit, un om ca mulţi alţii, un om care s-a depărtat de bine şi s-a scufundat în rele, un om care nu a ţinut seama de tatăl său dar care, când a ajuns la necaz, şi-a adus aminte că are un tată. Poate că lucrul acesta este cel mai important din câte se spun despre fiul risipitor: *şi-a adus aminte că are un tată*. Când a plecat, nu i-a păsat că are un tată! Când a rătăcit, nu ştim cât s-a gândit că are un tată. Dar când a ajuns într-o situaţie grea, şi-a adus aminte că are un tată! A ştiut despre tatăl său că este aşa cum trebuie

să fie un tată, că are inimă de tată.

Fiul risipitor a plecat de la fata tatălui său să facă ce vrea el. A făcut ce a vrut şi a ajuns în situaţia pe care o are în vedere Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către Romani*, că pe cei care au păcătuit, Dumnezeu i-a lăsat la mintea lor nesăbuită. I-a lăsat să vadă cum este omul care nu ştie de lege, cum este omul care nu ştie de Dumnezeu, cum este omul care se încrede în mintea lui, mai ales dacă aceasta este o minte coborâtă, deviată de la bine, împătimită. Aşa era şi mintea fiului risipitor. „Dă-mi partea ce mi se cuvine din avere!” (*Luca 15, 12*). Şi a primit-o! A primit-o şi a risipit-o!

Pe când făcea lucruri cu care nu se putea prezenta în faţa tatălui său şi pe care nu le-ar fi putut face lângă tatăl, nu s-a gândit că are un tată. A venit însă vremea să se gândească: „Am un tată, am avut o casă părintească, am plecat din nişte condiţii bune, pe care acum nu le mai am. S-a gândit cum să facă să fie din nou în casa tatălui său, dar nu ca fiu – căci zice el «Nu sunt vrednic să fiu fiul tău». Atunci, pentru că aici, păzind porcii, nu am nici măcar mâncarea pe care o mănâncă porcii, ce as putea face ca să am pâinea de care sunt îndestulaţi slujitorii tatălui? Nu am altceva de făcut decât să mă gândesc că tata este bun cu mine. Mă voi scula şi mă voi duce la tatăl meu şi voi zice: «Tată, am greşit la cer şi înaintea ta şi nu sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argaţii tăi» (*Luca 15, 18 – 19*)”.

Cu gândul acesta în minte, a pornit spre casa tatălui său. De acum ştia: am un tată. Se spune în pildă că tatăl l-a văzut de departe pe fiul care se întorcea şi nu l-a mai ţinut locul în care se găsea, pentru că inima de tată i-a dat gândul că trebuie să facă altceva decât să aştepte. Ar fi putut foarte bine să aştepte, dar atunci s-ar fi putut zice că nu a avut inimă de tată, ci de cercetător, de cercetător ştiinţific, de psiholog, de filosof, de om care vrea să scoată nişte concluzii. Or, el a avut inimă de tată, şi inima de tată nu l-a lăsat să aştepte, ci i-a dat ghes să plece. Se spune în Sfânta Evanghelie „că alergând a căzut pe grumazul lui şi l-a sărutat”. Este foarte important să ţinem minte, să avem în vedere cuvântul acesta: *a alergat* înaintea lui. Deci nu s-a dus încet, nu s-a dus mai mult aşteptând, ci s-a dus alergând. Şi când s-a întâlnit cu fiul său care se întorcea, a căzut pe grumajii lui şi l-a sărutat.

Era primul semn că îl aştepta pe *fiul său*. Nu aştepta pe un

străin, ci-l aştepta pe *fiul care a plecat*. Din casa lui a plecat *fiul său*. Pe *fiul său* l-a dorit, pe *fiul său* l-a aşteptat, pe *fiul său* l-a îmbrăţişat, pe *fiul său* l-a sărutat, pentru că avea inimă de tată. Şi fiul a început să zică: „Tată, am greşit la cer şi înaintea ta şi nu sunt vrednic să mă numesc fiul tău”. Mai mult nu a zis! El şi-a propus să mai zică ceva: „Fă-mă ca pe unul din argaţii tăi”, dar aceasta nu a mai zis-o. Cred că nu a mai zis-o pentru că nu a mai putut s-o zică, pentru că tatăl a luat măsuri îndată.

Aici este foarte important de luat aminte: tatăl l-a primit pentru că de fapt niciodată nu l-a părăsit! Fiul l-a părăsit pe tatăl, tatăl nu l-a părăsit pe fiu! Tatăl a rămas în aşteptarea fiului. Tatăl a dorit să îl aibă pe fiul său aproape. Nu a renunţat niciodată la inima de tată, de aceea a alergat înaintea lui, de aceea a căzut pe grumajii lui, de aceea l-a îmbrăţişat, de aceea l-a sărutat, de aceea a început să dea porunci: „Aduceţi degrabă haina lui cea dintâi şi-l îmbrăcaţi!”. Nu a zis: „Aduceţi degrabă haina lui dintâi şi daţi-i-o s-o îmbrace!”, ci: „Aduceţi degrabă haina lui dintâi şi-l îmbrăcaţi! Este fiul meu! Nu-i unul dintre slujitorii mei, care se poate îmbrăca singur. Dacă vreţi să-i arătaţi cinstirea pe care vreau eu să i-o arătaţi, atunci îmbrăcaţi-l!”. „Aduceţi încălţăminte în picioarele lui!”, nu: „Aduceţi încălţăminte şi lăsaţi-l să se încalte!”. „Daţi inel în mâna lui”. Apoi a zis: „Aduceţi viţelul cel îngrăşat şi-l înjunghiaţi şi mâncând, să ne veselim; căci acest fiu al meu mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat!” (*Luca 15, 23 – 24*). Cu aceasta, tatăl şi-a făcut datoria pe care i-o impunea inima de tată.

Mai era ceva de făcut: după ce oamenii au început să mănânce şi să se veselească, a sosit acasă şi celălalt fiu, care, informat fiind asupra situaţiei, nu voia să intre în casă. Tatăl a ieşit să stea de vorbă cu el şi atunci fiul şi-a vărsat veninul din suflet, că avea venin! Nu ştia că are un frate care a revenit, nu se bucura că are un frate care a fost primit cu bine, ci a zis: „Iată de atâţia ani îţi slujesc, şi niciodată n-am călcat porunca ta. Şi mie niciodată nu mi-ai dat măcar un ied ca să mă veselesc cu prietenii mei. Dar când a venit acest fiu al tău (nu a zis” acest frate al meu”) care şi-a risipit averea în desfrânări (în unele traduceri romaneşti este scris” şi-a mâncat averea cu curvele”), ai înjunghiat pentru el viţelul cel îngrăşat!”

Tatăl, tot cu inimă de tată şi faţă de cel care era răzvrătit, a zis:

„Fiule, tu totdeauna eşti cu mine şi toate ale mele ale tale sunt. Trebuia însă să ne veselim şi să ne bucurăm, căci fratele tău, acesta (nu a zis” fiul meu”, deşi era şi fiul tatălui, dar a arătat raportul pe care îl are cu cel nemulţumit), mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat!”

Cred că ne putem da toţi seama că Domnul Hristos a spus această pildă ca să înţeleagă oamenii că Dumnezeu este Tatăl lor. A vorbit despre Dumnezeu care este Tată faţă de fiii Săi, răi sau buni, a vorbit despre Dumnezeu Tatăl care răsare soarele peste cei buni şi peste cei răi, care trimite ploaia peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi, a vorbit despre Dumnezeu Tatăl care aleargă spre omul ce vine către Dânsul.

Mântuitorul nostru ne-a învăţat rugăciunea „Tatăl nostru”, care ne-a pus în evidentă că L avem pe Dumnezeu ca Tată. Domnul Hristos ne-a spus: „Şi care tată dintre voi, dacă îi va cere fiul pâine, oare, îi va da piatră? Sau de-i va cere peste, oare îi va da, în loc de peşte, şarpe? Sau dacă-i va cere un ou, îi va da scorpie?” după care trage o concluzie: „Dacă voi, răi fiind – dacă voi, în situaţia de tată, răi, faţă de Dumnezeu care este bun – ştiţi să daţi fiilor voştri daruri bune, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri” (*Luca 11, 11 – 13*).

Noi ştim de la Domnul Hristos că avem un Tată în cer, dar uităm lucrul acesta. Suntem nepăsători faţă de lucrul acesta. Nu avem în consideraţie lucrul acesta. Ca şi când lucrurile acestea ar fi spuse pentru altcineva, nu pentru noi. Nouă ne-a spus Domnul Hristos că avem Tată în cer şi că Tatăl nostru Cel din ceruri este mai bun decât cel pământesc. Cu toate acestea nu avem încredere, nu avem siguranţa binelui.

Am mai spus şi prin alte părti că noi nu trebuie să considerăm că Dumnezeu este sponsor, că Dumnezeu este terorist, în înţelesul că stai cu frică înaintea Lui. Dumnezeu este Tatăl nostru bun şi iubitor de oameni, milostiv şi iubitor de oameni. Dumnezeu care are milă şi îndurări şi iubire de oameni. Aşa-L prezintă Sfânta noastră Biserică pe Dumnezeu, care este Tatăl nostru, care ne aşteaptă, care ne primeşte, care aleargă spre noi. Aşa-L înţelegem noi pe Dumnezeu – Tatăl nostru.

Şi totuşi, stăm cu atâta nepăsare, stăm fără credinţă în faţa lui Dumnezeu sau poate că nici nu stăm în faţa lui Dumnezeu, ci stăm ca nişte oameni care nu ştiu de ceva mai presus de ei. Şi-atunci vine

Domnul Hristos cu pilda fiului risipitor şi ni-L mai arată o dată pe Dumnezeu ca tată, ne încredinţează că Dumnezeu este gata să ne primească dacă şi noi vrem să fim primiţi şi dacă facem cale întoarsă de la rău la bine.

Dacă am avea această credinţă, n-am avea teama că Dumnezeu ne pedepseşte. Dacă am avea această încredinţare, am avea siguranţa că Dumnezeu ne primeşte. Sigur că trebuie să ne facem şi noi datoria, pentru că dacă facem altceva decât ce vrea Dumnezeu, ne depărtăm de Dumnezeu. Depărtarea nu este numai spaţială, în înţelesul că te duci într-o tară îndepărtată, cum s-a dus fiul risipitor. Poţi să te duci într-o tară îndepărtată – prin nepăsare. Poţi să te duci într-o tară îndepărtată – stând acolo unde eşti, dar făcând nişte lucruri rele. Poţi să te duci într-o tară îndepărtată fără să te mişti de unde eşti – ducând o viaţă pe care nu o binecuvântează Dumnezeu.

Dar întoarcerea de la rău la bine este o întoarcere la Dumnezeu, care ne primeşte. Nu se poate să nu ne primească Dumnezeu, care este Tatăl nostru. Este adevărat că noi zicem la Sfânta Liturghie şi la slujba Cununiei: „Şi ne învredniceşte pe noi, Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă, să cutezăm a te chema pe Tine, Dumnezeul cel ceresc Tată, şi a zice: Tatăl nostru…”. Ne dăm seama că nu trăim o viaţă în care să avem raporturi de fii faţă de Tatăl cel ceresc şi, de aceea, avem cumva o sfială în a-L numi pe Dumnezeu – Tată, pentru că nu suntem ca El. Şi totuşi… nu trebuie să facem noi – ce face Tatăl nostru. Adică noi facem ceea ce putem face, iar Tatăl nostru face mai mult decât noi, pentru noi, pentru binele nostru.

Este bine, făcându-se pomenirea de peste an a fiului risipitor, a tatălui primitor, a fratelui împotrivitor, să ne întrebăm şi noi, acum: credem în Tatăl cel primitor, sau nu? îl căutăm numai atunci când avem treabă cu El, şi atunci nu este tată, ci sponsor? Stăm cu teama că Dumnezeu nu ne primeşte în faţa Lui? Atunci înseamnă că pentru noi Dumnezeu nu este Tatăl nostru, ci terorist. Or, viaţa noastră trebuie să fie alcătuită pe ideea aceasta, că Dumnezeu este Tatăl nostru. Dar ştiţi ce se poate întâmpla? Ca acelaşi om, să fie uneori fiu risipitor, alteori să fie fiu care se întoarce, alteori să fie el însuşi frate împotrivitor, alteori să fie tată primitor.

Este bine să ne cercetăm pe noi înşine în această privinţă: Cum

suntem noi faţă de oamenii din jurul nostru? Avem inimă de tată? Vrem să avem inimă de tată? Avem inimă de frate adevărat? Vrem să avem inimă de frate adevărat? Avem inimă de prieten? Vrem să avem inimă de prieten? Dacă da, înseamnă că am învăţat ceva din pilda cu fiul risipitor şi cu tatăl primitor, amin!

ÎNFRICOŞATA JUDECATĂ

Mănăstirea Brâncoveanu
22 februarie 1998

Duminica de astăzi se numeşte şi *Duminica Judecăţii*, Duminica în care se pomeneşte Judecata de apoi, Judecata viitoare, ultima Judecată, la care se vor prezenta toţi credincioşii. La sfintele slujbe ale Bisericii noastre se pomeneşte de mai multe ori Judecata din urmă. La ectenie se spune aşa: „Sfârşit creştinesc vieţii noastre, fără durere, neînfruntat, în pace şi răspuns bun la înfricoşata Judecată a lui Hristos să cerem". Ce să cerem? Să cerem de la Domnul Hristos *sfârşit creştinesc*. Ce înseamnă *sfârşit creştinesc*? Să ne sfârşim aşa cum vrea Dumnezeu să se sfârşească cei ce sunt ai Lui („creştin" înseamnă „aparţinător Domnului Hristos"). „Sfârşit creştinesc vieţii noastre" – să ni se sfârşească viaţa frumos, în linişte; să ni se sfârşească viaţa uniţi fiind cu Domnul Hristos prin împărtăşirea cu Trupul şi Sângele Lui; să ni se sfârşească viaţa în lumină, în linişte.

Biserica doreşte ca sfârşitul să ne fie *fără durere*. Sunt atâţia oameni care se chinuiesc înainte de sfârşit, au dureri mari. Biserica noastră doreşte ca sfârşitul nostru să fie fără dureri.

Şi mai cum să fie? *Neînfruntat*. Mai de mult se spunea *neruşinat*. Ce înseamnă asta *neruşinat*, *neînfruntat*? Înseamnă ca să fie un sfârşit în care să nu se găsească nicio vină a omului, să nu se spună ceva urât despre viaţa lui. Ca să ajungem la aşa ceva trebuie să trăim o viaţă frumoasă, o viaţă după voia lui Dumnezeu şi atunci sfârşitul o *să fie neînfruntat*.

Cum să mai fie sfârşitul nostru? *În pace* – în linişte. Sunt unii care în faţa morţii au zbucium sufletesc, se frământă, au stări sufleteşti în marginea nebuniei. Cei care au avut o viaţă care nu i-a dus la linişte,

la o legătură cu Dumnezeu, pe aceia nu-i binecuvântează Dumnezeu.

Şi mai cerem ceva: să avem *răspuns bun* la înfricoşata Judecată a lui Hristos. Despre Judecata lui Hristos s-a pomenit astăzi citindu-se despre Judecata de apoi. Judecata de apoi este hotărâtoare, dar nu este singura judecată! După ce se desparte sufletul de trup, la moarte, se duce în faţa lui Dumnezeu şi urmează *Judecata particulară*, adică judecata fiecărui suflet în parte. La judecata particulară, Dumnezeu hotărăşte, după aşezarea omului, unde trebuie să fie dincolo de mormânt, la bine sau la rău, la fericire sau la chinuire.

Noi credem că există rai şi iad, ştim acest lucru din învăţătura Bisericii, îl citim în Evanghelie. Raiul este locul şi starea (mai ales starea), după moarte a sufletului fericit, iar iadul este locul şi starea sufletului care nu s-a ţinut de rânduielile lui Dumnezeu. Şi acolo rămâne până la Judecata viitoare sau până când hotărăşte Dumnezeu altfel, pentru că noi credem că se poate interveni cu rugăciuni pentru binele celor morţi.

Există creştini care nu se mai roagă pentru cei morţi. Biserica noastră se roagă pentru cei vii, dar nu-i părăseşte pe cei morţi, pentru că noi zicem că morţii sunt vii şi după moarte.

Domnul Hristos le-a spus unor saduchei şi farisei care voiau să ştie cum este dincolo de lumea aceasta că Dumnezeu este „Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacov” (*Marcu 12, 26*) şi că „Nu este Dumnezeul morţilor, ci al viilor” (*Matei 22, 32*), pentru că toţi sunt vii în El. Credinţa noastră este că după suflet, omul nu moare. Avraam, Isaac şi Iacov muriseră când a zis Dumnezeu despre Sine: „Eu sunt Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacov”. Domnul Hristos spune că Dumnezeu nu este al celor morţi, ci al celor vii; acesta este înţelesul cuvintelor din Sfânta Scriptură „toţi sunt vii în El”.

Nu există posibilitatea ca sufletul să moară, ci putem vorbi de o moarte sufletească, aceasta însemnând despărţirea sufletului de Dumnezeu, deci condamnarea veşnică. Despărţirea de Dumnezeu este osândirea sufletului la chinurile veşnice şi acolo este nefericirea celor care au trăit o viaţă care nu este după voia lui Dumnezeu. Nu se poate ajunge acolo decât prin hotărârea lui Dumnezeu (de fapt, am putea zice prin hotărârea omului, pentru că omul singur îşi pregăteşte locul –

şi la bine şi la rău). Dacă e bun – sigur merge la bine. Dacă e rău – sigur merge la rău. Dumnezeu spune unde merge omul după moarte, pentru că Domnul Hristos va judeca lumea.

Cei care merg la chin pot fi scoşi din chinurile iadului prin rugăciunile Bisericii, prin milosteniile care se fac pentru ei, prin rugăciunile celor din familia lor, prin rugăciunile celor apropiaţi ai lor. Noi nu ştim când anume pot fi scoşi din iad, dar ştim că până la Judecata din urmă, hotărârea nu este încă definitivă, iar cei ce sunt la rău pot ajunge la bine cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu ajutorul Bisericii.

Dar atunci de ce mai este nevoie şi de o Judecată viitoare, de o Judecată ultimă? Pentru că oamenii au făcut anumite păcate, au făcut anumite lucruri rele, care au rămas şi după ei. Răutatea lor a rămas în lumea aceasta şi lucrează şi după ce au trecut ei din această lume. De pildă, cei care propovăduiesc lucruri care nu sunt adevărate, lucruri care sunt împotriva adevărului, rătăciri, cei care câştiga suflete pentru rătăcirea lor. Rătăcirea lor rămâne mai departe, până la sfârşitul lumii. La Judecata viitoare se va vedea ce urmări au avut răutăţile oamenilor, după cum se va vedea şi ce urmări a avut binele oamenilor, binele pe care l-au făcut oamenii şi abia atunci se hotărăşte pentru totdeauna.

Sfântul Evanghelist Matei retine în Evanghelia lui câteva lucruri în legătură cu Judecata viitoare. Noi credem că la Judecata viitoare vor fi judecaţi toţi în toate privinţele. Numai că Sfântul Evanghelist Matei a reţinut de la Domnul Hristos cuvinte care privesc binele şi răul pe care l-au făcut oamenii în legătură cu semenii lor; de fapt, în legătură cu Domnul Hristos: „Întrucât aţi făcut unuia dintr-aceşti fraţi ai Mei prea mici, Mie Mi-aţi făcut” (*Matei 25, 40*). Este vorba despre şase lucruri pe care trebuie să le avem în vedere pentru Judecata de apoi. Anume, zice Domnul Hristos că va despărţi Fiul Omului pe cei buni de cei răi „cum desparte păstorul oile de capre” (*Matei 25, 32*), şi va zice celor de-a dreapta (la dreapta vor fi oile, la stânga vor fi caprele): „Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost şi Mi-aţi dat să mănânc; însetat am fost şi Mi-aţi dat să beau; străin am fost şi M-aţi primit; gol am fost şi M-aţi îmbrăcat; bolnav am fost şi M-aţi cercetat; în temniţa am fost şi aţi venit la Mine”. Şi ei vor răspunde: „Doamne, când Te-am văzut flămând şi Te-am hrănit? Sau însetat şi Ţi-am dat să bei? Sau

când Te-am văzut străin sau gol şi Te-am îmbrăcat? Sau când Te-am văzut bolnav sau în temniţă şi am venit la Tine?" şi va răspunde Domnul Hristos: „Întrucât aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi ai Mei prea mici, Mie Mi-aţi făcut". Apoi va zice celor de-a stânga: „Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui. Că flămând am fost şi nu Mi-aţi dat să mănânc; însetat am fost şi nu Mi-aţi dat să beau; Străin am fost şi nu M-aţi primit; gol am fost şi nu M-aţi îmbrăcat; bolnav şi în temniţa am fost şi nu M-aţi cercetat". Şi vor întreba şi cei de-a stânga: „Doamne, când ai fost aşa cum zici că ai fost şi nu Te-am ajutat?"; iar Domnul Hristos va zice: „Întrucât n-aţi făcut unuia dintre aceştia prea mici, nici Mie nu Mi-aţi făcut" (*Mat. 25, 32 – 46*).

Cuvintele acestea ale Domnului Hristos arată că, atunci când facem un bine, îl facem şi pentru Domnul Hristos, iar când facem un rău, îl facem şi în faţa Domnului Hristos. Nu-L avem în vedere pe Domnul Hristos când facem răul, şi L avem pe Domnul Hristos în vedere dacă facem binele.

Ştim aceasta de la Domnul Hristos şi nu putem să fim nepăsători faţă de un cuvânt veşnic al Domnului Hristos. Din cât putem, bineînţeles, să facem binele pentru Domnul Hristos, pentru înmulţirea binelui din lumea aceasta şi mai ales pentru binele nostru la Judecata viitoare.

Mai sunt şi alte judecaţi: *Judecata milostivă* de la spovedanie, când preotul judecă situaţia în care se găseşte cel care se spovedeşte şi dă o hotărâre asupra vieţii lui. Este foarte bine să meargă credincioşii să-şi mărturisească păcatele, să fie judecaţi şi, judecaţi fiind, să primească îndrumări, să ştie ce au de făcut ca să poată să înainteze spre bine şi să se ferească de rău.

Mai este şi o judecată, pe care o facem noi înşine: *Judecata pe care o avem în legătură cu oamenii din jurul nostru*. Domnul Hristos a spus: „Nu judecaţi ca să nu fiţi judecaţi" (*Mat. 7, 1*). Şi iată că noi judecăm ca şi cum noi am fi puşi să judecăm. Nu-L lăsăm pe Domnul Hristos şi luăm noi, cum se spune în *Pateric*, dregătoria lui Hristos, când despre unul zicem că este bun, despre altul zicem că este rău, când spunem noi ce trebuie să se facă cu unul şi cu altul.

Bineînţeles că există şi o judecată în lumea aceasta. O judecată

hotărâtă pentru rolul pe care îl au oamenii în societate: *Judecata instituţiilor de judecată*. Şi acolo sunt pusi oameni care să hotărască anumite lucruri. Eu n-am fost niciodată la o judecată, nici pârât, nici martor. Sunt atâţia oameni care ajung, totuşi. Sunt atâtea procese care se fac, care durează. Oamenii sunt asupriţi de lucruri rele.

Sfântul Apostol Pavel zicea că nu este bine să se judece creştinii înaintea necredincioşilor (cf. *I Cor. 6, 46*). Erau credincioşi care se duceau să se judece în faţa tribunalelor păgânilor şi Sfântul Apostol Pavel zicea că nu e bine ca un om credincios să se ducă să-l judece păgânii. Dumnezeu ştie când se poate şi când nu se poate evita o situaţie de genul acesta. Când te trag alţii în judecată nu poţi să rămâi în afară de tribunale, chiar ale păgânilor, dacă e cazul.

Mai este o judecată la care ne gândim prea puţin, şi anume *Judecata de la rugăciune*. Sfântul Ioan, cel ce a scris Scara, spune că în raport cu cel ce se roagă, „rugăciunea este judecătorie şi judecată şi scaunul Judecătorului înainte de Judecată viitoare". Cum ne este rugăciunea aşa ne este starea sufletească. La rugăciune se arată cât suntem de întinaţi sau cât suntem de curaţi, cât suntem de învăluiţi sau cât suntem de depărtaţi de lumea aceasta. Numai la rugăciune putem să ştim ce legătură avem cu Dumnezeu, ce legătură avem cu oamenii. În rugăciune ne apar fel de fel de gânduri care arată cine suntem şi ce suntem.

Am început pregătirea pentru Sfintele Paşti acum două săptămâni. Am vorbit atunci despre *pilda vameşului şi a fariseului*, despre smerenia vameşului şi despre faptele bune ale fariseului. Fariseul se lăuda cu faptele lui bune, vameşul îşi recunoştea păcatele. Biserica ne recomandă să fim după smerenie ca vameşul şi după fapte bune ca fariseul. Dacă nu avem faptele fariseului, nu am ajuns nici măcar la măsura fariseului. Ce spunea fariseul: „Dumnezeule, Îţi mulţumesc că nu sunt ca ceilalţi oameni, răpitori, nedrepţi, adulteri sau ca şi acest vameş. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câştig" (*Luca 18, 11 – 12*). Cel puţin în legătură cu postul, toţi suntem în lipsă! Sunt atâţia credincioşi care nu postesc nicio dată pe săptămână.

Am continuat apoi urcuşul duhovnicesc spre Paşti cu aducerea aminte de fiul risipitor, care s-a întors după ce şi-a cheltuit averea, şi

de tatăl său, care l-a primit şi l-a aşezat iarăsi în starea de fiu. Trebuie să avem încredere în Dumnezeu, dacă ne întoarcem de la rău la bine.

Acum ne pune Sfânta noastră Biserică în faţă Judecata de apoi şi a doua venire a Domnului Hristos. În legătură cu a doua venire a Domnului Hristos se pune o întrebare: Când va fi a doua venire? Pentru că noi mărturisim în Crez că Domnul Hristos „iarăsi va să vină cu mărire, să judece viii şi morţii, a Cărui împărăţie nu va avea sfârşit". Când va fi aceasta? Răspunsul este clar: Nu se ştie! Domnul Hristos însuşi a spus că „de ziua şi de ceasul acela nimeni nu ştie, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl" (*Mat. 24, 36*). Deci nu ştim când va fi a doua venire. Noi trebuie să fim totdeauna pregătiţi să-L întâmpinăm pe Domnul Hristos. Să ducem o viaţă în aşa fel încât să ne putem întâlni oricând cu Domnul Hristos. Lucrul acesta este foarte important!

Noi nu stăruim atâta asupra celei de-a doua veniri a Domnului Hristos pentru că într-un fel noi o simţim, o prăznuim la fiecare Sfântă Liturghie, căci zicem: „Aducându-ne aminte, aşadar, de această poruncă mântuitoare şi de toate cele ce s-au făcut pentru noi: de cruce, de groapă, de învierea cea de-a treia zi, de suirea la ceruri şi de şederea de-a dreapta şi de cea de a doua şi slăvită iarăsi venire, ale Tale dintru ale Tale, Ţie-ţi aducem de toate şi pentru toate".

Deci, la fiecare Sfântă Liturghie, noi pomenim şi prăznuim a doua venire a Domnului Hristos. De aceea nu ne gândim atât la a doua venire şi, mai ales, nu o aşteptam cum o aşteaptă alţi creştini care nu-s de credinţa noastră. Ei nu au Liturghie şi, neavând Liturghie, nu au nici înainteprăznuirea celei de a doua veniri a Domnului Hristos.

Şi mai este ceva: pentru fiecare dintre noi întâlnirea cu Domnul Hristos poate fi la orice rugăciune. Întâlnirea cu Domnul Hristos poate fi la orice citire din *Sfânta Evanghelie*. Întâlnirea cu Domnul Hristos poate fi de câte ori facem un bine fratelui nostru. Întâlnirea cu Domnul Hristos poate fi pentru fiecare dintre noi, sigur, când vom trece din această viaţă şi când se va hotărî locul pe care ni l-am pregătit pentru viaţa veşnică. În *Pateric* este scris că: „În ce te găseşte moartea, în aceea te duci". Dacă ducem o viaţă frumoasă şi bună şi ne găseşte moartea în bine, în bine ne ducem.

Să ne rugăm Mântuitorului nostru Iisus Hristos să ne lumineze

mintea şi să ne tină în minte. Iar *Judecata de apoi*, *judecata particulară*, *judecata de la spovedanie*, *judecata care vine peste noi de multe ori când ni se răsplătesc relele pe care le-am făcut*, *judecata de la rugăciune*, toate acestea să le avem în minte, să ne înţelepţim prin gândurile de la judecată. Să ne ferim cât putem să judecăm pe fraţii noştri, ca să se împlinească şi cu noi cuvântul: „Nu judecaţi ca să nu fiţi judecaţi" (*Matei 7, 1*).

În *Pateric* se spune că pe un călugăr era senin şi cu bucurie pe patul de moarte, l-au întrebat fraţii cum de e aşa liniştit în faţa morţii, că doar n-a dus o viaţă deosebită. Călugărul le-a răspuns că nu a avut o viaţă deosebită dar că, de când a intrat în mănăstire, a luat aminte la cuvântul Domnului Hristos „Nu judecaţi ca să nu fiţi judecaţi" şi că-l va spune Domnului Hristos: „Doamne am împlinit acest cuvânt şi aştept să împlineşti şi Tu făgăduinţa de-a nu mă judeca".

Mai este un cuvânt spus de Domnul Hristos: că sunt şi oameni care nu vor merge la judecată. Bineînţeles nu în înţelesul că nu vor merge la Judecată şi că nu se va hotărî asupra lor, ci în înţelesul că vor trece prin Judecată ca şi cum nu s-au dus la Judecată. Zice Domnul Hristos: „Cel ce ascultă cuvântul Meu şi crede în Cel ce M-a trimis, are viaţa veşnică şi la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viaţa" (*Ioan 5, 24*).

Să ne rugăm lui Dumnezeu să fim şi noi între aceia care la Judecată nu vor merge, ci s-au mutat, se mută din moarte la viaţă.

Mărire Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh! Amin.

ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI

Mănăstirea Brâncoveanu
5 februarie 1999

Suntem în cuprinsul sărbătorii întâmpinării Domnului nostru Iisus Hristos, în care se face mereu pomenire despre faptul că Sfântul şi dreptul Simeon L-a primit în braţele sale pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Acesta este un dar de la Dumnezeu şi o învrednicire deosebită pentru Sfântul şi dreptul Simeon. Noi, cum am spus Duminica trecută, suntem mai avantajaţi decât dreptul Simeon, pentru că putem să-L primim pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos în fiinţa noastră şi să-L

purtăm în noi nu numai câteva clipe, ci o viaţă întreagă şi chiar o veşnicie întreagă.

La Sfânta Liturghie, după ce se împărtăşesc preoţii, se spune: „Luminează-te, luminează-te noule Ierusalime că slava Domnului peste tine a răsărit. Saltă acum şi te bucură Sioane, iar tu, curată Născătoare de Dumnezeu, veseleşte-te întru învierea Celui născut al tău". Se adresează după aceea o rugăciune Celui cu care preoţii s-au împărtăşit, care este Pastele: „O, Pastile cele mari şi preasfinţite, Hristoase; o, înţelepciunea şi Cuvântul lui Dumnezeu şi Puterea, dă-ne nouă mai adevărat a ne împărtăşi cu Tine în ziua cea neînserată a Împărăţiei Tale".

Nu considerăm că întâlnirea prin Sfânta Împărtăşire este ultima posibilitate de întâlnire cu Domnul Hristos, chiar dacă este una dintre marile posibilităţi pe care le avem în această lume. De fiecare dată când ne împărtăşim, zicem: „Dă-ne nouă mai adevărat a ne împărtăşi", adică ne-am împărtăşit noi cum ne-am împărtăşit, cum s-a putut, la măsurile la care am ajuns, dar sigur se poate mai mult, nu din partea noastră. Noi de multe ori credem că suntem vinovaţi înaintea lui Dumnezeu pentru că nu ajungem să avem în conştiinţa noastră bucuria, simţământul prezentei Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Nu ştiu dacă este aşa, pentru că învrednicirea nu ne-o dăm noi, ci Dumnezeu. Nu trebuie să cerem de la noi lucruri pe care, până la urmă, nu le cere nici Dumnezeu.

Am citit odată o carte despre stareţii ruşi şi nu mi-a mai rămas din cartea aceea decât o singură afirmaţie, o singură frază: „Nu poţi să-i ceri unui copil să meargă la acelaşi pas cu un om mare". Este o frază cât o carte! Este o învăţătură pe care ar trebui s-o avem în conştiinţa noastră şi să ne gândim la ea.

Mi-aduc aminte, când eram copil, că am venit de la Ocna Sibiului pe jos, vreo nouă km, cu părinţii mei; m-au mai luat în braţe, m-au mai lăsat pe jos, mă dureau picioarele, mi-era greu şi ziceam: „Hai să mai stăm puţin... hai să mai mergem". Atunci mi-am dat eu seama că trebuie să ai o înţelegere specială faţă de cei mici.

Dacă este adevărat lucrul acesta pentru viaţa fizică, este adevărat şi pentru viaţa spirituală, pentru viaţa sufletească. Nu-i poţi cere unui om mic din punct de vedere spiritual, să facă lucruri mari, ca

unul care este înaintat în viaţa spirituală. Or, Împărtăşirea cu Sfintele Taine – Hristos ne-o dă la măsura la care suntem noi. Nu a cerut o viaţă extraordinară ca să te poţi împărtăşi! A cerut o viaţă corectă, o viaţă pe care pot s-o ducă cei mulţi, dacă se silesc.

Am spus şi altă dată, un lucru care se cam neglijează în gândirea noastră, iar în învăţătura Bisericii nici nu se face măcar vreo referire la el, anume, că la Cina cea de Taină, între cei care s-au împărtăşit au fost şi doi nevrednici, pe care Domnul Hristos totuşi i-a împărtăşit. Este vorba de Iuda, care L-a vândut pe Domnul Hristos, şi de Sfântul Apostol Petru, care avea să se lepede de El. Ştim lucrul acesta pentru că este mărturisit de Evanghelie. Este adevărat că în Iuda, după ce s-a împărtăşit, a intrat satana, dar, oricum, Domnul Hristos nu a stat împotrivă.

De ce a făcut Domnul Hristos aceasta? Nu ştim! Dar ştim că a făcut aceasta în faţa vremelniciei şi a veşniciei şi, dacă Evanghelia a ajuns până la noi, a făcut-o şi în faţa noastră.

Sfântul Apostol Pavel, în *Epistola I-a către Corinteni*, spune: „Să se cerceteze însă omul pe sine şi aşa să mănânce din pâine şi să bea din pahar. Căci cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie, osândă îşi mănâncă şi bea. De aceea mulţi dintre voi sunt neputincioşi şi bolnavi şi mulţi au murit” *(I Cor. 11, 28 – 30).* Noi nu vrem să osândim pe nimeni şi nu ştim dacă Sfântul Apostol Pavel s-a gândit la slăbiciunile fizice de pe urma nevredniciei cuiva de a se împărtăşi; aici este vorba de faptul că un om intră în cămara de nuntă fără să aibă haină de nuntă. Adevărul este că sunt oameni care nu pot face mai mult. Cel care a fost scos de la nuntă a fost un om care a sfidat, a fost un om care s-a împotrivit, care a vrut să-şi arate cât este el de grozav că intră la nuntă neavând haină de nuntă.

Dar există şi oameni care sunt mici ca măsură sufletească. Nu că n-ar vrea să fie mari, că nu pot să fie mari, dar aceasta le este măsura. Cu aceştia trebuie să avem îngăduinţa specială, să ne gândim la faptul că „nu poţi cere unui copil să meargă la acelaşi pas cu un om mare”.

Domnul Hristos a asemănat Sfânta Împărtăşanie cu pâinea, cu pâinea cea de toate zilele şi a zis: „Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în veci. Dacă nu veţi mânca trupul Fiului Omului şi nu veţi bea sângele Lui, nu veţi avea viaţa în voi. Trupul Meu este adevărata

mâncare și sângele Meu, adevărata băutură” *(Ioan 6, 51, 53, 55)*. Domnul Iisus Hristos n-a dat împărtășirea ca pe o recompensă, ca pe un dar, celor care duc o viață excepțională, ci a dat-o ca pe un ajutor. Pâinea pe care o mâncăm este ajutor ca să trăim! Cine nu mănâncă – moare, cine mănâncă – trăiește! Așa se întâmplă fizic, așa se întâmplă și spiritual.

Aceasta nu înseamnă că trebuie să fii nepăsător, că ai putea să ai niște pretenții să te împărtășești, că doar tu ești acela care are trebuință de Pâinea Vieții. Domnul Hristos n-a dat întâi Pâinea, întâi a dat alte Taine. Domnul Hristos le-a dat oamenilor învățătura, n-a spus: „No, oameni buni, uite, dacă vreți să vă mântuiți, vă dau Eu cale de mântuire: vă împărtășiți cu Trupul și Sângele Meu și vă mântuiți”. Nu așa! Ci i-a învățat să fie buni, să ierte, i-a învățat să creadă, i-a învățat să se smerească, i-a învățat să aibă îngăduință. Adică toată *Evanghelia* este un fel de împărtășire, toată *Evanghelia* este un fel de întâmpinare a Domnului nostru Iisus Hristos și o întâmpinare a noastră pentru Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Evanghelia este împărtășire și Cuvântul lui Dumnezeu este Trup al lui Dumnezeu, în înțeles spiritual. Pentru a ne împărtăși, trebuie să ne încadrăm într-o viață care să ne facă pe cât posibil vrednici, deși, până la urmă, învrednicirea cea adevărată ne-o dă Domnul Iisus Hristos: „Învrednicește-ne, Doamne, în seara aceasta fără de păcat.”, „Învrednicește-ne, Doamne, în ziua aceasta fără de păcat.”, „Învrednicește-ne, Doamne, să zicem: Tatăl nostru”. Sunt niște lucruri pe care Dumnezeu ni le dă în măsura în care suntem sinceri, ni le dă în măsura în care facem rânduială în viața noastră, în măsura în care nu forțăm lucrurile ca să intrăm cu haină murdară între oameni cu haine curate. Cerem de la Dumnezeu învrednicire specială și credem că Dumnezeu ne învrednicește la măsurile noastre.

Tare îmi place mie împrejurarea aceea istorisită în Sfânta Evanghelie de la Marcu, în legătură cu omul care a zis: „Cred, Doamne! Ajută necredinței mele” *(Marcu 11, 24)*. Domnul Hristos nu a zis: „Dacă n-ai destulă credința n-am ce-ți face! Să-ți înmulțești credința și apoi stăm de vorbă”, ci l-a ajutat cu credința câtă a avut-o! Este foarte important lucrul acesta: să ai dorința de mai mult, ca să primești învrednicirea de la Dumnezeu. Și după ce te învrednicești din partea

lui Dumnezeu de unirea cu Domnul nostru Iisus Hristos, să zici: „Dă-ne nouă să ne împărtăşim mai adevărat” (nu numai atât, la măsura aceasta, ci la măsuri mai mari, la măsura cea mai mare cu putinţă) când? „în ziua cea neînserată a împărăţiei Tale”.

Pentru un om credincios care a intrat în împărăţia lui Dumnezeu, „ziua cea neînserată a împărăţiei lui Dumnezeu” începe de aici. Un om credincios este deja intrat în „ziua cea neînserată” din punct de vedere spiritual, în ziua în care nu este alternantă, adică schimbare între lumină şi întuneric, ci numai lumină din punct de vedere spiritual. Deci există progres, nu se ajunge niciodată la ultima posibilitate.

Cuvintele acestea le-am alcătuit în legătură cu cinstirea pe care i-o aducem dreptului Simeon pentru că L-a primit în braţe pe Domnul Iisus Hristos. Da, L-a primit în braţe pe Domnul Iisus şi noi îl cinstim pentru aceasta! Dar cred că şi el ne cinsteşte pe noi, pentru că L primim pe Domnul Hristos în inimile noastre şi L putem tine o veşnicie întreagă, nu câteva clipe sau câteva minute, cât L-a ţinut dreptul Simeon.

Pentru rugăciunile dreptului Simeon, pentru rugăciunile Sfintei Ana, pentru rugăciunile Sfintei Agata, care înseamnă „cea bună”, să ne ajute Dumnezeu să fim şi noi buni, cu neclintire în bunătate, şi atunci ne vom împărtăşi sigur „mai adevărat” cu Domnul Hristos „în ziua cea neînserată a împărăţiei Sale”. Amin!

CUVÂNT LA ÎNMORMÂNTARE

7 februarie 1999

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin.

„Îndrăzneşte, scoală-te! Te cheamă!” (*Marcu 10, 49*)

Cuvintele acestea se găsesc în *Evanghelia de la Marcu* şi nu sunt nici cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos, nici cuvintele vreunuia dintre ucenici, ci sunt cuvinte ale oamenilor din mulţime adresate unui om fără vedere, care aflase că Domnul Hristos trece pe acolo şi L ruga pe Mântuitorul să-i dea vedere. Oamenii din mulţime mai întâi l-au dojenit ca să tacă, apoi, după ce au aflat că Domnul Hristos îl cheamă la El, i-au spus: „Îndrăzneşte, scoală-te! Te cheamă!”

Cuvintele acestea reprezintă de fapt întreaga *Evanghelie* a Mântuitorului nostru Iisus Hristos! Oricare dintre paginile *Sfintei Evanghelii* este o chemare, este un îndemn la încredere, este un îndemn la o viaţă mai presus de viaţa obişnuită. Ai încredere pentru că te cheamă! Fii cu încredinţare în viaţă pe care o trăieşti, căci te cheamă Domnul Hristos!

Pilda cu fiul risipitor, care s-a citit astăzi din *Sfânta Evanghelie de la Luca*, este o chemare adresată nouă din partea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Domnul Hristos le-a spus unor oameni care erau în preajma Lui, dintre care unii farisei şi alţii vameşi, trei pilde pline de încredere: *pilda cu oaia cea pierdută*, *pilda cu drahma cea pierdută* şi *pilda cu fiul risipitor*. Toate acestea exprimă încredere, pentru că Domnul nostru Iisus Hristos vrea să avem încredere, să trăim în această viaţă cu credinţa în El, cu încrederea în iubire.

Ai încredere, nu-ţi pierde credinţa, nu te lăsa obosit în această viaţă! Ai încredere în Mântuitorul, ai încredere în Dumnezeu Tatăl, ai încredere în Duhul Sfânt, ai încredere în rugăciunile Maicii preacurate, ai încredere în bine, ai încredere în mijlocirile sfinţilor! Ai încredere, nu te lăsa biruit de necazuri, nu te lăsa slăbit de greutăţi! Te cheamă Domnul Hristos! Te ajută Domnul Hristos! Scoală-te, nu fi nelucrător şi nepăsător!

Domnul nostru Iisus Hristos le-a vorbit celor care erau atunci de faţă, fariseilor şi vameşilor, despre păstorul care-şi duce pe umăr oaia cea pierdută şi-i cheamă pe cei din jurul său să se bucure împreună că a găsit-o. Apoi spune că „bucurie mai mare se face în cer pentru un păcătos care se pocăieşte decât pentru nouăzeci şi nouă de drepţi care nu au nevoie de pocăinţă”.

A mai spus Domnul Hristos o pildă, cu *drahma cea pierdută*, în care este vorba despre o femeie care a pierdut o drahmă, iar când a găsit-o, după ce a scotocit peste tot şi a dat de ea, a chemat vecinele şi a zis: „Bucuraţi-vă cu mine, căci am găsit drahma pe care o pierdusem” (*Luca 15, 9*); apoi a spus: „Aşa se face bucurie îngerilor pentru un păcătos care se pocăieşte” (*Luca 15, 10*). Iar bucuria care se face în cer pentru un păcătos care se pocăieşte, a înfăţişat-o Domnul Hristos ca pe un ospăţ, ca pe ospăţul acela pe care l-a făcut tatăl cel primitor pentru fiul care, după ce şi-a risipit partea de avere, s-a întors acasă,

cerându-şi iertare pentru greşelile făcute.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos a spus lucrurile acestea la măsurile omului. El a vrut să înţelegem că Dumnezeu este Tatăl nostru. Dar, în pilda aceasta cu fiul risipitor şi cu tatăl primitor, a vorbit despre un tată oarecare dintre cei de pe pământ; un tată oarecare a alergat în faţa fiului care se întorcea, un tată bun l-a îmbrăţişat pe fiul care se întorcea, un tată bun l-a sărutat, un tată bun a rânduit toate cele spre bine.

Domnul Hristos ne face să ne gândim la faptul că dacă un tată pământesc poate face aşa ceva, cu atât mai mult Tatăl Cel ceresc, care este Tatăl nostru. Într-o altă împrejurare Domnul Hristos a zis: „Care tată dintre voi, dacă îi va cere fiul pâine, oare îi va da piatră? Sau dacă îi va cere peste, oare el îi va da în loc de peşte, şarpe? Sau dacă-i va cere un ou, îi va da scorpie?” (*Luca 11, 11 – 12*); şi a continuat: „Dacă voi, răi fiind, ştiţi să daţi fiilor voştri daruri bune, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri” (*Luca 11, 13*).

Noi ştim că Dumnezeu este Tatăl nostru. Avem încredere în Dumnezeu Tatăl nostru, ştim că ne cheamă Tatăl nostru la El, că ne ajută să mergem la El; avem încredere în Dumnezeu, ascultăm chemarea Lui, avem siguranţa că ne primeşte şi ne ajută.

Gândurile acestea le prezint cu prilejul mutării de la noi a unuia dintre credincioşii acestei parohii, Savu Popa. A avut şi el încredere în Dumnezeu, a străbătut prin viaţă, a întâmpinat multe. Credinţa în Dumnezeu l-a ţinut în linişte sufletească în faţa împrejurărilor grele pe care numai el le ştie care au fost şi câte au fost.

S-a întors acasă din vâltoarea greutăţilor prin care a trecut şi a pus temelie pentru o familie de care s-a bucurat de-a lungul anilor. Dacă n-a putut el să-l slujească lui Dumnezeu cu slujire preoţească, l-a învrednicit Dumnezeu să aibă un copil preot, l-a învrednicit Dumnezeu să aibă o fiică preoteasă, l-a învrednicit Dumnezeu să se bucure de familia lui, şi noi dăm slavă lui Dumnezeu pentru aceasta.

De obicei, când trece cineva din această viaţă, ne gândim la viaţa lui câtă o ştim, îi aducem mulţumire lui Dumnezeu şi zicem împreună cu toţi credincioşii: „Fie numele Domnului binecuvântat, de acum şi până în veac”. Dar să nu uităm că a fost sprijinit în lucrarea lui de o sotie bună care, lucru extraordinar de rar, *l-a aşteptat patrusprezece*

ani până când şi-a putut împlini gândul de a fi împreună în viaţa de căsătorie. Este un lucru de laudă! De câte ori am ocazia, le spun oamenilor: „Cunosc o femeie la Ocna Sibiului, care l-a aşteptat patrusprezece ani pe un băiat cu care voia să se căsătorească. Şi l-ar fi aşteptat şi mai mult, dacă ar fi trebuit! Şi vreme multă, şi vreme puţină, trece, când e vorba de un ideal!

Să ne gândim la lucrurile acestea şi să nu uităm niciodată că Domnul Hristos ne cheamă. Să avem încredere! Să avem încredere în ceea ce ne-a spus Mântuitorul!

Mai zilele trecute m-a întrebat cineva: „Părinte, cum explicaţi faptul că dumneavoastră sunteţi aşa de optimist şi cum se explică faptul că atâta seninătate izvorăşte din cărţile dumneavoastră?". Şi am răspuns: „Asta se întâmplă pentru că eu cred! Cred în *Evanghelie*, cred în ceea ce a spus Mântuitorul, cred că El ne cheamă, cred că ne ajută, cred că este «bun şi iubitor de oameni», că este «milostiv şi iubitor de oameni», că al Lui este «a ne milui şi a ne mântui», cred că Dumnezeul nostru este «Dumnezeul milei şi-al îndurărilor şi-al iubirii de oameni»".

În această împrejurare, având încredere în *Evanghelie*, având încredere în mijlocirile Maicii Domnului şi-ale tuturor sfinţilor, îl recomandăm pe cel ce s-a mutat de la noi, robul lui Dumnezeu, Savu, ca să fie primit cu drepţii şi cu sfinţii. Îl însoţim cu gândurile noastre bune şi-l ţinem în sufletul nostru. Aşa cum l-am avut în viaţă, îl ţinem şi pe mai departe, şi aşa îl vom avea şi în veşnicie.

Cu sentimentele din viaţă, pe care le păstrăm şi mai departe, ne vom întâlni cu el la vreme potrivită, dincolo de lumea aceasta, ca să-L mărturisim pe Tatăl pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită. Amin!

SFINŢII TREI IERARHI

„Unirea credinţei şi împărtăşirea Sfântului Duh cerând, pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm".

La fiecare Sfântă Liturghie şi la fiecare Sfântă Cununie ni se dă îndemnul să dăm toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu ca să

ajungem la unirea credinţei şi să ne împărtăşim de Duhul Sfânt. Când Duhul Sfânt este lucrător în noi, El vine cu lumină, când Duhul Sfânt este lucrător în noi, El vine cu sfinţire, când Duhul Sfânt este lucrător în noi, El vine cu preamărire pe care o aducem Domnului nostru Iisus Hristos, după cuvântul pe care Domnul Hristos însuşi i-a spus: „Acela (adică Duhul Sfânt) Mă va slăvi” (*Ioan 16, 14*). Noi spunem că suntem creştini ortodocşi, deci trebuie să fim dreptmăritori. Numai dacă aducem mărire lui Dumnezeu în gândurile noastre, cu cuvintele noastre, cu faptele noastre, cu viaţa noastră întreagă, suntem în ortodoxie.

Cei pe care îi pomenim astăzi sunt trei oameni mari, trei sfinţi deosebiţi. Toţi sfinţii sunt oameni deosebiţi, dar şi între sfinţi sunt unii care au parcă mai mult dar de la Dumnezeu şi au mai mare lucrare în sfinţire. Pe sfinţii pe care îi pomenim astăzi i-am mai pomenit în cursul acestei luni: la întâi ianuarie am pomenit pe Sfântul Vasile cel Mare, la 25 ianuarie pe Sfântul Grigorie Teologul şi la 27 ianuarie pe Sfântul Ioan Gură de Aur. Astăzi îi mai pomenim o dată şi împreună, ca să se ştie că fiecare dintre ei este mare în felul lui.

La această sărbătoare s-a ajuns pentru că unii creştini ziceau că este mai mare Sfântul Vasile cel Mare, alţii că Sfântul Ioan Gură de Aur, iar alţii ziceau că este mai mare Sfântul Grigorie Teologul. Ei credeau aşa pentru că aveau unele preferinţe şi aveau unele măsuri. Cei care au văzut că Sfântul Vasile cel Mare a fost un bun organizator, un om practic, un om de acţiune, au zis: apoi Sfântul Ioan Gură de Aur n-a fost aşa, Sfântul Grigorie n-a fost aşa, mai mare între ei este Sfântul Vasile cel Mare!

Cei care credeau că Sfântul Grigorie este cel mai mare, ziceau aşa pentru că Sfântul Grigorie are nişte adâncimi de gândire mai mari decât ceilalţi doi sfinţi.

Alţii au zis: nu, Sfântul Ioan Gură de Aur a fost mai mare, pentru că era tare pogorâtor, era tare îngăduitor, era tare doritor de a-i ajuta pe oameni, era propovăduitor al credinţei, dădea oamenilor mai multă nădejde. Oamenii au zis aşa pentru că n-au avut pe Duhul Sfânt să-i lumineze, n-au avut pe Duhul Sfânt să-i ducă în faţa Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi să-L preamărească pe El pentru aceşti oameni mari.

Mitropolitului Ioan al Evhaidelor, în veacul al XI-lea, i s-a arătat pe rând fiecare dintre cei trei sfinţi pentru a căror mărire se certau oamenii şi apoi s-au arătat toţi trei şi i-au spus că certurile trebuie să înceteze, să fie linişte şi pace între oameni, pentru că unele sunt măsurile lui Dumnezeu şi altele sunt măsurile oamenilor.

Dintre cei trei sfinţi, mai cunoscuţi ne sunt Sfântul Vasile cel Mare şi Sfântul Ioan Gură de Aur. De la ei avem câte o Liturghie. Sfânta Liturghie care se săvârşeşte de obicei este cea a Sfântul Ioan Gură de Aur; Liturghia Sfântul Vasile cel Mare se face de zece ori pe an. Cei doi sfinţi sunt cunoscuţi şi pentru cuvântările lor. Sfântul Ioan Gură de Aur are foarte multe cuvântări care au ajuns până în vremea noastră şi sunt şi acum actuale.

Sfântul Grigorie, mare prin adâncimea teologiei sale, este mai puţin cunoscut, pentru că oamenii nu pot primi în suflet adâncimile de teologie, nu le pot urmări, decât dacă au un dar de la Dumnezeu. Omul de rând nu poate înţelege adâncimea teologiei. Sfântul Grigorie este mare pentru puţini, pentru cei care înţeleg profunzimile lui de gând.

Mărimile sunt de multe feluri: Sfântul Vasile cel Mare este mare ca organizator; Sfântul Grigorie este mare ca gânditor; Sfântul Ioan Gură de Aur este mare ca ajutător spre mântuire, ca îndrumător de suflete. Are rost să se certe oamenii pentru aceasta? De altfel, acum nu se mai ceartă nimeni, dar a rămas ceva de pe urma certurilor dintre oameni – sărbătoarea de astăzi. Dacă vrem să-l fim pe plac lui Dumnezeu trebuie să ne unim, nu să ne certăm. „Unirea credinţei şi împărtăşirea Sfântului Duh cerând”, să dorim să ne unim, să ne căutăm unii pe alţii, să mergem unii spre alţii, să desfiinţăm piedicile dintre noi, să le înlăturăm, să avem iubire unii către alţii şi iubire faţă de Dumnezeu. Atunci suntem preamăritori de Dumnezeu şi înseamnă că Duhul Sfânt lucrează în noi pentru că aduce mărire în om şi îi aduce mărire lui Dumnezeu.

Cineva asemăna iubirea dintre oameni cu o pâine caldă care se împarte, aburul ieşit din pâinea caldă simbolizând iubirea faţă de Dumnezeu. Noi uităm că există o poruncă a iubirii, că suntem datori cu iubire faţă de Dumnezeu şi faţă de oameni; dar noi pe unii îi urăm, pe alţii îi iubim, pe unii îi iubim mai mult, pe alţii mai puţin, pe unii uneori îi iubim, alteori nu-i iubim şi aşa mai departe. Or, asta nu înseamnă că

ţinem seamă de porunca lui Dumnezeu! Porunca lui Dumnezeu este „să ne iubim unii pe alţii ca într-un gând să mărturisim”; aşa formulează Biserica porunca lui Dumnezeu „să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi”.

Recunoaştem că nu ajungem la măsurile acestea, dar trebuie să fim preocupaţi de lucrul acesta. Atunci nu am avea motive să stăm unul împotriva celuilalt nici pentru sfinţi. Noi trebuie să fim aşa cum este Dumnezeu, care îşi revarsă iubirea Sa peste lume, când revarsă Soarele peste cei buni şi peste cei răi, când trimite ploaia peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi, şi nu zice „acestuia nu-i dau ploaie, pentru că este păcătos, acestuia îi dau ploaie, pentru că este drept”. Domnul Hristos a spus lucrul acesta şi avem cuvântul Lui în *Sfânta Evanghelie*: „Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc, rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă şi vă prigonesc, ca să fiţi fiii Tatălui vostru Celui din ceruri, că El face să răsară soarele peste cei răi şi peste cei buni, şi trimite ploaie peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi” (*Matei 5, 44 – 45*).

Aşa ne-a spus Domnul Hristos, aşa trebuie să facem şi noi! Dar noi nu facem! Nu facem pentru că nu putem. Răutatea este o realitate! Întâi trebuie să desfiinţăm răutatea din noi, ca să putem înmulţi iubirea. De unde ştim noi că există o legătură între răutate şi lipsa iubirii? Domnul Hristos ne-a spus: „Din pricina înmulţirii fărădelegii, iubirea multora se va răci” (*Matei 24, 12*). Dacă nu avem iubire unii către alţii, nu avem pâinea cea caldă pe care să şi-o împartă oamenii între ei şi nu avem aburul pâinii celei calde ca să se înalţe către Dumnezeu. De ce? Pentru că nu suntem cum trebuie, pentru că în loc să avem iubire – avem ură, pentru că în loc să avem înţelegere – avem ceartă.

Iată, şi pentru sfinţi ajung oamenii să se certe! Nu se poate, nu-i voie! Dacă ne gândim la Evanghelie, dacă trăim Evanghelia, nu este voie să se ajungă la aşa ceva! Trebuie să înţelegem de la început că mărimile sunt de multe feluri, că fiecare e mare în felul lui, că fiecare poate să fie şi mare şi mic, că părerile noastre sunt felurite. Acelaşi om poate să fie pentru unii mare, pentru alţii mic.

Un duhovnic, de exemplu, poate să fie mare – pentru cei care îl ascultă, poate să fie mic – pentru cei care nu-l ascultă, şi de nimic –

pentru cei care nu-l iau în considerare. Acelaşi pe care Dumnezeu poate-l primeşte şi-l binecuvântează – oamenii îl hulesc. De ce-l hulesc oamenii? Pentru că ei nu seamănă cu Dumnezeu, pentru că n-au pe Duhul Sfânt să-i lumineze, pentru că n-au iubire în suflet, pentru că nu au consideraţie, pentru că sunt judecători în loc să fie oameni care să se plece cu mintea. Sfinţii cei mari nu s-au bucurat niciodată de cei care s-au certat între ei pentru că nu ştiau cum să facă să-l pună pe unul mai mare decât pe celălalt. Dumnezeu este cel care ne primeşte pe toţi, iar noi trebuie să fim cu înţelegere faţă de toţi.

Eu v-am mai spus şi altă dată şi mi-e drag să vă spun şi acum: când îi pomenim pe Sfinţii Trei Ierarhi, ne putem gândi şi la trei oameni mari cu care s-a început mănăstirea aceasta şi care, într-un fel, au o asemănare cu Sfinţii Trei Ierarhi. Mă gândesc la părintele Arsenie Boca, la părintele Nicolae Mladin, mitropolitul Mladin de mai târziu, şi la părintele Serafim Popescu, Dumnezeu să-i odihnească!

Credincioşii, dacă i-ai fi întrebat sau dacă i-ai întreba acum, care a fost cel mai mare dintre aceştia, eu cred că aproape toţi s-ar repezi şi ar zice că părintele Arsenie. Într-adevăr, părintele Arsenie a fost mare, a avut o mărime deosebită pe care au înţeles-o cei mulţi. Dacă citeşti ceva din scrierile părintelui Arsenie îţi dai seama de profunzimea de gândire, dar nu asta i-a dat mărimea. Aici, la mănăstire, părintele s-a distins în special ca îndrumător de suflete şi ca bun organizator. Îmi spunea un meseriaş oarecare că părintele Arsenie era aşa de priceput la orice lucru, încât ştia mai bine decât un meseriaş ce trebuie să facă: „uite măi, asta o faci aşa, vezi că aici lipseşte ceva”… Şi asta l-a făcut mare pentru oamenii care pricepeau ceva din ale meseriei. Altora le descoperea anumite stări sufleteşti şi oamenii se minunau de cât de pătrunzător este părintele.

Alţii au zis: Domnule, dar părintele Mladin avea un dar de cuvânt, a lăsat nişte studii, a lăsat în urma lui nişte profunzimi de teologie, parcă a semănat cu Sfântul Grigorie de Nazianz, cu Sfântul Grigorie Teologul, aşa cum părintele Arsenie, ca organizator, a semănat cu Sfântul Vasile cel Mare.

Şi a mai fost unul mare şi nu prea mult băgat în seamă, părintele Serafim Popescu, pe care eu tare mult îl am la inimă. Tare mi-e drag părintele Serafim, pentru pogorămintele pe care le făcea, pentru inima

lui de părinte, pentru inima lui de frate, pentru inima lui de prieten, pentru faptul că era odihnitor de oameni, pentru faptul că aducea bucurie în jurul lui, pentru faptul că aducea seninătate în jurul lui. Părintele Serafim nu avea nişte lucruri aşa, de pricepere, de meserie, nu a făcut nişte studii deosebite, dar a fost bun, învăluitor, odihnitor, a fost un om de care s-au bucurat oamenii, aşa că şi el a fost mare.

Ne mai rămâne ceva şi nouă: să ne silim şi noi să fim mari! Oare e nevoie să te sileşti să fii mare? Vrea Dumnezeu ca un om să fie mare sau să se silească să fie mare? Eu zic că da! Numai că vrea ca omul să fie mare întru smerenie, să fie mare întru iubire, să fie mare întru rugăciune, să fie mare în ceea ce apoi aduce şi alte mărimi. De unde ştim noi că Domnul Hristos vrea să le căutăm şi pe cele mari şi înalte? După ce Domnul Hristos a înviat din morţi, a zis către Sfântul Apostol Petru, la marea Tiberiadei: „Simone, fiul lui Iona, Mă iubeşti tu mai mult decât aceştia?” (*Ioan 21, 15*). Deci Domnul Hristos ne-a dat voie să înaintăm în înţelesul acesta: vreau să fiu mare, vreau să iubesc mai mult decât alţii, vreau să agonisesc în sufletul meu nu coborându-i pe alţii, ci înaintând eu însumi. Cine este mare întru smerenie, este cel mai mare, pentru că Domnul Hristos a spus: „Cel ce se va smeri, se va înălţa”.

Deocamdată noi ce să facem? Să fim cinstitori de sfinţi şi să-i avem în consideraţie, pentru că numai cineva care este mare poate să aibă consideraţie faţă de un om mare. Noi facem ce putem la măsurile noastre: mulţumim lui Dumnezeu pentru oamenii pe care i-am cunoscut ca fiind oameni mari. Mă gândesc la cei trei cu care s-a început mănăstirea de aici, care fiecare, cu cuvântul, cu fapta, cu îndrumarea, într-un fel sau altul, şi-a pus pecetea pe existenta noastră, a celor ce suntem mai învârstă.

Să dorim din toată inima şi din toate puterile noastre să avem unirea credinţei, să-L primim pe Duhul Sfânt, să ni se împărtăşească Duhul Sfânt ca să ne îndrume, să ne rugăm ca „toată vita noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm” şi atunci toate sunt rezolvate: ştim şi cine-i mare, ştim şi că suntem mici. Cum zic copii: „eu sunt mic, tu fă-mă mare”. Nu se mai potriveşte la vârsta înaintată, dar se potriveşte în ceea ce priveşte viaţa duhovnicească.

Ştiindu-ne mici şi considerându-ne mici, să aşteptăm ca

Dumnezeu să ne facă mari ca să-i înţelegem şi noi pe cei mari. Amin.

DESPRE DEPLINĂTATE

Mănăstire Brâncoveanu
18 noiembrie 1998

De când am început să mă interesez mai mult de slujbele Bisericii noastre, mi s-a implantat în minte, dintr-o rugăciune de la Sfântul Maslu, o listă de binefaceri pe care nădăjduim să le primim.

Sfântul Maslu este una dintre cele şapte Sfinte Taine prin care darul lui Dumnezeu vine peste credincioşi şi care este anume rânduită pentru oamenii care sunt în suferinţă, pentru tămăduirea sufletului şi a trupului. De aceea se face şi maslu de obşte, nu numai pentru bolnavi. Unii au suferinţe fără să se considere că sunt bolnavi. La Maslu se spune: „Ridică-l pe dânsul din patul durerii şi din aşternutul chinuirii. Să se tămăduiască de toată boala şi de toată neputinţe, de întinăciunea trupească şi sufletească", deci şi de întinăciunea sufletească. Se poate face Maslu şi pentru binele credincioşilor în general, pentru înmulţirea darului lui Dumnezeu în conştiinţa noastră, în simţirea noastră, în fiinţa noastră întreagă.

În *Sfânta Evanghelie de la Marcu* este scris că ucenicii pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos i-a trimis să tămăduiască suferinţele oamenilor, i-au tămăduit pe cei bolnavi ungându-i cu untdelemn (cf. *Marcu 6, 13*).

Practica aceasta, de tămăduire cu untdelemn sfinţit, a existat şi pe vremea Sfinţilor Apostoli. Sfântul Apostol Iacov, fratele Domnului, în *Epistola* lui, zice: „Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoţii Bisericii şi să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului" (*Iacov 5, 14*). Este vorba de o Taină, altfel, ungerea cu untdelemn se poate face şi în afară de slujbă. Dar Sfântul Apostol Iacov zice „ungându-l cu untdelemn în numele Domnului", cu un untdelemn anume, cum îl avem *după* Maslu, după ce ne-am rugat să se sfinţească untdelemnul şi după ce ne-am rugat ca prin untdelemn să vină daruri ale lui Dumnezeu pentru cei care sunt de faţă sau pentru cei care se vor unge.

Am zis că, în rugăciunea întâia de după prima *Evanghelie* care se

citeşte la Sfântul Maslu, este o listă de binefaceri la care trebuie să luăm aminte: „Facă-se, Doamne, untdelemnul acesta, untdelemn de *bucurie*, untdelemn de *sfinţenie*, *îmbrăcăminte împărătească*, *pavăză puternică*, *izbăvitoare de orice lucrare diavolească, pecete nestricată, bucuria inimii, veselie veşnică*”.

M-am oprit de multe ori asupra acestor binefaceri ale lui Dumnezeu, pe care dorim să le primim prin untdelemn sfinţit, şi am luat aminte la faptul că lista aceasta de binefaceri începe cu bucuria şi se sfârşeşte cu veselia. „Facă-se, Doamne, untdelemnul acesta untdelemn de *bucurie*”. De ce de bucurie? Pentru că Dumnezeu vrea să fim oameni ai bucuriei, să fim primitori de bucurie şi să fim lucrători de bucurie. În *Epistola a II-a către Corinteni* a Sfântului Apostol Pavel, citim: „Noi suntem lucrători ai bucurie voastre”, deci suntem mijlocitori de bucurie, suntem oameni care răspândim bucuria.

Poate v-aţi oprit vreodată cu gândul asupra celor scrise în *Sfânta Evanghelie de la Matei*, Capitolul XXVI, şi în *Sfânta Evanghelie de la Marcu*, în Capitolul XIV, despre femeia care a turnat mir în semn de cinstire a Domnului nostru Iisus Hristos; în legătură cu ea, ucenicii Domnului nostru Iisus Hristos au zis că mai bine s-ar fi vândut mirul acela şi banii să se fi dat săracilor. Domnul Iisus Hristos a spus atunci un cuvânt pe care ar trebui să nu-l uităm niciodată, pentru că e un cuvânt veşnic al Domnului Hristos: „Nu faceţi supărare femeii!” Adică acelei femei care I-a adus cinstire să nu-i facă supărare cei care au înţeles altfel, care au lucrat cu mintea lor şi au gândit altfel decât a gândit femeia cinstitoare a Mântuitorului. Nu faceţi supărare!

Ar trebui să avem în vedere cuvântul acesta, să nu facem supărarea niciodată şi nimănui. Ce bine ar fi în lumea aceasta dacă fiecare dintre noi, în locul nostru de vieţuire, am avea drept cuvânt de învăţătură, drept cuvânt de ordine, cuvântul acesta: Nu faceţi supărare! Domnul Hristos vrea nu numai să nu facem supărare, ci vrea să aducem bucurie, să fim lucrători de bucurie, să fim întâi de toate purtători de bucurie, pentru că în Sfânta *Evanghelie* e scris: „Acestea vi le-am spus, ca bucuria Mea să fie în voi şi ca bucuria voastră să fie deplină” (*Ioan 15, 11*). Deci Domnul Hristos vrea să fim purtători de bucurie, să avem în sufletul nostru bucuria Lui şi bucuria noastră să fie deplină, să nu fie cu împuţinare, cu ştirbire.

Deci, „Facă-se, Doamne, untdelemnul acesta untdelemn de bucurie, untdelemn de *sfinţenie*”, să sporească sfinţenia noastră. Toată lucrarea Bisericii este o lucrare de sfinţire. Biserica noastră vrea să ne sfinţească prin darurile sale, prin Sfintele Taine. Ne gândim cam puţin la faptul că ar trebui să fim sfinţi. Ar trebui să ne gândim mai mult că suntem chemaţi la sfinţenie, că avem mijloace de sfinţire. Dar, pentru că suntem departe de o viaţă sfântă, ne gândim mai mult la o curăţire a sufletului, la o curăţire de păcate. Este bine să ne gândim, dar să ne gândim şi la untdelemnul care să ne fie untdelemn de sfinţire, untdelemn de sfinţenie.

Deci, „Facă-se, Doamne, untdelemnul acesta, untdelemn de sfinţenie, *îmbrăcăminte împărătească*”. Ne gândim cam puţin şi la rostul acesta al untdelemnului: să fie „îmbrăcăminte împărătească”. Când ne aducem aminte de acest cuvânt, este poate cazul să ne gândim la faptul că Sfântul Apostol Pavel, în *Epistola către Galateni*, scrie: „Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat” (*Galateni 3, 26*) şi că la anumite sărbători ale Bisericii noastre, spunem acest verset în loc de in loc de „Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare...”

Îmbrăcăminte împărătească este îmbrăcămintea în Hristos sau îmbrăcămintea în virtuţile pomenite de Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către Coloseni*: „Îmbrăcaţi-vă, dar, ca aleşi ai lui Dumnezeu, sfinţi şi prea iubiţi, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu blândeţe, cu îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alţii şi iertând unii altora, dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva; după cum şi Hristos v-a iertat vouă, aşa să iertaţi şi voi. Iar peste toate acestea, îmbrăcaţi-vă întru dragoste, care este legătura desăvârşirii. Şi pacea lui Hristos, întru care aţi fost chemaţi, ca să fiţi un singur trup, să stăpânească în inimile voastre; şi fiţi mulţumitori” (*Coloseni 3, 12 – 15*). Aceasta este îmbrăcămintea noastră. Îmbrăcăminte cu bunătate, îmbrăcăminte cu smerenie, cu blândeţe. „Învăţaţi-vă de la Mine că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi avea odihnă sufletelor voastre” (*Matei 11, 29*), spunea Domnul Hristos. Îmbrăcăminte cu îngăduinţă, îmbrăcăminte cu iertare, îmbrăcăminte cu iubire, îmbrăcăminte aducătoare de pace, îmbrăcăminte aducătoare de mulţumire.

Mai departe, zicem: „Facă-se, Doamne, untdelemnul acesta untdelemn de bucurie, untdelemn de sfinţire, îmbrăcăminte

împărătească, *pavăză puternică, izbăvitoare de orice lucrare diavolească*". Pavăză puternică! O întemeiere bună. Să ne fie untdelemnul acesta, ungerea cu untdelemn, o întemeiere bună, izbăvitoare de toată lucrarea diavolească. Să nu poată vrăjmaşul să se apropie de niciunul dintre noi; „Ca de foc să fugă de mine tot lucrul rău, toată patima" zicem după ce ne împărtăşim cu Sfintele Taine. Să fim sălaş al Duhului Sfânt şi să nu mai fim sălaş păcatului. Aceasta se întâmplă prin împărtăşirea cu Trupul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, cu „dumnezeieştile, preacuratele şi nemuritoarele, cereştile, de viaţa făcătoarele, înfricoşătoarele lui Hristos Taine". Se întâmplă aceasta prin ungere cu untdelemn, se întâmplă aceasta prin stropire cu apă sfinţită.

Când se fac aceste lucrări asupra noastră trebuie să avem întemeierea aceasta de îndepărtare de orice lucru rău, să fugă de la noi orice lucru rău. „Să vie Dumnezeu şi să se risipească vrăjmaşii lui. Precum se stinge fumul, să se stingă. Precum se topeşte ceara de la faţa focului, aşa să piară păcătoşii de la fata lui Dumnezeu, iar drepţii să se bucure şi să se veselească" zicem la Paşti, şi ar trebui să simţim lucrul acesta întâmplându-se cu noi totdeauna.

„Facă-se untdelemnul acesta *bucuria inimii*, *veselie veşnică*".

Am început cu bucurie, am sfârşit cu bucurie, cu bucuria inimii şi veselie veşnică. „Bucuraţi-vă în ziua aceea şi vă veseliţi, că, iată, plata voastră multă este în cer" (*Luca 6, 23*), a zis Domnul Hristos. Ungerea cu untdelemn sfinţit trebuie să fie mijlocitoare şi de aceste daruri: *bucurie, sfinţenie, îmbrăcăminte împărătească, pavăză puternică izbăvitoare de toată lucrarea diavolească, bucuria inimii* şi *veselie veşnică*. Aşa trebuie să fie creştinii: oameni ai bucuriei, oameni căutători de sfinţenie, oameni împotrivitori faţă de păcat. Când se întâmplă toate acestea, se întâmplă şi învăluirea noastră în bucuria cea veşnică, în veselia cea veşnică.

La fiecare Sfântă Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur, când credincioşii cântă „Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până-n veac", preotul spune o rugăciune care are următorul cuprins: „Plinirea Legii şi a prorocilor, Tu însuti fiind Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce ai primit toată rânduiala cea părintească, umple de bucuri şi de veselie inimile noastre totdeauna, acum şi pururea şi în

vecii vecilor amin”. Cu alte cuvinte, fiecare Sfântă Liturghie trebuie să fie prilej de bucurie, pricinuitoare de bucurie, înmulţitoare de bucurie prin Domnul nostru Iisus Hristos, care este plinirea Legii şi a prorocilor.

Ajutor pentru acestea ne dă şi Maica Domnului. Maica Domnului are un loc de căpetenie în credinţa noastră. Să ne gândim, de pildă, la o alcătuire de la Sfântul Maslu, care tare mi-e dragă mie: „Pe tine, preacuratul palat al Împăratului ceresc, ceea ce eşti mult lăudată, te rog, curăţeşte mintea mea cea întinată cu tot felul de păcate şi o fă locaş înfrumuseţat al dumnezeieştii Treimi ca să laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată, fiind mântuit eu, netrebnicul robul tău”. E aşa de frumos, e atât de minunat!

Maica Domnului a fost „palat al Împăratului ceresc” când L-a purtat în pântecele ei pe Mântuitorul lumii, şi a rămas în veşnicie aşa, pentru că de inima Maicii Domnului – Domnul Hristos nu s-a despărţit nici când S-a născut din ea. Maica Domnului este purtătoare de Hristos în veşnicie: „Pe tine, preacuratul palat al Împăratului ceresc, ceea ce eşti mult lăudată, te rog, curăţeşte mintea mea întinată cu tot felul de păcate şi o fă locaş înfrumuseţat al dumnezeieştii Treimi”.

De ce cerem de la Maica Domnului să fie inima noastră „locaş înfrumuseţat al dumnezeieştii Treimi”? Pentru că şi Maica Domnului este aşa! Când preasfânta Fecioară Maria, nedumerită de vestea pe care i-a adus-o îngerul a întrebat cum poate să fie aceasta, de vreme ce ea nu cunoştea cele ce premerg maternităţii, îngerul binevestitor i-a spus aşa: „Duhul Sfânt se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea şi Sfântul care. Se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema” (*Luca 1, 35*). Sunt cele trei Persoane ale Sfintei Treimi: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Ceea ce s-a întâmplat atunci când Maica Domnului a primit să fie mamă a Mântuitorului, aşezarea Sfintei Treimi în fiinţa ei, a rămas pentru veşnicie.

Dacă Domnul Hristos este purtat de Maica Domnului în inima ei în veşnicie, atunci şi puterea Celui Preaînalt o umbreşte în veşnicie, puterea lui Dumnezeu Tatăl, atunci şi Duhul Sfânt, care S-a pogorât peste Maica Domnului, rămâne peste ea în veşnicie. Fiind locaş al Preasfintei Treimi, fiind preacurată, fiind neîntinată, Maica Domnului poate să ne ajute să fim şi noi locaşuri ale Preasfintei Treimi întru

sfinţire şi să se facă mintea noastră, inima noastră, fiinţa noastră, „locaş înfrumuseţat al Preasfintei Treimi”.

Când cerem aceasta, îi spunem de ce dorim noi să fim locaşuri ale Sfintei Treimi, de ce dorim noi să ne fie inima curată şi mintea să fie fără păcat: „Ca să te laud şi să măresc puterea ta şi mila ta cea nemăsurată”. Maica Domnului are putere şi are milă nemăsurată. Noi nu cunoaştem această putere şi milă decât prin ajutorul Maicii Domnului, prin ajutorul lui Dumnezeu, prin ajutorul Duhului Sfânt care, pogorându-se peste Elizabeta, a mişcat-o spre cunoştinţa şi i-a zis: „Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău. Şi de unde mie cinstea aceasta, ca să vie la mine Maica Domnului meu?” (*Luca 1, 42*).

Prin Duhul Sfânt, prin puterea lui Dumnezeu, prin mijlocirile Maicii Domnului, putem să înţelegem măreţiile Maicii Domnului, pe care noi le exprimăm de atâtea ori când zicem: „Pe ceea ce este mai înaltă decât cerurile şi mai curată decât strălucirile soarelui”; „Pe tine, Maica lui Dumnezeu, cea mai presus de minte şi de cuvânt”; „Spăimântatu-s-au toate de dumnezeiască mărirea ta”, sau când zicem „Pe ceea ce este mărirea a toată lumea, biserică sfinţită şi rai cuvântător”, „Rai de taină eşti, Născătoare de Dumnezeu care ai odrăslit nelucrat pe Hristos” etc.

Când zicem toate acestea, învăţaţi fiind de Duhul Sfânt, care a dat gândurile acestea pentru alcătuirea sfintelor slujbe, spunem adevăruri pe care noi nu le putem înţelege decât tot prin puterea Duhului Sfânt. Sunt adevăruri pe care noi le spunem şi nu suntem în stare să le şi simţim, pentru că mintea noastră este întinată şi pentru că nu ne-am făcut întru simţire, întru cunoştinţă, locaşuri ale Sfintei Treimi. Numai dacă „eu, netrebnicul robul tău” sunt mântuit, numai dacă mintea mea este curăţita „de tot felul de păcate”, numai dacă aş fi cu adevărat „locaş al Preasfintei Treimi”, as putea „să laud şi să preamăresc puterea şi mila ta cea nemăsurată”. Milă nemăsurată, milă care n-are margini, milă care nu poate să aibă margini, putere nemărginită, cum este puterea Maicii Domnului.

Un părinte, Dumnezeu să-i ajute, poate unii îl cunoaşteţi, părintele Arsenie Papacioc de la Techirghiol, are un cuvânt în *Convorbiri Duhovniceşti*, anume: „Ceea ce poate Dumnezeu cu puterea,

poate Maica Domnului cu rugăciunea”. Maica Domnului poate să ne ajute prin rugăciunile ei să primim binefaceri de la Dumnezeu. Puterea ei este nemărginită, pentru că rugăciunea ei este puternică şi mijloceşte revărsare de putere din puterea Fiului ei şi Dumnezeului nostru.

Sunt nişte gânduri pe care cred eu că e bine să le purtăm în suflet şi care poate că sunt mai necesare acum decât gândurile despre desăvârşire, despre deplinătate, despre perfecţiune, pe care le ştim din cuprinsul dumnezeieştii *Scripturi*. Este adevărat că Biserica noastră nu ne pune în faţă prin rânduielile de slujbă cuvinte privitoare la desăvârşire. Ceea ce trebuie să avem în vedere când e vorba de înaintare, când e vorba de perfecţiune, este aceasta: să împlinim tot ce putem împlini.

Cele dintâi cuvinte ale Domnului Hristos, pe care le întâlnim în *Sfânta Evanghelie de la Matei*, sunt: „Lasă acum, că aşa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea” (*Matei 3, 15*) şi se referă la deplinătate, la desăvârşire, în înţelesul că spre desăvârşire merge numai acela care vrea să împlinească totul şi în mod deplin.

Când fariseii şi cărturarii dădeau zeciuială din veniturile lor, din izmă, din chimen şi din mărar, Domnul Hristos, observând aceasta, le-a spus: „Vai vouă, cărturarilor şi fariseilor făţarnici! Că daţi zeciuială din izmă, din mărar şi din chimen, dar aţi lăsat părţile mai grele ale Legii: judecata, mila şi credinţa”. Şi vine cu învăţătura: „pe acestea trebuia să le faceţi şi pe acelea să nu le lăsaţi” (*Matei 23, 23*).

Noi, cu neputinţele noastre, din cât ni se cere, facem cât putem. Dumnezeu primeşte puţinul pe care-l facem noi şi împlineşte El ce nu putem împlini; noi nădăjduim la mila lui Dumnezeu mai mult decât la dreptatea noastră, pentru că dreptatea noastră, aţi auzit într-o rugăciune de la Maslu, „este ca o cârpă lepădată”.

Nu ne putem lăuda cu dreptatea noastră, dar avem încredere în mila cea nemărginită a lui Dumnezeu. La rugăciunile de dezlegare zicem că „Precum mărirea Ta este neasemănată, aşa şi mila Ta este nemăsurată”. Atât este de mare mila lui Dumnezeu, cât este de mare mărirea lui Dumnezeu, iar cele ale lui Dumnezeu sunt fără margini. Nimic nu are Dumnezeu mărginit: nici mila, nici bunătatea, nici iertarea, nimic. Totul este deplin.

Să căutăm şi noi să fim cu deplinătate în tot ce este frumos şi bun. Darul lui Dumnezeu să fie cu noi, rugăciunile Maicii Domnului şi binecuvântarea Domnului să ne însoţească de acum şi până-n veac! Amin.

COMORILE CREDINŢEI
— Interviu –

30 ianuarie 1999

Să vorbim mai întâi despre Taina Sfântului Botez, poarta de intrare în Biserica lui Hristos.

Sfântul Botez a fost rânduit de Mântuitorul nostru Iisus Hristos ca mijloc de intrare în viaţa spirituală a Bisericii. După ce a înviat din morţi, către sfârşitul vieţii pământeşti, Domnul nostru Hristos i-a trimis pe ucenicii Săi la propovăduire şi, după mărturia Sfântului Evanghelist Matei, a zis: „Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer şi pe pământ. Drept aceea, mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, învăţându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, şi iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului” (*Matei 28, 18 – 20*). Prin aceste cuvinte, Domnul nostru Iisus Hristos îi îndatorează pe ucenicii Săi să propovăduiască, să aducă la credinţa, să-i boteze pe cei credincioşi.

În *Sfânta Evanghelie de la Marcu* citim că Domnul Hristos a zis, după înviere: „Propovăduiţi Evanghelia la toată făptura. Cel ce va crede şi se va boteza se va mântui; iar cel ce nu va crede se va osândi”(*Marcu 16, 15 – 16*). Cuvintele acestea, de instituire a Sfântului Botez, au rămas în *Sfânta Evanghelie* şi au constituit temeiurile pentru practica Sfântului Botez.

„A boteza” înseamnă „a scufunda”. În vremea propovăduirii Mântuitorului nostru Iisus Hristos exista un botez al pocăinţei, pe care îl primeau credincioşii prin mijlocirea Sfântului Ioan Botezătorul; chiar şi Domnul nostru Iisus Hristos S-a botezat cu botezul pocăinţei, în Iordan, când s-au deschis cerurile şi s-a auzit glasul Tatălui ceresc: „Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit” (*Matei 3, 17*), iar Duhul Sfânt S-a coborât peste Mântuitorul, în chip de porumbel. Atunci

S-a arătat Sfânta Treime, dar botezul cu care s-a botezat Domnul nostru Iisus Hristos nu este botezul creştin; botezul cu care se botezau cei care mergeau la Sfântul Ioan Botezătorul era un botez premergător, aşa l-a prezentat chiar Sfântul Ioan Botezătorul, când a zis: „Eu v-am botezat pe voi cu apă, El însă vă va boteza cu Duh Sfânt”(*Marcu 1, 8*).

Botezul creştin este o Sfântă Taină în înţelesul că este un botez real, în care se întâmplă exact ceea ce s-a întâmplat la botezul Mântuitorului nostru Iisus Hristos, şi aceasta pentru fiecare om botezat. La botezul Mânuitorului nostru Iisus Hristos s-au deschis cerurile, la fiecare nou botezat se deschid cerurile pentru cel botezat, cel botezat fiind un candidat al cerului, fiind cetăţean al cerului şi primind de la Dumnezeu confirmarea că este şi el fiu iubit aşa cum a fost mărturisit Domnul nostru Iisus Hristos. Dumnezeu spune în conştiinţa noastră, în credinţa noastră, pentru fiecare nou botezat: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru care am binevoit”.

Duhul Sfânt, care s-a pogorât la botezul Mântuitorului nostru Iisus Hristos, se pogoară şi la scufundarea celui nou botezat în numele Sfintei Treimi. Tot atunci, după ce se realizează această Taină, se spune: „Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi şi-mbrăcat, aliluia”. Sunt cuvinte care ne aduc aminte de cele ale Sfântului Apostol Pavel din *Epistola către Galateni*: „Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat”; sau din *Epistola către Romani*, unde Sfântul Apostol Pavel, făcând anumite aprecieri în legătură cu botezul, zice: „Toţi câţi în Hristos ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat”.

Botezul este Taina în care se şterg păcatele şi se primeşte putere pentru o viaţă nouă întru nepăcătuire. După ce s-a realizat Sfântul Botez, preotul, vorbind cu cel nou botezat, îi spune: „Botezatu-te-ai, miruitu-te-ai, sfinţitu-te-ai, spălatu-te-ai în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin”. Sunt nişte roade ale Sfintelor Taine, ale Sfântului Botez şi ale Mirungerii (care se face tot împreună cu botezul). Deci „botezatu-te-ai”, fii atent, te-ai botezat, te-ai scufundat, te-ai luminat, ai primit lumină.

Sărbătoarea botezului se mai numeşte şi sărbătoarea luminii şi eu cred că ar trebui să se răspândească cumva gândul acesta, că botezul oricărui creştin este o sărbătoare a luminii. Ar trebui să ştie creştinii aceasta, iar ziua botezului s-o prăznuiască aşa cum prăznuiesc

ziua de naştere, botezul fiind tot o naştere, o naştere la viaţă. Omul cel vechi se transformă în om nou, care cugetă cele de sus, care a terminat cu păcatul, care este luminat, care este sfinţit, care este spălat.

Toate acestea se realizează când Domnul Hristos îl transformă pe cel botezat în om nou, care începe urcuşul duhovnicesc pentru a fi candidat la înălţarea Mântuitorului, pentru a fi candidat la propria înălţare cu Mântuitorul, dat fiind faptul că după botez urmează viaţa cea nouă, care trebuie să fie o viaţă de înviere.

Aţi vorbit despre Taina Mirungerii; care este rolul Sfântului Mir, având în vedere că omul este deja născut la o viaţă nouă în Hristos, prin Taina Sfântului Botez?

În *Faptele Sfinţilor Apostoli* se spune că în Samaria mulţi credincioşi au primit Evanghelia şi au fost botezaţi, şi că Sfinţii Apostoli au trimis pe Petru şi pe Ioan ca să le împărtăşească darul Duhului Sfânt prin punerea mâinilor.

Ceea ce s-a realizat atunci prin punerea mâinilor se realizează în Biserica noastră, de la început, prin ungerea cu Sfântul Mir. Aceasta s-a instituit din motive practice, dat fiind faptul că Sfinţii Apostoli nu mai puteau ajunge la toţi cei care se botezau.

Sfântul Mir este o materie de ungere, sfinţită de către ierarhii unei Biserici în Joia Paştilor, şi care se dă preoţilor pentru a-i unge pe cei nou botezaţi. Este o întărire în credinţă, este un dar de la Dumnezeu, un fel de înzdrăvenire, o putere nouă, pe care o primesc credincioşii prin formula: „Pecetea darului Duhului Sfânt. Amin”. Este un fel de pecetluire cu Duhul Sfânt, un semn de recunoaştere a credincioşilor în faţa celor care, neavând credinţa, nu au pecetea darului Duhului Sfânt.

Dacă botezul poate fi săvârşit în situaţii de urgentă şi de către un simplu credincios (aşa numitul botez clinic), care este situaţia cu Taina Mirungerii?

Taina Mirungerii nu se poate săvârşi de către credincioşii de rând, ci numai de către preoţi. În cazul când s-a făcut un botez de necesitate şi cel astfel botezat trăieşte, se completează rânduiala botezului de către preot, după care se săvârşeşte şi Taina ungerii cu Sfântul Mir.

A treia Sfântă Taină pe care o primeşte orice creştin la început de

drum, după Botez și Mirungere, este Taina Sfintei Împărtășanii, cea mai importantă dintre cele șapte Sfinte Taine.

Am putea spune că este ce a mai importantă, dar Tainele sunt legate unele de altele. Nimeni nu poate să se împărtăşească dacă nu este botezat. În cazul acesta ai putea zice că Botezul este mai important decât Sfânta Împărtășanie. Esenţialul este că Domnul nostru Iisus Hristos ne-a dat posibilitatea să ne unim cu El în mod real şi în mod sfinţit, prin Trupul şi Sângele Său, pe care ni le dă El însuşi, prin mijlocire preoţească, la Sfânta Liturghie, nouă, credincioşilor care dorim să avem unire deplină cu Mântuitorul.

La Cina cea de Taină, Domnul Hristos, după ce a luat pâine, a binecuvântat, a frânt şi le-a dat ucenicilor, zicând: „Luaţi, mâncaţi, acesta este Trupul Meu, care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor", a luat după aceea paharul cu vin, a binecuvântat şi l-a dat ucenicilor Săi, zicând: „Beţi dintru acesta toţi, acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru voi se varsă spre iertarea păcatelor".

Prin aceasta Domnul Hristos a pus temelia Sfintei Liturghii, temelia posibilităţii de a se împărtăşi credincioşii cu dumnezeieștile, sfintele, preacuratele şi de viaţa făcătoarele, înfricoşătoarele lui Hristos Taine. Domnul nostru Iisus Hristos le-a mai spus ucenicilor Săi: „Aceasta să faceţi spre pomenirea Mea"; Domnul Hristos a rânduit ca aceasta să se realizeze în istoria Bisericii, în cadrul Bisericii. Această lucrare nu s-a mărginit numai la Cina cea de Taină, ci ea se realizează la fiecare Sfântă Liturghie, cu scopul precis de a se împărtăși credincioșii, pentru că Sfânta Liturghie are scopul sfinţirii pâinii şi vinului care sunt aduse anume pentru a se transforma în Trupul şi Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Noi ne pregătim pentru a primi aceste Sfinte Taine şi le păstrăm în sufletul nostru. Primim Trupul şi Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos pentru „iertarea păcatelor, pentru împărtășirea cu Sfântul Duh, pentru îndrăznirea către Dumnezeu, pentru tămăduirea sufletului şi a trupului, pentru alungarea a tot potrivnicului, spre luminarea ochilor inimii mele, spre împăcarea sufleteştilor mele puteri, spre credinţa neînfruntată, spre dragoste nefăţarnica, spre împlinirea înţelepciunii, spre paza poruncilor Tale, spre adăugirea dumnezeiescului Tău har şi spre dobândirea împărăţiei Tale".

Toate acestea sunt cuprinse în rugăciunea de mulţumire către Mântuitorul, Care ne dă posibilitatea de a ne uni cu El şi prin împărtăşirea cu Trupul şi Sângele Lui, şi cerem de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos, zicând: „Intră în alcătuirea mădularelor mele, în rărunchi şi în inimă şi arde spinii tuturor păcatelor mele; curăţeşte-mi sufletul; sfinteste-mi gândurile şi oasele; numărul drept al celor cinci simţuri îl luminează; peste tot mă pătrunde cu frica Ta; curăţeşte-mă, spală-mă şi mă îndreptează; îmbunătăţeşte-mă şi mă luminează; arată-mă lăcaş numai al Duhului Tău şi să nu mai fiu sălaş păcatului, ci Ţie, casă, prin primirea Împărtăşaniei".

Sunt lucruri pe care Biserica le afirmă, pe care noi le spunem şi le trăim şi din care reiese însemnătatea împărtăşirii cu Sfintele Taine pentru noi.

Dacă Botezul şi Mirungerea sunt Sfinte Taine irepetabile, Sfânta Împărtăşanie este o hrană pe care trebuie să o luăm mai des. Cât de des se cuvine să ne împărtăşim cu Sfânta Euharistie?

Una dintre poruncile Bisericii spune să se împărtăşească credincioşii de patru ori pe an, în cele patru posturi, sau cel puţin o dată pe an.

Credincioşii ar putea să se împărtăşească la fiecare Sfântă Liturghie, dacă sunt pregătiţi pentru aceasta, dat fiind faptul că la fiecare Sfântă Liturghie este chemarea: „Cu frică de Dumnezeu, cu credinţa şi cu dragoste, apropiaţi-vă". Deci e o chemare, un îndemn, este un fel de angajare, se atrage atenţia asupra faptului că există această posibilitate. Preoţii trebuie să-i îndrume pe credincioşi să se împărtăşească mai des. Bineînţeles, împărtăşirea deasă sau rară depinde şi de situaţia credinciosului precum şi de binecuvântarea duhovnicului, însă Sfânta Liturghie se face în vederea posibilităţii de a se împărtăşi credincioşii.

Nu se poate fixa că trebuie să se împărtăşească credincioşii la toate Liturghiile, pentru că aceasta ar putea duce la banalizare, dar nicio împărtăşire rară nu înseamnă neapărat o mai bună pregătire. Credincioşii ar dori să se împărtăşească de câte ori iau parte la Sfânta Liturghie, dar este necesară pregătirea, cu rugăciunile care se citesc, cu spovedania…

Eu nu trag de oameni să se împărtăşească la fiecare Sfântă

Liturghie sau să se împărtăşească des, ci trag de oameni să se spovedească des şi nu am succes în chestiunea aceasta, că oamenii tot nu vor să se spovedească des, deci nici nu vor nici să se împărtăşească des. Pentru mine este important să se pregătească oamenii pentru a se putea împărtăşi, iar dorinţa mea personală este să se împărtăşească oricât de des.

Care este relaţia între Jertfa de pe Golgota a Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi Taina Sfintei Împărtăşanii?

Dat fiind faptul că Mântuitorul nostru Iisus Hristos a spus: „Acesta este Trupul Meu, care se frânge pentru voi.”, „Acesta este Sângele Meu, care pentru voi se varsă...”, deci a numit separat Trupul şi separat Sângele şi a vorbit despre vărsarea sângelui, înseamnă că Domnul Hristos a avut în vedere Jertfa Lui de pe Cruce, unde s-a separat Sângele de Trup. Sfânta Împărtăşire este împărtăşire cu Trup*ul jertfit al* Mântuitorului, cu Sâng*ele vărsat al* Mântuitorului. De fapt este o împărtăşire cu Trupul şi Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos aşa cum este El acum în cer, după înviere, dar în amintirea Jertfei Mântuitorului nostru Iisus Hristos, aşa încât există o relaţie strânsă între Trupul şi Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos de pe Cruce şi Trupul Mântuitorului nostru Iisus Hristos înviat din morţi şi înălţat la cer.

Sfânta Cruce devine altar de Jertfă şi semn de biruinţă. Prin urmare, ne împărtăşim cu Domnul Hristos cum este El, Fiul lui Dumnezeu care S-a întrupat, Fiul lui Dumnezeu care S-a răstignit, care a înviat, care S-a înălţat la cer. De aceea zicem noi că Sfânta Împărtăşanie este Taina Tainelor, pentru că vedem pâine şi vin şi credem în Trupul şi Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, împărtăşindu-ne nu cu ce vedem, ci cu ce credem, sau, şi cu ce vedem, şi cu ce credem.

Ce ne puteţi spune despre Taina Sfintei Spovedanii? Care este importanta ei pentru viaţa omului şi care este importanta ei în pregătirea pentru Sfânta Împărtăşanie?

Domnul nostru Iisus Hristos S-a răstignit pentru noi şi pentru a noastră mântuire. Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Sfânta Fecioară Maria pentru noi şi pentru a noastră mântuire. Domnul Hristos a înviat din morţi şi S-a înălţat la cer şi şade de-a

dreapta Tatălui pentru noi şi pentru a noastră mântuire. Mântuire înseamnă mântuire de păcate; Domnul Hristos a fost prezentat de la început ca Mântuitor de păcate: „Iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi s-a născut Mântuitor, Care este Hristos Domnul” (*Luca 2, 10 – 11*). Îngerul vestitor i-a spus mai înainte de aceasta dreptului Iosif: „Vei chema numele Lui: Iisus, căci El va mântui poporul Său de păcatele lor” (*Matei 1, 21*).

Domnul Hristos, a făcut totul pentru a-l învrednici pe om de Dumnezeu. Or, păcatele îl despart pe om de Dumnezeu. Domnul Hristos a venit pentru nimicirea păcatului, pentru iertarea păcatelor. În ziua învierii Sale le-a dat ucenicilor Săi puterea iertării păcatelor. Domnul Hristos, care iartă păcatele, a dat şi oamenilor puterea iertării păcatelor, iar aceasta se realizează în Taina Pocăinţei, în Taina Spovedaniei.

Puterea de a ierta păcatele, pe care a dat-o Mântuitorul în ziua învierii Sale, este folosită de Biserică prin preoţii săi duhovnici la Sfânta Taină a Pocăinţei. O numim Sfânta Taina a Pocăinţei pentru că iertarea păcatelor se dă pentru păcatele pocăite, pentru cei care regretă că au păcătuit, pentru cei care detestă păcatul. Se numeşte Taina Spovedaniei pentru că mărturisirea păcatelor precede pocăinţa. Mărturisirea păcatelor înseamnă părăsirea lor. În esenţa ei, pocăinţa este o părăsire a păcatului, iar credinciosul poate primi iertarea păcatelor cu condiţia să se silească să nu repete păcatele pe care le-a mărturisit şi pe care nu vrea să le mai aibă.

Spovedania şi îndreptarea omului de la rău la bine se realizează în faţa lui Dumnezeu şi în faţa preotului duhovnic, care are darul de a verifica conştiinţa celui care se spovedeşte, poate să-i dea îndrumările necesare şi, mai presus de toate, poate să-i dea iertarea păcatelor. Când se împlinesc condiţiile iertării păcatelor, preotul zice: „Cu puterea ce este dată mie, te iert şi te dezleg de toate păcatele tale, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin”.

Oamenii sunt îndemnaţi mai întâi să se spovedească, după care se poate şti dacă cineva are binecuvântare să se împărtăşească sau trebuie să facă vreun canon oarecare pentru a se putea împărtăşi mai târziu.

Sfânta Spovedanie este un fel de poartă a cerului, o poartă a

Împărăţiei lui Dumnezeu, este mijlocul prin care poate ajunge în rai cu tâlharul, unde este Domnul nostru Iisus Hristos împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt.

Dacă Taina Sfintei Spovedanii este un fel de vindecare a rănilor sufleteşti, în Biserică există şi o Taină pentru vindecarea sufletească şi trupească a omului, Taina Sfântului Maslu.

Mulţi credincioşi doresc să participe la slujba Sfintei Taine a Maslului, pentru darurile pe care le pot primi prin undelemn sfinţit. Cuvântul maslu vine de la măslin, aduce aminte de untdelemnul care se sfinţeşte în cadrul slujbei Sfântului Maslu şi cu care se ung credincioşii spre tămăduirea sufletului şi a trupului, spre alungarea a toată boala, a toată neputinţa şi răutatea, pentru înzdrăvenire trupească şi pentru curăţire sufletească.

Taina Sfântului Maslu este, am putea zice, soră cu Taina Sfintei Spovedanii. În Taina Sfintei Spovedanii nu se foloseşte o materie anume pentru iertarea păcatelor, ci doar cuvintele pe care le spune preotul duhovnic, cuvinte de dezlegare a păcatelor.

La Taina Sfântului Maslu, iertarea păcatelor şi celelalte daruri se primesc prin ungerea cu untdelemn sfinţit. Într-o rugăciune de la Sfântul Maslu se zice: „Facă-se, Doamne, untdelemnul acesta untdelemn de bucurie, untdelemn de sfinţenie, îmbrăcăminte împărătească, pavăză puternică, izbăvitoare de toată lucrarea diavolească, pecete nestricată, bucuria inimii, veselie veşnică”. Dacă ne gândim şi analizăm lucrurile acestea, ne dăm seama care este rostul acestei Sfinte Taine. Vedeţi, să se facă untdelemnul *acesta*, care se sfinţeşte, „untdelemn de bucurie”. E interesant faptul că înşiruirea aceasta începe cu bucurie şi se sfârşeşte cu veselie.

Chiar şi numai atâta dacă am şti din cuprinsul Tainei Sfântului Maslu, ştim cu ce rost se face această slujbă şi cu ce rost se foloseşte această Sfântă Taină.

Am vorbit despre cele trei Taine care sunt repetabile în viaţa unui om, şi am ajuns la concluzia că un creştin trebuie să se împărtăşească cu ele cât mai des: Taina Sfintei Împărtăşanii, Taina Sfintei Spovedanii şi Taina Sfântului Maslu. Dacă prin Taina Sfântului Botez omul pune început vieţii creştine şi devine mădular al Sfintei Biserici, prin Taina Cununiei, a Nunţii, omul pune început vieţii de familie.

Cununia este o Taină care priveşte viitorul şi chiar veşnicia. De fapt, oricare dintre Tainele Bisericii priveşte şi veşnicia, priveşte şi viitorul, însă Taina Cununiei priveşte în mod special viitorul. Această Taină se face în vederea vieţii de familie aşa cum o vrea Dumnezeu, pentru unirea celor care se hotărăsc să fie împreună cu îndatorirea de a aduce în lumea aceasta alţi oameni candidaţi la sfinţenie.

Unirea celor doi se face în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. La slujba logodnei care premerge Cununiei se spune: „Se logodeşte robul lui Dumnezeu (N) cu roaba lui Dumnezeu (N) în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh", aceasta se spune de trei ori dinspre logodnic spre logodnică şi tot de trei ori dinspre logodnică spre logodnic, ca să se întemeieze conştiinţa că nu este vorba de un contract social, că nu este vorba de ceva convenţional, ci este vorba de ceva în care intră şi lucrarea lui Dumnezeu, la care şi Dumnezeu ia parte.

La fel şi Cununia, se face în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, tot aşa spunându-se de trei ori: „Se cunună robul lui Dumnezeu (N) cu roaba lui Dumnezeu (N) în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh", şi tot de trei ori: „Se cunună roaba lui Dumnezeu (N) cu robul lui Dumnezeu (N) în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh". Prin urmare, se fixează în conştiinţa celor care se căsătoresc, că de acum încolo ei sunt oameni care lucrează împreună cu Dumnezeu şi realizează totul în numele lui Dumnezeu.

Taina Sfintei Cununii este una dintre cele mai frumoase slujbe ale Bisericii noastre. Este minunat să auzi: „Binecuvântează-i pe dânşii, Doamne Dumnezeul nostru, cum ai binecuvântat pe Avraam şi pe Sarra. Binecuvântează-i pe dânşii, Doamne Dumnezeul nostru, cum ai binecuvântat pe Isaac şi pe Rebeca. Binecuvântează-i pe dânşii, Doamne Dumnezeul nostru, cum ai binecuvântat pe Iacov şi pe toţi patriarhii. Binecuvântează-i pe dânşii, Doamne Dumnezeul nostru, cum ai binecuvântat pe Iosif şi pe Asineta. Binecuvântează-i pe dânşii, Doamne Dumnezeul nostru, cum ai binecuvântat pe Moise şi pe Semfora. Binecuvântează-i pe dânşii, Doamne Dumnezeul nostru, cum ai binecuvântat pe Ioachim şi pe Ana. Binecuvântează-i pe dânşii, Doamne Dumnezeul nostru, cum ai binecuvântat pe Zaharia şi pe Elizabeta". Şi mai departe: „Şi să vină peste dânşii bucuria aceea pe

care a avut-o Sfânta Elena când a găsit Cinstita Cruce”.

Sunt nişte lucruri extraordinare! Sunt nişte făgăduinţe făcute în conştiinţă, nu formale. Este minunat să fii în atmosfera aceea în care Dumnezeu îi încununează: „Doamne Dumnezeul nostru, cu mărire şi cu cinste încununează-i pe dânşii”; să ai conştiinţa că de către Dumnezeu se uneşte bărbatul cu femeia, să ai conştiinţa că Domnul nostru Iisus Hristos, Cel ce a luat parte la Nunta din Cana Galileei, i-a rânduit unul pentru altul pe cei care se cunună şi să doreşti împreună cu preotul slujitor „să fie învredniciţi să-şi petreacă viaţa fără de prihană, să ajungă bătrâneti cinstite, cu inimă curată împlinind poruncile Mântuitorului”.

Apoi, felicitarea pe care o face preotul în numele Bisericii, iarăsi este extraordinară: „Mărit să fii mire ca Avraam şi binecuvântat să fii ca Isaac şi să te înmulţeşti ca Iacob păzind poruncile lui Dumnezeu. Şi tu, mireasă, mărită să fii ca Sarra şi binecuvântată ca Rebeca şi să te înmulţeşti ca Rahela, veselindu-te cu bărbatul tău păzind hotarele legii, că aşa a binevoit Dumnezeu”. Este ceva extraordinar de frumos!

Şi în gândurile poeţilor s-au realizat poezii frumoase în legătură cu viaţa de familie. Voi aminti poezia „Ectenie” scrisă de Zorica Laţcu:

Pentru că iubirea noastră să înflorească.
Albă cum e crinul Bunelor Vestiri.
Pentru ca mlădiţa dragostei să crească.
Plină de miresme, dulce de rodiri;
Pentru ca din neaua grea de peste iarnă
Rod de viaţa caldă iarăsi să legăm.
Pentru ca lumină peste noi să cearnă.
Domnului să ne rugăm.
Pentru ca să-şi verse binecuvântarea.
Ca un zvon de vânturi line, peste noi.
Pentru ca în suflet să-l simţim chemarea.
Când plecăm genunchii, seara, amândoi;
Pentru ca-n iubirea Lui să ne-mpreune.
Când, cuprinşi de patimi, numele-l strigăm.
Pentru ca-n vecia Lui să ne cunune.
Domnului să ne rugăm.
Pentru ca belşugul ţarinilor grele

Să ne facă traiul rodnic şi umil.
Pentru ca răsfrângeri din surâs de stele
Să sclipească-n lacrimi ochii de copil;
Pentru ca sudoarea să ne miruiască
Şi-n lumina morţii viaţa s-o cercăm, pentru ca din muncă pacea să rodească.
Domnului să ne rugăm.
Pentru ca-n lumina îndurării Sale
Însuşi să-şi coboare pasul către noi.
Pentru ca să-l ducem sufletul în cale.
Cu miros de smirnă şi cu ramuri moi;
Pentru ca-n lumina alb-a dimineţii.
Din strânsoarea cărnii să ne dezlegăm.
Şi-ntr-un pas să trecem pragul larg al vieţii.
Domnului să ne rugăm.

Să vorbim şi despre Taina Sfintei Preoţii, care-i pregăteşte pe slujitorii care săvârşesc celelalte Taine ale Bisericii.

Sfânta noastră Biserică este o Biserică cu preoţie. La Sfânta Liturghie se spune: „Pace lumii Tale dăruieşte, bisericilor Tale, preoţilor Tăi şi la tot poporul Tău”. În Biserica Ortodoxă toţi credincioşii Îi slujesc lui Dumnezeu. Nu există slujbă a Bisericii pe care s-o facă numai preotul sau s-o facă numai persoanele sfinţite, ci slujbele noastre sunt făcute de toţi credincioşii. La Sfânta Liturghie, de pildă, preotul sau diaconul spune: „Pentru cinstitele daruri ce sunt puse înainte, Domnului să ne rugăm”.

Toţi credincioşii participă sau trebuie să aibă conştiinţa că participă la Sfintele Slujbe. Dar printre credincioşii care participă la sfintele Slujbe sunt unii care au o îndreptăţire specială de slujire, cei care fac parte din clerul Bisericii, adică diaconul, preotul şi episcopii, care constituie preoţia funcţională a Bisericii. Preotul nu poate săvârşi Sfânta Liturghie, de pildă, fără credincioşi, nici credincioşii nu pot face Sfânta Liturghie fără preot. Este nevoie şi de preoţi, este nevoie şi de credincioşi.

Sfânta noastră Biserică, potrivit rânduielii date de Mântuitorul nostru Iisus Hristos dintru început, sfinţeşte persoane anume rânduite în trepte bisericeşti: episcopii, preoţii şi diaconii sunt consacraţi la

Sfânta Liturghie prin Taina Sfintei Preoţii, prin punerea mâinilor episcopilor care transmit Duhul Sfânt persoanei care este hirotonită şi care asigură continuitatea de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos până în zilele noastre a celor care fac parte din ceea ce numim noi succesiune apostolică. Duhul Sfânt se transmite prin rugăciunile speciale ale Bisericii, de faţă fiind credincioşii care confirmă că persoana aşezată în treapta respectivă, este vrednică de slujire preoţească.

Care este diferenţa între cele trei trepte ale preoţiei: episcop, preot şi diacon?

Episcopul are putere deplină de a face toate slujbele care sunt în Biserica Ortodoxă.

Preotul are puterea să săvârşească toate slujbele trebuitoare pentru parohia în care este aşezat; nu poate să hirotonească preoţi sau diaconi – aceasta poate face numai episcopul.

Diaconul este un ajutor al preotului, nu are mijlocire preoţească în înţelesul de a face vreo Taină sau de a da binecuvântări la Sfintele Slujbe, ci este împreună slujitor cu preotul. Un diacon nu poate nici măcar să se îmbrace cu veşminte diaconeşti fără binecuvântare de la preot.

Ne-aţi vorbit astăzi despre cele şapte Sfinte Taine ale Bisericii. Puteţi spune că aceste Taine sunt veritabile comori ale credinţei noastre creştine?

Da! Şi prin faptul că ne transmit harul lui Dumnezeu, şi prin faptul că ele se realizează în rânduieli de slujbă care sunt pline de conţinut. Sunt comori ale credinţei noastre prin ceea ce se afirmă, prin ceea ce se spune la sfintele slujbe ale Sfintelor Taine. La Sfânta Liturghie, de pildă: „Cu vrednicie şi cu dreptate este a ne închina Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Treimii celei de o fiinţă şi nedespărţite"; „Pe Tine te lăudăm, pe Tine Te binecuvântăm, Ţie îţi mulţumim, Doamne, şi ne rugăm Ţie, Dumnezeului nostru".

Dar, mai cu seamă, sunt comori ale credinţei prin bogăţia nesfârşită a harului care se revarsă de sus, de la Dumnezeu.

Acesta şi este rostul Sfintelor Taine. Sunt făcute nu ca să fie comori de suflet, ci sunt rânduite ca să fie comori de îmbogăţire spirituală pentru cei care le primesc. Am scormonit în conştiinţa

noastră în legătură cu Sfintele Taine şi ne-am reamintit importanta pe care o au. Ne rămâne să participăm cât mai mult, cât mai bine şi cât mai cu sinceritate la Sfintele Taine, pe care le putem folosi noi înşine.

Noi putem să-i avem în vedere pe cei care realizează aceste Sfinte Taine, preoţii, care sunt rânduiţi în lumea aceasta şi putem să luăm parte la anumite Sfinte Taine care se fac pentru credincioşi, cum e Maslul sau Cununia, ca să ne îmbogăţim cu gândurile care sunt cuprinse în Sfintele Taine şi să ne rugăm pentru aceia pentru care se fac aceste Sfinte Taine.

Să nu uităm niciodată că Biserica noastră este o Biserică a Tainelor Sfinte, că Biserica noastră este Biserica credinţei Tainelor, este uşa Tainelor. Biserica noastră este o Biserică în care aducem mărire lui Dumnezeu aici, pe pământ, aşa cum îngerii aduc mărire în cer.

Să ne gândim la binecuvântările pe care le primim la sfintele slujbe şi să nu uităm de Maica lui Dumnezeu şi de Sfinţii lui Dumnezeu, care toţi s-au folosit de Dumnezeieştile Taine.

BISERICA ŞI LUMEA
— Interviu –

Când ne spovedim cercetăm anumite îndreptare de spovedanie. Uneori întâlnim acolo scris despre păcate care nu ni se par a fi păcate. Este sau nu păcat ceea ce noi nu considerăm păcat?

Mai sunt şi exagerări în listele astea de păcate. Omul trebuie să-şi aleagă de acolo numai ceea ce ştie că i se potriveşte lui, nu să-şi asume toate câte sunt scrise în listele de păcate. Nu te poţi lua după lucruri generale pe care nici nu le poţi considera păcate, ci stări. De exemplu, vin unii la spovedanie şi zic: „Nu-L iubesc pe Dumnezeu din toată inima, nu-l iubesc pe aproapele ca pe mine însumi…”. Nu poţi să zici că acestea sunt păcate, ci stări ale sufletului, care nu manifestă călcarea legii lui Dumnezeu, ci atestă mai degrabă o slăbiciune. Poate că omul nu ajunge niciodată să-L iubească pe Dumnezeu din toată inima, dar aceasta nu înseamnă că păcătuieşte, ci că nu a ajuns încă la măsura aceea. „Nu-l iubesc pe aproapele meu ca pe mine însumi”… Păi, care om, din câţi oameni ştim noi, avem siguranţa că-l iubeşte pe

aproapele său ca pe sine însuşi?

Mai sunt şi altele care nu cred eu că trebuie luate în considerare. La spovedit, trebuie să spui ceea ce vezi tu că e în tine ca insuficientă. Sunt şi lucruri care pot fi socotite la greşeli, sunt şi lucruri care pot fi socotite la neputinţa, la neştiinţă, la rea voinţă, ştiu eu, la alte categorisiri decât păcatul, păcatul fiind călcarea legii lui Dumnezeu cu deplină voinţa şi ştiinţă.

Se vorbeşte din ce în ce mai mult de secularizarea Bisericii… Este secularizarea o boală care apasă asupra Bisericii?

Biserica poate fi şi ea influenţată de lucrurile veacului acestuia. Sfântul Apostol Pavel le scria credincioşilor din Roma: „Nu vă asemănaţi chipului acestui veac ci vă schimbaţi prin înnoirea minţii". Deci nu vă secularizaţi, nu fiţi cum este lumea. Domnul Hristos le-a spus ucenicilor săi: „Dacă aţi fi din lume, lumea ar iubi ce este al său; dar voi nu sunteţi din lume" (*Ioan15, 19*). Sau le-a spus că ucenicii îl primesc pe Duhul Sfânt, iar lumea nu. Pe cât putem, să ne ferim de influente care ne apropie de lume şi să căutăm să fim într-o sferă mai înaltă decât sfera în care sunt cei care nu ştiu de Dumnezeu.

Biserica Ortodoxă şi cea Romano – Catolică nu hirotonesc femeile, dar Biserica Anglicană ştim că a îngăduit preoţia femeilor. De ce femeia nu poate fi preot?

N-aş putea să spun de ce nu poate fi preot, dar ştim că noi avem tradiţia ca femeia trebuie să nu fie preot. Sfântul Apostol Pavel, în concepţia care era atunci, a spus că femeia să tacă în biserică şi să întrebe pe bărbatul său, acasă, ceea ce vrea să ştie. Deci nu i s-a dat femeii să propovăduiască şi, în baza acestei tradiţii, Biserica nu hirotoneşte femei. Noi nu putem să ne îndepărtăm de Tradiţie, pentru că atunci ne îndepărtăm şi de concepţie. Ar însemna că noi suntem mai deştepţi decât Sfântul Apostol Pavel, că în contextul existentei noastre, influenţaţi de strădaniile femeilor de a ajunge egale cu bărbatul, admitem nişte lucruri pe care nu le-ar admite Sfântul Apostol Pavel şi pe care nu le-ar binecuvânta Dumnezeu.

Eu am fost astă-toamnă în Austria şi am participat la un fel de adunare ecumenică, unde era şi o femeie de la vechii catolici, hirotonită preot. M-a mirat foarte mult faptul că vechii catolici au fost împotriva dogmei infailibilităţii şi acum admit lucruri de felul acesta.

Deci, eşti vechi catolic pentru că nu admiţi dogma infailibilităţii papei, dar admiţi preoţia femeilor, pe care nu o admit catolicii. Am rămas uimit de lucrul acesta şi numai Dumnezeu ştie ce va mai fi în lumea asta. Biserica Ortodoxă fiind tradiţionalista, pe motivul că în Tradiţie n-a fost aşa ceva, nu admite preoţia femeilor nici în actualitate.

Cum explicaţi cuvântul Sfântului Andrei Criteanul: „Evanghelia nu lucrează şi toată Scriptura nu este băgată în seamă întru tine, suflete”. Vorbiţi-ne despre actualitatea acestui aspect.

Chestiunea este simplă! Sfântul Andrei Criteanul şi-a dat seama că adeseori noi trecem pe lângă *Evanghelie*; nu suntem interesaţi de lucrurile sfinte şi atunci *Evanghelia* trece pe lângă noi şi noi trecem pe lângă *Evanghelie*. *Evanghelia* nu lucrează pentru că nu s-a încorporat în noi şi, în cazul acesta, nici *Scriptura* nu este băgată în seamă. Deci e vorba de o nepăsare faţă de lucrurile sfinte.

Cum poate un om din societatea de astăzi să urce pe scara spre mântuire?

Cum au urcat toţi oamenii care s-au mântuit! Nu există o „societate de astăzi”, fiecare a trăit societatea contemporană cu el ca „societatea de astăzi”. Mântuirea ne-o dă Domnul Hristos şi se realizează în legătură cu Domnul Hristos. Mântuirea este un lucru care se poate realiza în toate generaţiile de oameni, neexistând o excepţie pentru o anumită generaţie. Generaţia noastră se mântuieşte cum s-au mântuit generaţiile dinaintea noastră şi cum se vor mântui generaţiile de după noi: prin Hristos, prin asemănarea cu Hristos, prin înnoirea minţii, prin neasemănarea cu chipul acestui veac.

Ce sfaturi daţi tinerilor care vor să intre în monahism?

Să se gândească bine ce vor să facă, să se cerceteze dacă au vocaţie, să dorească monahismul ca mediul lor de mântuire şi desăvârşire, să nu se joace cu viaţa lor şi să nu-i lase nici pe alţii să se joace cu viaţa lor. Să fie cu grijă, să fie cu întemeiere, să aibă conştiinţa că ce fac este mai important decât ce ar putea face în cazul când ar trăi viaţa comună. Deci, mai multă grijă, mai multă cumpănire pentru lucruri care sunt mai greu de realizat decât cele pe care le realizează societatea.

Monahismul este ceva mai presus de fire, este ceva mai înalt decât obişnuitul. Le dau tinerilor sfatul să fie cu multă grijă, să nu se

grăbească, să se cerceteze din timp, să se verifice pe ei înşişi în societatea în care trăiesc, să fie oameni de treabă. Să fie ca nişte călugări care trăiesc în lume şi după aceea să se retragă la mănăstire, unde din nou să se cerceteze; apoi, cu ajutorul lui Dumnezeu, să pornească la slujirea lui Dumnezeu, ca să nu devină nişte călugări improvizaţi sau, cum ar zice părintele Arsenie Boca, nişte „cuiere de haine călugăreşti".

Ce puteţi spune tinerilor de astăzi care preferă discoteca în locul Bisericii?

Ce as putea să le spun? Să nu se ducă la discotecă, pentru că acolo este gura iadului! Să se ducă la biserică, pentru că acolo este poarta cerului!

Credeţi că există şi alte civilizaţii, pe alte planete?

Nu cred nimic, pentru că nu mi s-a descoperit. N-am de unde să ştiu dacă există sau nu. Însă, dacă ar exista, nu m-ar deranja cu nimic treaba asta.

Ce mesaj aveţi pentru oamenii din ziua de azi, care au înlocuit bucuria învierii cu tânguirea pentru neputinţa de a se mântui în mijlocul ispitelor?

Am convingerea că nu sunt pe calea cea bună. Toţi suntem chemaţi la ospăţul credinţei. Sfântul Ioan Gură de Aur, în cuvântul său de la Paşti îi îndeamnă pe toţi credincioşii să se bucure de această zi de bucurie a Paştilor şi chiar atrage atenţia: „Nimeni să nu plângă pentru sărăcie, pentru că s-a arătat Împărăţia cea de obşte. Nimeni să nu plângă pentru păcate, pentru că iertare din pământ a răsărit. Nimeni să nu se teamă de moarte, pentru că ne-a izbăvit pe noi moartea Mântuitorului, a stins-o pe ea Cel ce a fost ţinut de aceea. Prădat-a iadul Cel ce S-a pogorât la iad; amărâtu-l-a pe el pentru că a gustat trupul Lui şi aceasta mai înainte apucând Isaia a strigat: «Iadul s-a tânguit întâmpinându-Te pe Tine jos, s-a amărât pentru că s-a stricat, s-a amărât pentru că s-a batjocorit, s-a amărât pentru că s-a omorât, s-a amărât pentru că s-a legat. A luat trup şi de Dumnezeu s-a lovit, a luat pământ şi s-a întâmpinat cu cerul, a luat ceea ce a văzut şi a căzut întru ce n-a văzut. Unde îţi este moarte boldul, unde îţi este iadule biruinţa? Înviat-a Hristos şi tu te-ai surpat, înviat-a Hristos şi au căzut dracii, înviat-a Hristos şi se bucură îngerii, înviat-a Hristos şi viaţa

vieţuieşte»”.

Deci, în condiţiile acestea, nu se poate ca un creştin adevărat să se tânguiască, ci să aibă nădejde că Hristos, Cel care a înviat din morţi, ne va învia şi pe noi, că Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne este favorabil, că Dumnezeu este Tatăl nostru. Toate acestea trebuie să înlăture tânguirea şi nemulţumirea. Gândiţi-vă că Dumnezeu nu doreşte ca fiii Săi să fie nişte tânguitori, privitori cu faţa spre trecut, ci vrea să fie nişte oameni fericiţi, privind spre viitor şi spre veşnicie.

Ştim că anul acesta, pe 11 august, va fi o eclipsă de soare. Oamenii cred că a venit ceasul de apoi…

Nu a venit niciun ceas de apoi! Nimeni nu ştie când vine ceasul de apoi! Eclipsa aceasta de soare a fost calculată cu sute de ani înainte. Se ştie precis cum va fi. Înseamnă că lucrurile se petrec aşa cum ştie Dumnezeu. N-are nicio legătură cu sfârşitul lumii şi cu semnele sfârşitului.

Unii care cred în ceea ce a scris Nostradamus, spun că el a prevestit aceasta.

Eu nu ştiu ce a scris, şi pentru mine Nostradamus nu este o autoritate.

Ce sfaturi le daţi viitorilor slujitori ai altarului din Seminarul Teologic?

Dragă, eu am vorbit odată la Teologie despre rugăciune, era în 1955, în 4 aprilie. Şi în timp ce vorbeam despre rugăciune, într-o sală de curs, mi-a venit o idee: că ar putea cineva să fie preot înainte să fie creştin, înainte de a avea convingeri creştine. Şi le-am spus celor care mă ascultau: „Fiţi atenţi să nu ajungeţi preoţi înainte de a fi creştini!”

Sfatul meu este să se formeze mai întâi în calitate de creştini şi apoi să urmeze preoţia. Să se formeze duhovniceşte pentru ceea ce urmează să facă, pentru că şi ei, la rândul lor, trebuie să îndrume şi să formeze alţi oameni

În ziua de azi au apărut foarte multe ispite de care Sfinţii Părinţi nu vorbesc.

De exemplu…

De exemplu, prietenia între tineri şi limitele ei.

Prietenia dintre tineri e de când e lumea, de când e Adam şi Eva. Nu se pune problema asta!

Între un băiat şi o fată...

Între un băiat şi o fată... A, adică vrei să spui un tip de prietenie pe care Sfinţii Părinţi nu l-au avut în vedere. Păi sfinţii au avut în vedere prietenia ca prietenie, nu cu implicaţii de căsătorie, cu implicaţii sexuale, aşa cum este acum. Dacă un băiat îţi prezintă o fată şi zice că „e prietena mea", de obicei te gândeşti că este cea cu care trăieşte el. Pentru că aşa de mult s-a încetăţenit practica aceasta şi aşa de mult s-a degradat noţiunea de prietenie, încât la asta te gândeşti în mod firesc.

Prietenia este altceva decât căsătoria, iar prietenia între un băiat şi o fată nu implică cele ale căsătoriei. Sfinţii Părinţi nu au în vedere chipul acesta de prietenie, chipul acesta modern de înţelegere a prieteniei, şi de aceea nu se ocupă de el. Dacă este vorba să răspundem la întrebarea „Cum trebuie să fie o prietenie între un băiat şi o fată?" răspunsul este acesta: Prietenia între un băiat şi o fată trebuie să fie la măsura legăturilor dintre un frate şi o soră. Un frate şi o soră nu se angajează la sexualitate şi, deci, legătura între un frate şi o soră poate fi luată drept măsură pentru legătura între un prieten şi o prietenă.

Vă rugăm să ne spuneţi ceva despre ce înseamnă „a iubi".

Toată lumea ştie ce înseamnă „a iubi", pentru că ştii când iubeşti şi când nu iubeşti. Eu sunt dintr-un sat din care este şi Lucreţia Ciobanu. Lucreţia Ciobanu, cântăreaţă de muzică populară, are între altele şi o cântare în care se cuprind şi următoarele cuvinte:

Pe la poarta cui mi-i drag
Treabă n-am, şi tot îmi fac.
Pe la care mi-i urât.
Am treabă şi nu mă duc.

Dacă ştii lucrul acesta, ştii ce înseamnă să iubeşti, ştii ce înseamnă să nu iubeşti. Însă, în lămurirea acestei chestiuni şi în completare, as putea spune că „a iubi" înseamnă a impropria, a aduce pe cel iubit în tine însuţi, a nu-l lăsa în afară de tine, a-l purta în tine.

Asta înseamnă să iubeşti – să porţi în tine, să poţi spune persoanei iubite: „Nu eşti numai în afară de mine, ci eşti în mine, şi *mai ales* în mine".

DESPRE IUBIRE

— Interviu –

Vorbind despre chintesenţa virtuţilor care este iubirea, arătaţi-ne cum lucrează ea în societate şi, mai cu seamă, cum putem ajunge la o adevărată iubire.

Iubirea determină alte iubiri. Dumnezeu porunceşte iubi-rea, Dumnezeu spune că iubirea este porunca cea mai înaltă, deci ne angajează în iubire. Dacă Domnul Hristos a spus: „Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste unii faţă de alţii” (*Ioan 13, 35*) sau „Precum Eu v-am iubit pe voi, aşa şi voi să vă iubiţi unul pe altul” (*Ioan 13, 34*), înseamnă că Domnul Hristos contează pe iubire la Judecata de Apoi. Vom fi întrebaţi atunci despre faptele iubirii pe care le-am făcut sau pe care nu le-am făcut. Fiecare dintre noi lucrează cu capacitatea lui, cu puterea iubitoare pe care i-a dat-o Dumnezeu, cu iubirea la care a ajuns.

Iubirea trebuie salvată, trebuie să fie mântuită, ca orice lucru pe care omul îl poate întrebuinţa în bine sau în rău, pentru că „ce faci te şi face”, iar Sfântul Marcu Ascetul zice că „Dacă nu faci binele pe care îl ştii n-are rost să cunoşti alt bine” ca să-l faci pe acela.

Fiecare lucrăm cu capacitatea noastră şi trebuie să veghem asupra iubirii, pentru ca iubirea să fie cum o vrea Dumnezeu, după poruncă, şi să determine alte iubiri din partea celor care răspund iubirii noastre. Există o emulaţie în iubire, există o angajare în iubire. Domnul Hristos l-a întrebat pe Sfântul Apostol Petru: „Mă iubeşti tu mai mult decât aceştia?” (*Ioan 21, 15*). Deci Domnul Hristos vrea chiar o emulaţie în iubire, să iubim cât putem noi mai mult, ca să-i putem ajuta mai mult pe oameni.

Noi credem că societatea se îmbunătăţeşte prin îmbunătăţirea oamenilor, iar dacă ne angajăm cu o iubire adevărată, atunci înmulţim iubirea noastră şi determinăm şi înmulţim iubirea altora. Este un fel de lucrare care se întrepătrunde. Cei care sunt apropiaţi, se simt bine unii cu alţii, simt datoria de a se angaja spre binele altora. Individul primeşte de la societate sugestii în legătură cu tot ceea ce este frumos, nu numai cu iubirea, iar în măsura în care omul primeşte sugestiile societăţii, se modelează prin acestea, ca şi prin *Evanghelie*, care ţine de societatea creştină. În măsura în care omul progresează în iubire, îi determină şi pe alţii să se angajeze la aceeaşi lucrare, formând astfel

un *şuvoi de iubire*. Aceasta depinde de măsura în care oamenii sunt preocupaţi de lucruri de felul acesta, pentru că dacă nu eşti preocupat, iubirea rămâne o calitate şi atâta tot.

Apoi, în ce priveşte legătura între creştini şi societatea necreştină, Sfântul Apostol Pavel, în *Epistola către Romani*, are cuvântul: „Nu vă potriviţi cu acest veac, ci să vă schimbaţi prin înnoirea minţii" (*Romani 12, 2*). Domnul Hristos, vorbind despre învăţătura creştină, o aseamănă cu aluatul de dospire care schimbă structura frământăturii în care se pune. Ni se recomandă o preocupare cât mai atentă şi cât mai stăruitoare de îmbunătăţire a fiecăruia dintre noi.

În ceea ce priveşte viaţa călugărească într-o societate creştină: monahismul este o societate a Bisericii, o asociaţie de oameni care sunt preocupaţi mai mult de viaţa spirituală, care au nişte condiţii speciale pentru o viaţă de cercetare de sine, o viaţă de îmbunătăţire, o viaţă de urmărire a perfecţiunii creştine. De aceea monahii sunt, sau ar trebui să fie, modele pentru credincioşii nemonahi care sunt şi ei binecuvântaţi de Dumnezeu.

Viaţa comună este viaţa de familie, pe care Biserica o binecuvântează şi pe care oamenii o trăiesc la măsurile lor şi prin care se realizează continuitatea neamului omenesc, deci şi posibilitatea de a exista călugării. Călugării nu există de la sine, ci există prin familiile din care pornesc. Odată ajunşi în condiţiile pe care le au călugării şi realizând lucruri care ţin de o viaţă sfântă, de o viaţă în care iubirea îşi manifestă prezenta, călugării sunt un fel de ferment, un fel de aluat de dospire în raport cu societatea creştină şi poate şi în raport cu societatea necreştină, pentru că oamenii, de obicei, se interesează şi de o viaţă care este diferită de viaţa lor.

În ziua când am depus voturile monahale (împreună cu încă doi candidaţi), mitropolitul de atunci a zis: „Voi, astăzi, aţi propovăduit mai mult decât oricând în viaţa voastră de până acum şi aţi dovedit lumii, credincioşilor care au fost de faţă, că există şi un alt mod de vieţuire decât viaţa comună, a celor mulţi".

Pentru a rămâne în sfera iubirii, aş vrea să facem referire puţin la Emil Cioran care, într-una din lucrările lui, spune cam aşa: „Între iubirea lui Hristos şi iubirea comună (cum o defineaţi dumneavoastră), nu există diferenţe". În „Lacrimi şi sfinţi", Emil Cioran vorbeşte cam aşa, eronat,

evident: „Câţi vor fi fost geloşi pe Iisus Hristos pe care soţiile lor îl vor fi iubind sau câte sotii la rândul lor...” ş.a.m.d.

V-aş ruga să evidenţiaţi diferenţele dintre iubirea fată de celălalt (între soţi, între prieteni) şi iubirea lui Dumnezeu, care este „un izvor care vuieşte”, şi să anulaţi diferenţele.

În ceea ce priveşte esenţa iubirii, iubirea este aceeaşi. Creştinismul nu a creat iubirea. Creştinismul a accentuat iubirea, a pus-o în valoare, a scos-o în evidentă. Creştinismul are rostul de a salva iubirea, de a o direcţiona, de a face din iubirea pătimaşă – iubire virtuoasă, iubire adevărată.

Domnul Hristos a spus: „Cel ce iubeşte pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; cel ce iubeşte pe fiu sau pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine. Şi cel ce nu-şi ia crucea şi nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine” (*Matei 10, 37 – 38*).

Deci Domnul Hristos a avut în vedere posibilitatea de a se schimba calitatea iubirii, de a fi direcţionată spre negativ iubirea, de aceea spune că „cel ce iubeşte pe tată sau pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine”, în înţelesul că cel care nu ţine seama se iubirea lui Hristos, renunţa la Hristos pentru a face ceea ce îşi doresc părinţii lui. „Cel ce iubeşte pe fiu sau pe fiică mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine”. Aceasta nu desfiinţează iubirea faţă de copii, ci o accentuează şi o menţine într-o sferă deosebită ce nu poate niciodată să fie nimicită, umbrită sau înlăturată nici măcar parţial, pentru că Domnul Hristos menţine iubirea.

Eu am spus undeva că mi-am programat toate prieteniile pentru veşnicie. De ce? Pentru că, mai înainte de toate, n-are rost să renunţ la ceva pozitiv. În al doilea rând, când ele se realizează prin Hristos, rămân în veşnicie.

Deci esenţa iubirii e aceeaşi şi la creştini şi la necreştini, dar diferenţele sunt acestea, că o iubire care este după poruncă şi care nu face răul, este o iubire statornică prin faptul că te menţine în legătură cu Domnul Hristos. Întâi e Hristos şi apoi sunt ceilalţi oameni!

Pentru a evidenţia limitele dintre iubire şi falsa iubire, ar trebui să vorbim despre bucurie sau, mai exact, despre iubirea care zideşte, aducătoare de bucurie şi lumină.

Între învăţăturile Domnului nostru Iisus Hristos este şi una care dă probleme multora, care este mai puţin dorită de oameni dar care îşi are importanta şi rostul ei. Este vorba despre *iubirea faţă de duşmani*. Înţelegem cu toţii iubirea fată de prieteni, fată de părinţi, fată de copii, înţelegem cu toţii că ni se cere iubire fată de oamenii care nu ne fac niciun rău. Dorim cu toţii să se înmulţească iubirea, am vrea să fie cât mai multă iubire în lumea aceasta, chiar dacă nu contribuim noi destul să se înmulţească iubirea, chiar dacă nu întrebuinţam întreaga noastră capacitate de iubire firească.

Toate acestea le înţelegem direct şi fără un efort oarecare, însă când ni se spune „Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă sau vă prigonesc" (*Matei 5, 44*), parcă stăm la îndoială! Chiar dacă ştim că au fost oameni care au împlinit lucrurile acestea, de exemplu, Sfântul Arhidiacon Stefan, care s-a rugat pentru cei care îl ucideau cu pietre zicând: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!"(*Fapte 7, 60*).

Ne pare bine că Domnul Hristos a zis: „Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac" (*Luca 23, 34*), cuvânt pe care l-a rostit fiind răstignit pe Cruce, referindu-se la răstignitorii Săi; totuşi, când ni se spune nouă să facem aşa, parcă avem ezitări. Domnul Hristos vine cu o argumentare şi zice: „Ca să fiţi fiii Tatălui vostru Celui din ceruri, că El face să răsară soarele peste cei răi şi peste cei buni şi trimite ploaie peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi" (*Matei 5, 45*). Şi în continuare: „Dacă iubiţi numai pe cei ce vă iubesc, ce răsplată veţi avea? Au nu fac şi vameşii acelaşi lucru?" (*Matei 5, 46*). Dacă faceţi bine numai celor ce vă fac bine, ce răsplată puteţi avea, că doar şi vameşii (categorie dispreţuită pe vremea aceea) fac acelaşi lucru. „Fiţi, dar, voi desăvârşiţi precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârşit este" (*Matei 5, 48*). Domnul Hristos spune cuvintele acestea pentru a ne arăta că numai aşa putem să fim fii ai Tatălui nostru Celui din ceruri, care nu-şi măsoară iubirea cu starea pe care o au oamenii spre care îşi îndreaptă iubirea.

Eu cred, însă, că atunci când Domnul Hristos a spus cuvântul „Iubiţi pe vrăjmaşii voştri", s-a gândit şi la faptul că iubirea este fericire. Nimeni nu este mai fericit decât acela care iubeşte şi se simte iubit. În orice caz, iubirea este aducătoare de mulţumire, aducătoare de

fericire.

Când iubeşti pe cineva, intri în sfera bucuriei, eşti satisfăcut de însuşi faptul că iubeşti. Pentru că Domnul Hristos ştia şi ştie lucrul acesta, a rânduit şi iubirea faţă de duşmani. Nu numai în înţelesul că dacă nu iubeşti pe duşmani te păgubeşti sau în înţelesul că dacă îi iubeşti nu răsplăteşti răul cu rău, ci mai cu seamă în înţelesul că, iubind pe duşmani, ai încă un prilej să te simţi iubit, iubirea fiind aducătoare de fericire, aducătoare de bucurie.

În toată Evanghelia întâlnim gândul că Domnul Hristos cere oamenilor bucuria: „Bucuraţi-vă şi vă veseliţi că plata voastră multă este în ceruri” (*Matei 5, 12*); „Acestea vi le-am spus, ca bucuria Mea să fie în voi şi ca bucuria voastră să fie deplină” (*Ioan 15, 11*); „Iarăsi vă voi vedea şi se va bucura inima voastră şi bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi” (*Ioan 16, 22*). Mântuitorul a prezentat Împărăţia lui Dumnezeu ca pe un prilej de ospăţ, ca pe un prilej de bucurie: „Mulţi vor veni şi vor sta la masă în Împărăţia lui Dumnezeu cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacov”; „Bine, slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău” (*Matei 25, 23*). Oamenii s-au bucurat de Domnul Hristos, de prezenta Lui, de atingerea de El. L-au auzit vorbindu-le, îndemnându-i spre bucurie. Mulţimea uimită şi bucuroasă a alergat să i se închine când Domnul Hristos a coborât din Muntele Schimbării la Faţă (cf. *Marcu 9, 15*).

Sfinţii Apostoli au insistat şi ei în învăţăturile lor şi în scrierile lor pentru bucurie. Sfântul Apostol Pavel zice: „Bucuraţi-vă întru bucuria nădejdii”, cuvânt scris în *Epistola către Romani*, sau „Bucuraţi-vă pururea întru Domnul. Şi iarăsi zic: Bucuraţi-vă” (*Filipeni 4, 4*).

Toate acestea sunt îndemnuri la bucurie pentru că Dumnezeu vrea ca toţi oamenii să intre în şuvoiul de bucurie, iar iubirea este un temei de bucurie. Cu cât iubeşti mai mult şi pe mai mulţi, cu atât eşti mai mult în sfera bucuriei. Aşa că nu se poate desprinde iubirea de bucurie, nici bucuria de iubire. Se condiţionează una pe alta, se susţin. Bucuria susţine iubirea, iubirea susţine bucuria şi acestea două îl caracterizează pe creştinul cel bun, care se modelează după voia lui Dumnezeu.

O temă de permanentă actualitate este iubirea în rândul tinerilor. Aveţi şi o carte care s-a ocupat cu acest subiect. Această iubire în rândul tinerilor este uneori denaturată, de multe ori este întinată, ajungându-se chiar la curvie. Care este sfatul Preacuvioşiei voastre?

Mai întâi de toate aş vrea să spun că pe când eram copil şi auzeam vorbindu-se de iubire aveam impresia că este un lucru interzis. Nu-mi aduc aminte ce gândeam în legătură cu porunca de a iubi, dar când se vorbea despre tineri – că se iubesc, aveam impresia că este un lucru care nu trebuie să se facă. Nu-mi aduc aminte la ce mă gândeam anume sau până unde mă gândeam că duce iubirea, dar ţin minte foarte bine că aveam impresia că iubirea este un lucru interzis, mai ales între tineri de sex opus.

În realitate nu este aşa, pentru că iubirea este o virtute, este un dar de la Dumnezeu, este ceea ce ne aseamănă cu Dumnezeu. Dacă ştim cum să ne rânduim iubirea la tinereţe şi la bătrâneţe, iubirea rămâne o realitate salvatoare, o realitate mântuitoare.

Însă, pentru că toate ale omului sunt la nivelul omului şi pentru că în iubirea curată pot să intre şi lucruri neconforme cu curăţia, cu iubirea superioară, trebuie să avem în vedere nişte lucruri. Mai întâi de toate, s-a ajuns la o înţelegere greşită a prieteniei. Odată eram în faţa unei fete care se numea Monica, şi i-am zis:

Şi eu am o prietenă pe care o cheamă Monica.

Nu se poate!

De ce să nu se poată?

Pentru că dumneavoastră sunteţi călugăr şi nu puteţi avea prietene!

În realitate, aşa călugăr cum sunt, pot avea prietene cât de multe, dacă prietenia este înţeleasă cum trebuie înţeleasă, fără implicaţii de altă natură, care astăzi sunt gândite în legătură cu prietenia.

Prietenia este un lucru sfânt. Prietenia este ceva din realitatea raiului adus aici, pe pământ. De ce n-am putea (cum zice Sfântul Apostol Pavel) avea o soră cum au ceilalţi apostoli, de ce n-aş putea avea şi eu o prietenă cum a avut sfântul Ioan Gură de Aur? La măsurile acelea, putem avea toţi prietene, cât de multe! Când este vorba de implicaţii care nu ţin de prietenie, acelea nu ţin nici de iubire!

Iubirea îi apropie pe oameni, dar nu-i angajează la lucruri care nu ţin de prietenie, care pot aduce complicaţii (şi de cele mai multe ori aduc complicaţii). Sunt puţini prieteni care îşi continuă prietenia în căsătorie. Sunt atâţia oameni care spun, şi mai ales eu am posibilitatea să aud spunând: „am avut un prieten şi m-am certat cu el”. Nu se poate! Cum să te certi cu un prieten? Ori ai prieten şi nu te certi niciodată, ori zici că ai prieten şi te-ai certat cu el, dar asta înseamnă că nu ai avut un prieten.

În ceea ce priveşte iubirea între tineri, eu zic că trebuie ţinută la măsurile iubirii dintre frate şi soră. De obicei când ne gândim la o iubire curată, la o iubire salvată, ne gândim la iubirea dintre fraţi care se respectă ca fraţii şi se iubesc ca fraţii. Când este vorba de o iubire care scade, care oferă ce nu trebuie să ofere, sigur că lucrurile se complică! Iubirea scade, se întinează şi nu mai duce la ceea ce înţelegem noi a fi bucurie, ci duce la nişte lucruri care nu ţin de prietenie, ci ţin de căsătorie. Sunt lucruri care în căsătorie merg bine, dar în prietenie nu trebuie admise!

Totuşi, sfatul final în vederea realizării acestor lucruri, care ar fi, vizându-L şi pe Dumnezeu?

Dacă ţii seama de Dumnezeu, ştii ce ai de făcut. Oamenii care fac altceva decât vrea Dumnezeu, de obicei nu ţin seama de Dumnezeu! Pentru cei mai mulţi oameni, chiar dintre cei care se consideră credincioşi, Dumnezeu este mai mult o idee decât o realitate, mai mult o probabilitate decât ceva sigur. Ei nu se raportează la Dumnezeu.

Atunci când te raportezi la Dumnezeu, te întrebi: Ce-mi porunceşte Dumnezeu, în cazul acesta? „Ce vrea Dumnezeu de la mine? Ce aşteaptă Dumnezeu de la mine?” Dacă ţii seama de Dumnezeu, lucrurile merg bine de la sine. Nu a zis Domnul Hristos: „Cel ce iubeşte pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; cel iubeşte pe fiu sau pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine. Şi cel ce nu-şi ia crucea şi nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine”? Tocmai asta a vrut să scoată în evidenţă, că în măsura în care ţii seama de Dumnezeu, lucrurile decurg de la sine cum trebuie, iar când nu ţii seama de Dumnezeu, atunci admiţi lucruri pe care nu le binecuvântează Dumnezeu.

Părinţii care-i lasă pe copiii lor în nerânduială, în nelegiuire,

pentru că „sunt copiii lor” şi... „lasă să se distreze”... „c-aşa-i bine”... „c-aşa-i modern”... aceia nu mai ţin seama de Dumnezeu! Copiii care-şi necăjesc părinţii făcând lucruri pe care părinţii nu le vor, nu-şi mai iubesc părinţii, ci-şi iubesc patimile şi lucrurile la care n-ar avea dreptul până nu sunt în rânduială cu viaţa, cu căsătoria. În cazul acesta, bineînţeles că Dumnezeu este absent din gândurile lor, din simţămintele lor, şi atunci lucrurile merg în afară de Dumnezeu, iar Dumnezeu nu poate binecuvânta o astfel de viaţă.

Când se ţine seama de Dumnezeu, totul merge în legătură cu Dumnezeu şi în legătură cu porunca lui Dumnezeu, iar viaţa nu suferă scăderi. În cazurile acestea, cu implicaţii care nu ţin de prietenie, de cele mai multe ori, oamenii nu-şi lucrează binele veşnic, ci un bine părut, un bine pe care îl admit ei pentru o vreme, apoi hai să ne certăm că n-am mai fost prieteni! Nu se poate! Când este vorba de Dumnezeu, lucrurile merg bine şi bucuria este sigură, până la sfârşitul vieţii. O iubire care are scăderi şi umbre poate fi ducătoare la un fel de mulţumire vremelnică, după care aduce nemulţumiri.

O iubire desacralizată poate fi recuperată? Dacă da, cum?

O iubire desacralizată poate fi recuperată numai în măsura în care cineva o recunoaşte a fi desacralizată. Dacă o socoteşte normală, „că aşa face toată lumea” ş.a.m.d., nu poate fi recuperată. Se târăşte la nivelul omului care se angajează la acea iubire desacralizată, pentru că toate ale omului sunt la măsurile la care se găseşte omul.

Cred că o iubire desacralizată poate fi şi ea salvată aşa cum poate fi salvat orice în viaţa omului, dar în măsura în care omul recunoaşte negativul din iubirea lui şi se sileşte, cu ajutorul lui Dumnezeu, să-şi reabiliteze iubirea. Deci întâi este gândul că nu face bine când are o iubire pe care nu o vrea Dumnezeu aşa.

Sunt necesare raportarea la porunca lui Dumnezeu, conştiinţa că nu-i bine, dorinţa de bine şi rugăciunea către Dumnezeu. Mântuirea nu ne-o dăm noi, ci ne-o dă Dumnezeu. Iubirea n-o schimbăm noi cu puterile noastre, ci o schimbă Dumnezeu în noi, în măsura în care dorim să fim schimbaţi de Dumnezeu de la rău la bine.

Părinte Teofil, daţi-ne un cuvânt de folos.

Să salvăm şi să înmulţim iubirea!